

Artuma

DIEVAS yra kaip MOTINA

Štai keturiasdešimtmetis vyras, dar turįs motiną, ją gerbiantis ir rūpestingai globojantis, kasdien lankantis, kad ir kaip būtų užsiėmęs, praleidžiantis pas ją pusvalandį, draugiškai aptariantis su ja visus reikalus, o po pusvalandžio ją paliekantis iki rytdienos... Tikrai nėra viena motina nesumanytų norėti daugiau, belieka tik linkėti, kad visi vyrai būtų tokie.

Šis vaizdelis mums kalba apie vidinės maldos pradžią, kai siela kasdien medituoja – tai iš pradžių būtina – ir ištikimai bei nuosekliai laikosi savo metodo. Tai jau šis tas ir vis dėlto čia tik pradžia, nors kai kurios sielos savo kalbomis ir samprotavimais mano darančios stebuklus.

Tarkim, siela yra ištikima, ir Dievas jai leidžia daryti pažangą. O! Vien nuo to kaip ji atjaunėja! Tai jau nebe keturių dešimčių sulaukęs vyras, kasdien paaukojantis pusvalandį motinai. Tai dvidešimtmetis sūnus, dėl savo reikalų, suprantama, tolstantis nuo motinos, bet vis dar švelniai prie jos prisirišęs. Dvidešimtmečio jaunuolio, kurio vaikystė buvo laiminga, ryšys su motina dar yra labai artimas.

Pažvelkime į naują pakopą pasiekusią sielą – dabar tai dešimtmetis sūnus. Tokiame amžiuje dar gyvenama motinos namuose, apsuptam visų tų brangių, šventų ir trapių vaiko įsivaizdavimų apie tėvus, gimtuosius namus. Ir tai vaikui yra viskas.

Taip ir mūsų mažytė siela savo dangiškojo Tėvo namuose, suteikiančiuose jai psalmininko prašytą malonę „gyventi Viešpaties Namuose per visas savo gyvenimo dienas“ (*Ps 27, 4*). Tie namai – tai vidinės maldos namai. Siela jų nepalieka. Aišku, ji be perstojo nekalba apie Dievą ar Dievui, bet jo neišleidžia iš akių, kitaip tariant, nedaro nieko Dievo nepaskatinta, visiškoje Dievo apsuptyje jos mintys tokios pat, kaip ir Dievo mintys. Kokia didžiulė pažanga – nebegalėti išeiti iš Dievo aplinkos!

Siela eina vis pirmyn. Dabar jai septyneri. Amžius, kai vaikas dar nemoka palaikyti pokalbio kaip suaugusieji, bet vaikiškieji samprotavimai juo labiau patinka motinai. Kokia pažanga, kai siela visiškai nebegali kalbėti, kaip kad savo ankstyvojoje vaikystėje! Šiame amžiuje ji visa mato kaip Dievas – lygiai kaip vaikas, matantis vien savo motiną.

Eikim toliau. Dabar vaikui ketveri metai – šis amžius taip patinka mamoms, nes tuomet motinai ir vaikui visiškai pakanka vienas kito. Vaiko kalba – tik čiaušėjimas, bet koks jis malonus motinos širdžiai! Ji netgi pati „pamažėja“, jei taip galima sakyti, kad galėtų čiaušėti su savo vaiku. Jiems daugiau nieko netrūksta... Koks jaudinantis ir didingas tas paveikslas – Dievas su savo šventaisiais! Jeigu koks nežinomas fonografas galėtų įrašyti ir mums pakartoti šventųjų maldas, nustebtume, apstulbtume nuo jų paprastumo, vaikiškumo, nuo meilės vapėjimo. Jiems būtinas šis paprastumas, kad norėtų tik Dievo, kad tarp visų darbų ir išbandymų tetrūktų tik Dievo. Jiems Dievo pakanka ir – įstabiausia – šventieji visiškai patenkina Dievą. Jam daugiau nieko nereikia. Besimėgaudamas šiuo šventųjų klegesiu jis visai užsimiršta. Ar rūpi motinai, kas dedasi aplinkui, kai ji kalbasi su vaiku? Jaudinantis palyginimas. Dievas užmiršta visas nuodėmes, visus piktžodžiavimus, pelnytai galinčius užtraukti Žemės sunaikinimo bausmę. Kartais klausama: kodėl Dievas nebaudžia?.. Ach! Taigi Dievas yra su savo šventaisiais, jų apsuptas. Jis užmiršta, jis negirdi nieko daugiau, ir būtent šventųjų ulbėjimas mums laimi gailestingumą.

Šis vaikiškas mažutėlio čiaušėjimas su savo motina... ar tai jau vidinės maldos gyvenimo pabaiga? Pratęskim pradėtą palyginimą. Yra toks vaiko amžius, kai jis nekalba, nevaikšto, toks amžius, kai vaikas gyvena iš savo motinos, visada yra ant jos rankų, prie jos širdies. Šis amžius vaizduoja didžiuosius šventuosius. Paskendę Dievu jie nebegali kalbėti. Šventa tyla pranoksta vaiko čiaušėjimą. Dabar jie ilsisi ant Dievo krūtinės, maitinasi jo syvais, kitas maistas jiems netinka, kaip ir visai mažiems, galintiems maitintis tik savo motina. Taigi šventieji negali palikti Dievo.

Ar čia paskutinis žodis, galutinė pažanga? Artimiausias ryšys, kokį tik gali turėti vaikas su savo motina, yra ta šventa akimirka, kai jie yra viena. Vaiko net nematyti – jis gyvena motinoje.

Tai patys didžiausi šventieji, jų net nesimato, jie išnykę, ištirpę Dieve, visai neįžiūrimi, sakytum, mirę, o vis dėlto jų gyvenimas su Dievu yra toks intymus ir slėpingas. Būtent apie tokį gyvenimą šv. Paulius sakė: „Jūs juk esate mirę ir jūsų gyvenimas su Kristumi paslėptas Dieve“ (*Kol 3, 3*). Mes esame mirę, nebegalima mūsų matyti...

Tėvas Thomas DEHAU OP

Turinys

Kronika

Klausimai ganytojams	2
Kun. Artūras KAZLAUSKAS Krikščioniškoji matematika	3
Evangelija mažiesiems	4
Jonas MALINAUSKAS, Dalė GUDŽINSKIENĖ Bažnyčios pulsas	6
Algimantas RAMONAS Gimdyti namuose: nedraudžiama, bet negalima?	8
Vygas MALINAUSKAS Santuoka – teisė ir prigimtis	9

Didelės ir mažos kryžkelės

Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC Išganinga vienybė	10
Kun. Danielius DIKEVIČIUS Tikrasis pamaldumas Mergelė Marijai	11
Tomas VILUCKAS Dievas džiaugiasi kaip moteris	12
Pal. Jurgio Matulaičio gyvenimas paveikslėliuose: doktoratas	14
Ses. Viktorija PLEČKAITYTĖ MVS Kad labiau Tave mylėčiau	15
Antanas SAULAITIS SJ Vyrų vadovaujama moterų Bažnyčia?	16
Vaida SPANGELEVIČIŪTĖ Darbas ar gyvenimo būdas?	18
Zita VASILIAUSKAITĖ Stereotipuose pasiklydę	20
Dovilė ZELČIŪTĖ Mano vaidmuo	22
Dalia LUKĖNIENĖ Lygios teisės ar... pagarba?	23
Antanas GAILIUS Vaidmuo ir gyvenimas	24
Tokios žaidimo taisyklės	25

Kaip vyrą ir moterį sukūrė juos

Šeimos lobis	26
Indrė ir Ramūnas AUŠROTAI Kilti ir kelti santuokoje	28
Vilma BARAUSKIENĖ Pašvęstoji našlystė – kas tai?	29

Akiračiai

Joana Arkietė: šventumas ir paslaptis	31
---------------------------------------	----

Sveikata

Su cezariu ar natūraliai?	34
---------------------------	----

Gyvenimas kaip senas vynas

Vanda IBIANSKA Ką mylime ir ko nemylime	35
--	----

Šypsenos be raukšlių	36
----------------------	----

Sveiki, mieli „Artumos“ skaitytojai,

Redaktorius, siūlydamas parašyti Jums laišką, kalbėjo: „Kaip gražu – Julytė išeidama motinystės atostogų atsisveikino, Tu ateini – pasisveikini.“ O man buvo gražus šis troškimas suartinti visus, kam artima „Artuma“. Tad su džiaugsmu sveikinuosi su Jumis, mielieji!

„Vaidmenų įvairovė ir pasidalijimas – ar tebeegzistuoja nūdienos gyvenime? Ar tai išreiškia pagarbą, ar – asmenų pažeminimą?“ – tokia tema buvo numatyta gegužės „Artumai“. Tačiau kai po truputį ėmė atkelti mūsų autorių straipsniai, aiškiai matėsi, kad ir šįkart moterys turės ryškia persvarą. Dabar jau drąsiai galima pripažinti, kad ši „Artuma“ labai „moteriška“: apie Moterį – nekaltai pradėtąją Mergelę, ir apie moteris, esminį jų pašaukimą, vietą ir pareigas šeimoje, Bažnyčioje ir visuomenėje. Skaitydami atrasite ir idealios moters-žmonos paveikslą, pateikiamą Biblijos Patarlių knygoje. Čia aukštinamas moters gerumas, sumanumas, darbštumas, verslumas, dosnumas, pagalba vargšams, stiprybė, orumas, ramybė, išmintis, rūpestingumas (tik keista, kad Šventraštyje prie šios ištraukos apie tobulą moterį pateikiamas toks prel. prof. Antano Rubšio paaiškinimas: „Moters aprašymas atspindi vyro požiūrį.“ Suklusau – ar tai reiškia, kad pati moteris prieštarautų tokiam savo paveikslui? Gal tik jaustųsi nepajėgi tokia būti. Bet idealas juk ir yra idealas. Tiesa, toks jis buvo Senojo Testamento laikais. Patarlių knyga sako, kad svarbiausia moteriai – pagarbi Dievo baimė. Įdomu, ką šiais laikais iškeltume į pirmąją vietą? Kažkodėl abejoju, kad tai būtų Dievo baimingumo dovana bei dorybė).

Gegužę skaitysime, kaip Dievas lygina save su moterimi: gimdyve, kūdikio motina, namų šeimininke bei apie kitas moteriškas Jo savybes... Tatai rašydama pagalvojau, kad visomis savo gerosiomis savybėmis esame panašūs į Dievą, todėl moteris, panašėdama į savo Kūrėją, tampa vis moteriškesnė. Panašiai galima sakyti ir apie vyrą – panašėdamas į Tą, Kuris jį sukūrė pagal savo paveikslą ir panašumą, vyras tampa vis labiau vyru, tikru vyru, ne tuo – stereotipiniu.

Taip, vyrai džentelmeniškai šiame numeryje pasitraukė į šoną. Redaktorius pažadėjo, kad birželio „Artumoje“ daugiau dėmesio bus skiriama vyrams. Puiku. Spėkite, kokia kito mėnesio tema?

Na, ir visai tinka šį numerį paskirti moterims, nes gegužę galima vadinti pačia moteriškiausia, juk tai Mergelės Marijos mėnuo, taip pat ir mėnuo, kai švenčiame Motinos dieną.

Sveikiname visas mylinčias ir mylimas mamas su Motinos diena! Sveikiname ir mūsų Juliją, kuriai šis pirmasis gegužės sekmadienis bus dar ypatingesnis, nes kaip tik šiandien ji susilaukė savo pirmagimės dukrytės!

Likite su Dievu!

ses. Teresė Elsterytė MVS

Viršelyje – Šventoji Šeima. Ivano Marko Rupniko SJ mozaika. Italija, 2012 m. Ikona sukurta ir popiežiaus Benedikto XVI pašventinta Pasaulio šeimų susitikimui Milane gegužės 30–birželio 3 d. L'Osservatore Romano nuotrauka

Klausimai ganytojams

Noriu paklausti, kas yra gera išpažintis ir kaip ją atlikti, nes man niekaip nepavyksta. Atrodo, eiti išpažinties pasidarė neįveikiamai baugu... Nuėjus nuo klausyklos langelio, man atrodo, kad ne viską pasakiau, įvardijau. Atrodo, kad nesu verta priimti šv. Komunijos. Rima

Eikite išpažinties ne tam, kad gautumėte nuodėmių atleidimą, bet kad susitiktumėte Jėzų. Juk kiekvienas sakramentas (ypač Eucharistija ir Sutai kinimas) yra Jėzaus dieviškosios žmogystės „pratęsimas“ „čia ir dabar“. Tada, žinoma, gausite ir nuodėmių atleidimą – tai bus natūralus susitikimo su Jėzumi sakramente padarinys. Bet jei pirmiausia Jums rūpi Jūsų nuodėmių atleidimas, elgiatės kaip mergaitė, kuri į pasimatymą eina dėl... gėlių. Bet juk į pasimatymą eina dėl mylimojo, ar ne?... Žinoma, bus ir „gėlių“, bet svarbiausia – Mylimasis!

Jūs irgi turite kai ką atiduoti Jėzui – atiduoti savo nuodėmes. Tai vienintelis dalykas, kuris yra tikrai mūsų. Visa kita – mūsų gyvenimas, talentai, gėrybės, laikas, sveikata – yra Dievo mums duoti. Viską esame gavę iš jo, išskyrus nuodėmes. Jas Jėzus ir trokšta iš Jūsų paimti, nes juk už kiekvieną jis numirė ant kryžiaus. Bet tik Jūs pati galite jas jam atiduoti – prieš Jūsų valią Jėzus negali jų pasiimti... Tad svarbiausia – troškimas atiduoti jam savo nuodėmes, net pačias mažiausias, net ir užmirštas ar dar nesu-voktas. Jėzui svarbiausia Jūsų troškimas. Tačiau jis būtinai turi apimti ir priemonės trokštamam tikslui įgyvendinti, kitaip tai bus ne troškimas, o tingus rytmetinis fantazavimas lovoje, kaip būtų gera atsikelti, toliau liekant drybsoti.

Kokios konkrečios priemonės šiam troškimui – atiduoti visas savo nuodėmes Jėzui – įgyvendinti?

Pirma, susitinkite su Jėzumi kas vakarą per dvasinę išpažintį, kartu su juo apžvelgdama savo dieną. Atiduokite jam savo nuodėmes, gaukite už jas atleidimo „gėlių“. Neužmirškite padėkoti ir už visą jo meilės gerumą, gautą per dieną. O ei-

dama sakramentinės išpažinties (svarbu, kad ji būtų reguliari ir dažna, kaip... pasimatymas), pabandykite užsirašyti, ką norėtumėte Jėzui atiduoti. Atėjusi prie klausyklos langelio tiesiog perskaitykite, ką užsirašėte. Perskaitykite Jėzui. Ir tada jau jam leiskite Jus apdovanoti dieviškuoju gailestingumu.

Aš padariau abortą, noriu atlikti išpažintį. Ar už šią nuodėmę kunigas suteikia nuodėmių atleidimą? Loreta

Jeigu nuoširdžiai norite susitaikyti su Dievu, tikrai gausite atleidimą. Nėra tokios nuodėmės, kurios Dievas neatleistų, jei žmogus gailisi suklydęs ir ryžtasi pasitaisyti.

Jau pusę metų negaliu priimti šv. Komunijos, nes manau, kad mano išpažintis nėra atvira. Einu išpažinties ir vis nedrįstu pasakyti vienos nuodėmės, nes tiesiog gėda. Juk ir kunigai žmonės. Kaip aš kunigui galiu tai pasakyti? Ką tokiu atveju daryti? O jei nuodėmės neišpažinsiu ir eisiu šv. Komunijos, tai bus šventvagiška. Kamilė

Atgaila reikalauja tam tikro nuolankumo, nes mūsų dvasiniam gyvenimui niekas tiek negali pakenkti, kaip pui-kybė. Kad būtų lengviau išpažinti savo kaltes, pasimelskite ir daugiau pamąstykite, kad norite Dievo gailestingumo, o ne pasirodyti prieš kunigą. Tačiau galiu užtikrinti iš ilgametės savo kunigiškos patirties, kad man pačios brangiausios išpažintys buvo tų žmonių, kurie, daug klydę, labai nuoširdžiai bei atvirai atli-ko išpažintį ir atgailavo. Išklauses nors vieną tokią išpažintį suvoki, kad verta būti kunigu.

Kas mėnesį lankausi Merkinės piramidėje, nes ten įdomiau nei mano bažnyčioje. Mano sesuo ten vyksta, prikalbino mane. Kaimynas sakė, kad girdėjo kalbant per Marijos radiją, jog tai netoleruojama oficialiosios mano Bažnyčios. Pats Žėkus kalba, kad jis krikščioniškai meldžiasi, bet jo raštai man sukėlė įtarimą. Ar reikia laisvintis, jei važinėju apie septynerius metus ten,

į Česukus, melstis, ėmiau komuniją, gėriau vandenį, vaikščiojau čakriniais ralais, meldžiau energijos iš Švenčiausios Trejybės trijų kryžių? Tai darė daug mano pažįstamų draugų. Tadas

Kadangi visa, ką darėte lankydamasis Merkinės piramidėje, yra nekrikščioniška, bet perpildyta religinėmis praktikomis, sumaišytomis su pagoniškais dalykais, jums reikėtų tai pataisyti išpažintimi, jei per tą laikotarpį dar neišpažinote, ką padarėte. Sunku ką nors patarti dėl šv. Komunijos, nes neaišku, kur jūs ją priimdavote, – Merkinės piramidėje ar kokioje nors bažnyčioje. Dalyvavus tos piramidės apeigose ir po to norint bažnyčioje priimti šv. Komuniją, pirma reikėtų prieiti išpažinties ir apgailėti padarytą kaltę. Egzorcisto reikėtų tuomet, jei būtų aiškių ženklų, kad galėtų būti ap-sėdimo reiškinys.

Jei kunigas nutraukia išpažintį ir duoda išrišimą, neišklauses iki galo, ir lieka abejonė, ar jis tikrai suprato, ką pasakiau, ar tokia išpažintis yra gera, ar reikia iš naujo ją atlikti? Asta

Jei kunigas nutraukia, nebaigęs klausytis, tai gali būti suprantama kaip nepagarba išpažintį atliekančiam asmeniui. Kita vertus, neretai pasitaiko, kad žmonės pradeda pasakoti nereikšmingas, su išpažįstama nuodėme nesusijusias smulkmenas. Tuomet kunigas yra įpareigotas paraginti penitentą kalbėti konkrečiau. Būna, kad išpažintį atliekantieji neatsi-žvelgia, jog yra ir daugiau ją atlikti norinčių žmonių, kai neįmanoma skirti daugiau laiko vienam asmeniui, ypač jei jis leidžiasi į nereikšmingus papildymus. Susiklosčius tokiai situacijai, atsakomybė tenka kunigui, o išrišimas yra galiojantis ir išpažinties kartoti nereikia, nebent į tokius pasakojimus būtų įsileista sąmoningai, norint nuslėpti kokią nors didelę nuodėmę.

*Parengta pagal svetainių
www.kaunoarkivyskupija.lt
ir www.joanitai.org klausimus*

Gegužės kalendorius

Krikščioniškoji matematika

Kun. Artūras KAZLAUSKAS

Sakysite, matematika gali būti tik universal. Niekada nesugebėjau dorai pasinerti į jos pasaulį, bet vieną formulę tikrai moku: vienas negali būti lygus trimis. Krikščionybė pateikia visai kitokias formules. Pavyzdžiui, Dievas yra vienas, bet trijuose Asmenyse... O mes patiriame visiškai kitokią realybę. Pavyzdžiui, dalijantis tuo, ką turi, ne tik nemažėja, bet priešingai – didėja mūsų turtai... Pasakysite, kad tai normalu?

Panašiai yra ir kalbant apie Bažnyčią. Mes – daugelis, o esame vienas kūnas. Visi labai skirtingi, o turime tą patį Viešpatį. Sugebame skirtingus dalykus, o visi vienodai reikalingi. Kad tokie būtume ir norėtume būti, reikia dieviškos jėgos, kuri ateina per Bažnyčią švenčiant sakramentus. Ne be reikalo juk kiekvieną sekmadienį esame kviečiami maitintis tuo pačiu maistu – Dievo žodžiu, jo Kūnu ir Krauju.

Panašus įvaizdis pateikiamas *V Velykų sekmadienį*. Jėzus vadina save vynmedžiu, o mus – šakelėmis. Iš jo gauname gyvybės syvus, kurie leidžia užmegzti, brandinti ir duoti vaisių. Kam reikalinga nevaisinga šakelė? Čia man prisimena Jėzaus nuoroda kalbant apie pragarą – Geheną, nuolat degantį šiukšlyną, kuriame turi atsidurti visa, kas sunaudota, nebetinka, nereikalinga, beviltiška...

Nežinau kodėl taip dažnai prisimenu, kad privalau būti geru Jėzaus tarnu. Daug rečiau galvoju apie draugystę su juo. Manyje nestinga tarno, bet mažoka draugo jausmo (*VI Velykų sekmadienis*). Dažnas tarnas būna paprasčiausias samdiny. Esu čia, kad gaučiau atlygį. Ne kartą esu girdėjęs, kad draugystė – didžiausia Dievo dovana. Jėzus man dovana save kaip draugas ir nori mano draugystės – t. y. pasilikti jo meilėje, ne mano. Svarbi ši paprasta Jėzaus išmokyta laimės formulė: pirmiausia – Dievas, paskui – Tu, o tik tada aš.

Žiūrėti ta pačia kryptim, o ne vienam į kitą reiškia mylėti. *Kristaus Žengimo į dangų išikilmės* (*Šeštinės*) vėl naujai kvies Jėzaus draugus į žygį skelbti Evangelijos. Ne vien žmonėms – visai kūrinijai. Tikėjimą, Evangeliją, Išgelbėjimą – šitas didžiausias dovanas – gavote ne sau, o pasidalyti. Tai begalinio pasitikėjimo mumis logika. Jis veikia per mus...

Bet juk jau esame pripildyti jo Dvasios, patepti jo Dvasia – Kristūs (*gr*: Christos – pateptasis, *hebr.* – Mesijas). Tas

kvapnaus šventosios Krizmos mišinio patepimas Sutvirtinimo metu ir yra prisiėmimas, o drauge įpareigojimas paskleisti malonų Jėzaus kvapą po visą pasaulį. Ten, kur būname, mokomės, studijuojame, dirbame, švenčiame, ilsimės. Į visa įnešti Prisikėlusiojo Dvasią, kuri ir mums, kaip anieks mokiniams (plg. *Jn 20, 19–23*), yra įkvepiama, ir mums jis linki ramybės. Penkiasdešimtąją Velykų dieną švenčiamos *Šventosios Dvasios Atsiuntimo išikilmės* (*Sekminės*) užbaigia didįjį Velykų laiką.

Pirmąją gegužės dieną prisimename *šv. Juozapą Darbininką*, o paskutiniąją – *Marijos kelionę pas Elzbietą*. Artimiausi žemiško Jėzaus asmenys primena, kad kiekvienam mūsų dabar svarbiausia – atlikti tai, ką privalom.

Kažkada žmonės turėjo vieną kalbą ir nusprendė pastatyti dangų siekiantį bokštą – šventovę (plg. *Pr 11, 1–10*). Bet Dievas sumaišė jų kalbą, kad jie negalėtų užbaigti savo sumanymo. Kodėl gi Dievui nepatiko kilnus žmonių tikslas – vieningai pastatyti šventovę? Jie juk statė ją savo, ne Dievo vardo šlovei.

Teužtaria mus gegužę įvairiausiais litanijos vardais gerbiama Motina To, kuris visur ir visada ieškojo ne savo, bet Tėvo garbės. Kuris parodė – „Dievo kvailybė išmintingesnė už žmones ir Dievo silpnybė galingesnė už žmones“ (*1 Kor 1, 25*). ☞

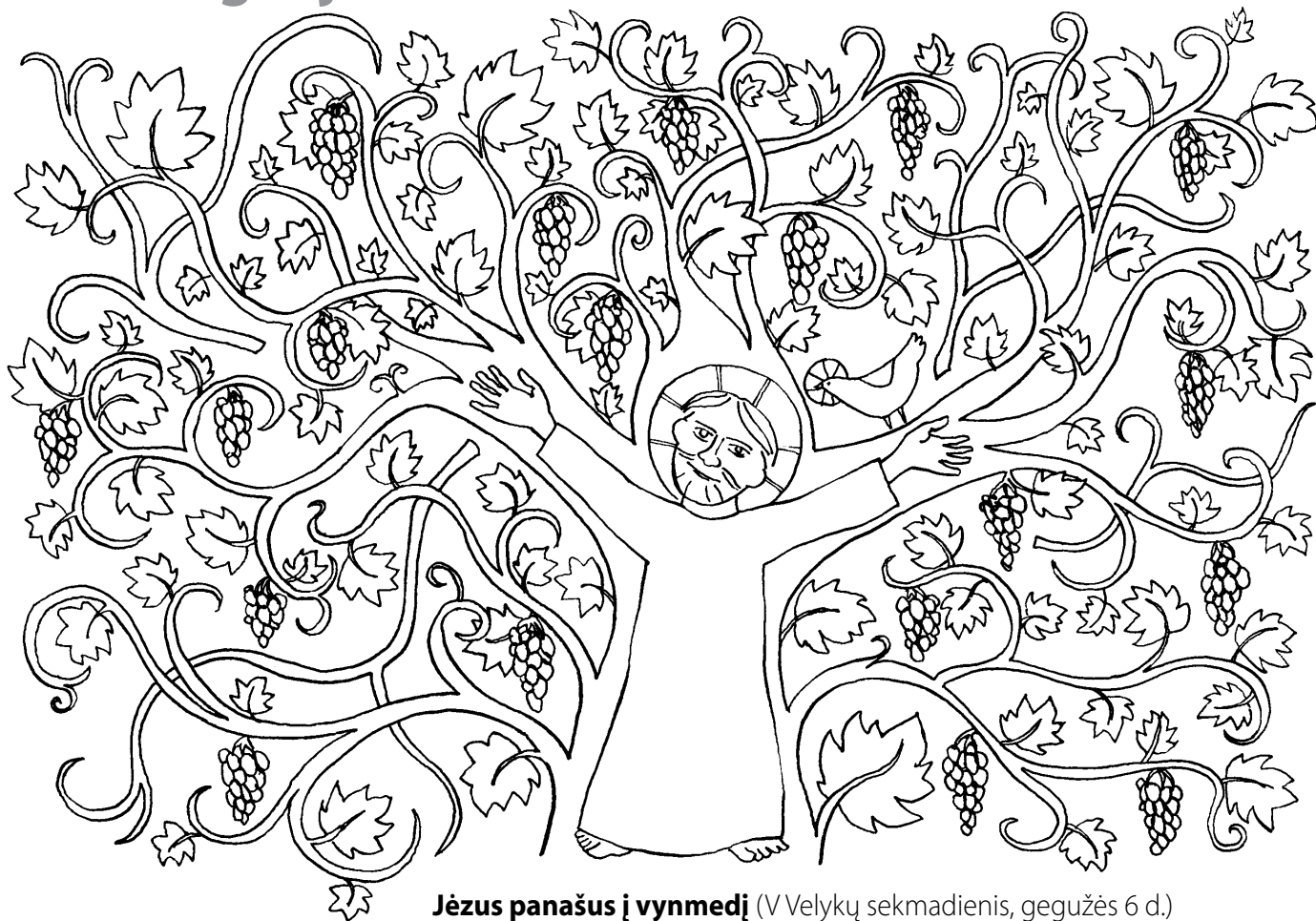
- 1 A *Šv. Juozapas Darbininkas*
Pr 1, 26–2, 3 arba Kol 3, 14–15. 17. 23–24; Ps 90; Mt 13, 54–58
- 2 T *Šv. Atanasas, vyskupas, Bažnyčios mokytojas*
Apd 12, 24–13, 5a; Ps 67; Jn 12, 44–50
- 3 K *Šv. Pilypas ir Jokūbas, apaštalai*
1 Kor 15, 1–8; Ps 19; Jn 14, 6–14
- 4 P Apd 13, 26–33; Ps 2; Jn 14, 1–6
- 5 Š Apd 13, 44–52; Ps 98; Jn 14, 7–14
- 6 S **V VELYKŲ SEKMADIENIS** (I sav.)
Motinos diena
Apd 9, 26–31; Ps 22; 1 Jn 3, 18–24; Jn 15, 1–8
- 7 P Apd 14, 5–18; Ps 115; Jn 14, 21–26
- 8 A Apd 14, 19–28; Ps 145; Jn 14, 27–31a
- 9 T Apd 15, 1–6; Ps 122; Jn 15, 1–8
- 10 K Apd 15, 7–21; Ps 96; Jn 15, 9–11
- 11 P Apd 15, 22–31; Ps 57; Jn 15, 12–17
- 12 Š *Šv. Nerijus ir Achilas; šv. Pankratas*
Apd 16, 1–10; Ps 100; Jn 15, 18–21
- 13 S **VI VELYKŲ SEKMADIENIS** (II sav.)
Apd 10, 25–26. 34–35. 44–48; Ps 98; 1 Jn 4, 7–10; Jn 15, 9–17
- 14 P *Šv. Motiejus, apaštalas*
Apd 1, 15–17. 20–26; Ps 113; Jn 15, 9–17
- 15 A Apd 16, 22–34; Ps 138; Jn 16, 5–11
- 16 T *Šv. Andriejus Bobola, kunigas, kankinys*
Apd 17, 15. 22–18, 1; Ps 148; Jn 16, 12–15
- 17 K Apd 18, 1–8; Ps 98; Jn 16, 16–20
- 18 P *Šv. Jonas I, popiežius, kankinys*
Apd 18, 9–18; Ps 47; Jn 16, 20–23a
- 19 Š Apd 18, 23–28; Ps 47; Jn 16, 23b–28
- 20 S **KRISTAUS ŽENGIMAS Į DANGŲ (ŠEŠTINĖS)**
Visuomenės komunikavimo priemonių diena
Apd 1, 1–11; Ps 47; Ef 4, 1–13; Mk 16, 15–20
- 21 P **VII VELYKŲ LAIKO SAVAITĖ** (III sav.)
Šv. Kristoforas Magaljanesas ir jo draugai
Apd 19, 1–8; Ps 68; Jn 16, 29–33
- 22 A *Šv. Rita Kasiėtė, vienuolė*
Apd 20, 17–27; Ps 68; Jn 17, 1–11a
- 23 T Apd 20, 28–38; Ps 68; Jn 17, 11b–19
- 24 K Apd 22, 30; 23, 6–11; Ps 16; Jn 17, 20–26
- 25 P *Šv. Bėda Garbingasis, kunigas, Bažnyčios mokytojas; šv. Grigalius VII, popiežius; šv. Marija Magdalena de Paci, mergelė*
Apd 25, 13–21; Ps 103; Jn 21, 15–19
- 26 Š *Šv. Pilypas Neris, kunigas*
Apd 28, 16–20. 30–31; Ps 11; Jn 21, 20–25
- 27 S **ŠVENTOSIOS DVASIOS ATSIUNTIMAS (SEKMINĖS)**
Vigilija: Pr 11, 1–9 arba Iš 19, 3–8a. 16–20b, arba Ez 37, 1–14, arba Jl 2, 28–32; Ps 104; Rom 8, 22–27; Jn 7, 37–39
Diena: Apd 2, 1–11; Ps 104; Gal 5, 16–25; Jn 15, 26–27; 16, 12–15
- 28 P **VIII EILINIO LAIKO SAVAITĖ** (IV sav.)
1 Pt 1, 3–9; Ps 111; Mk 10, 17–27
- 29 A 1 Pt 1, 10–16; Ps 98; Mk 10, 28–31
- 30 T 1 Pt 1, 18–25; Ps 147; Mk 10, 32–45
- 31 K *Švč. Mergelės Marijos Apsilankymas*
Sof 3, 14–18a arba Rom 12, 9–16b; Iz 12, 2–6; Lk 1, 39–56

Gegužės mėnesį popiežius kviečia melstis šiomis intencijomis:

Bažnyčios – kad visuomenė remtų iniciatyvas, ginančias ir stiprinančias šeimos vaidmenį;

misijų – kad žmonijos Karalienė ir evangelizacijos Žvaigždė Švč. Mergelė Marija lydetų visus misionierius, skelbiančius jos Sūnų Jėzų.

Evangelija mažiesiems

Surask ir nuspalvink kita spalva
4 šakeles, atsiskyrusias nuo
vynmedžio.

Jėzus panašus į vynmedį (V Velykų sekmadienis, gegužės 6 d.)

– Jei Jėzaus gimtinė būtų Lietuva, tai Evangelijoje skaitytume: „Aš esu kaip derlingas sodo medis – obelis. Jūs – mano tvirtos šakelės. Jei klausote manęs – nokinate skanius obuolius“, – iškilmingai taria Dominykas.

– Geriau vynuogės. Vaisėse vynuogės pirmiausia suvalgomos, o obuoliai visada lieka. Iš vynuogių gamina vyną suaugusiems, o razinas vaikams, – pastebi Benedikta.

– Vynmedis iš visų augalų Šventajame Rašte dažniausiai minimas. Vynmedžiu būdavo vadinama išrinktoji tauta, iš kurios Didysis sodininkas Dievas laukė gražių tikėjimo ir artimo meilės vaisių. Jėzus – pats geriausias rinktinis vynmedis, – pasakoja mama. – Kas brangina Jėzaus draugystę, tas, kaip derlinga šakelė, duoda daug vaisių – nieko nestokoja.

Draugystė su Jėzumi

(VI Velykų sekmadienis, gegužės 13 d.)

– Kaip Jėzus gali būti mūsų draugu? – teirauja si Dominykas. – Su draugais įprasta pažaisti, kokių išdaigų iškrėsti. O kaip su Jėzumi papokštauti?

– Draugai daug laiko leidžia kartu, vienas kitam nesavanaudiškai padeda, vienas kitą guodžia ir nudžiugina. Pokštus krečia tik išdykėliai, – sako mama.

– Draugystės laikas su Jėzumi – tai mūsų kasdienės maldos akimirkos, Šventojo Rašto ar kitų knygų apie tikėjimą skaitymas, apsilankymas bažnyčioje ir dalyvavimas Mišiose, – paaiškina tėtis.

– Kartais tai būna nuobodu, o džiaugsmo visai mažai, – pastebi Benedikta.

– Laikas su Dievu tampa nuobodus, kai nemyli Jėzaus, pamiršti, kad jis net gyvybę už žmones atidavė, prisikėlė ir yra pasiruošęs visada padėti. Nepamirškime kasdien pasisveikinti su Jėzumi, – primena tėtis.

Jėzus kviečia skelbti Evangeliją

(Kristaus Žengimas į dangų (Šeštinės), gegužės 20 d.)

– Skelbti Evangeliją – tai kitiems pasakoti apie Jėzaus darbus. O jei jau visi žino ir niekam neįdomu, tai ką, geriau patylėti? – susirūpina Dominykas.

– Žmonės su žinia apie Jėzų labai apsirato, – svarsto Benedikta. – Gal reikia sugalvoti, kaip iš naujo papasakoti, daugeliui priminti, ką Dievas dėl visų žmonių yra padaręs? Ypač Dievo prireikia, kai atsitinka nelaimių, kyla pavojų ar kas nors nusimena.

– Jei Jėzus mūsų draugas – jis reikalingas visus metus, ne tik nelaimėse ar tik per šventes, – nutaria brolis.

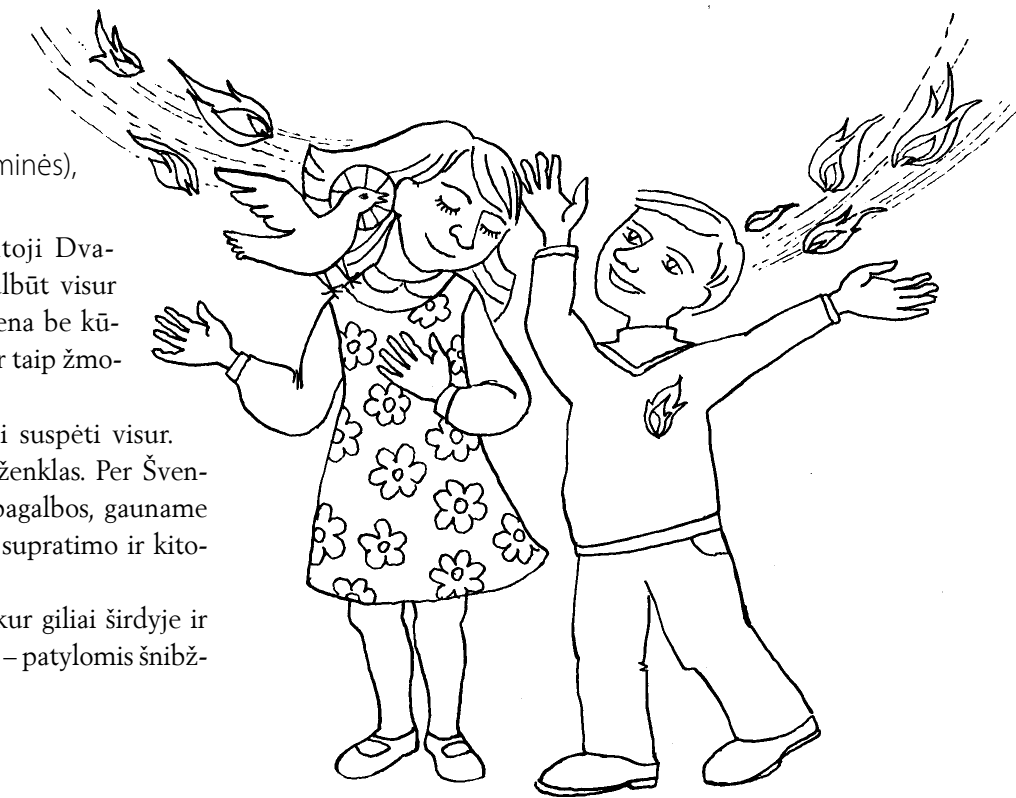
Dvasia padeda pažinti tiesą

(Šventosios Dvasios Atsiuntimas (Sekminės), gegužės 27 d.)

– Jau žinau, kam reikalinga Šventoji Dvasia! – nudžiunga Benedikta. – Jėzus galbūt visur laiku nespėtų. Dvasiai, kuri sau plevėna be kūno, daug lengviau būti įvairiose vietose ir taip žmonėms padėti.

– Prisikėlęs iš numirusių Jėzus gali suspėti visur. Šventoji Dvasia – tai Dievo dosnumo ženklas. Per Šventąją Dvasią nuolat sulaukiame Dievo pagalbos, gauname įvairių dovanų: maldingumo, išminties, supratimo ir kitokių, – paaiškina tėtis.

– Šventoji Dvasia gyvena tyliai kažkur giliai širdyje ir visada pašnabžda, kaip geriau pasielgti... – patylomis šnibžda mama.

Užrašė kun. Saulius BUŽAUSKAS, nupiešė Silvija KNEZEKYTĖ, nuspalvino

Visuotinės Bažnyčios pulsas

Šventasis Tėvas – Dievo palaiminimas pasauliui

✿ Balandis prasidėjo Didžiąja savaitė. Jau pirmąją mėnesio dieną, švenčiant Verbų sekmadienį, popiežiaus Benedikto XVI aukotose Mišiose dalyvavo Romos vyskupijos jaunimas su savo vyskupu, švenčiantis Pasaulinę jaunimo dieną. Ta pačia proga buvo atvykusi ir jaunimo grupė iš Madrido. Ispanai su popiežiumi dar kartą susitiko Didįjį pirmadienį ir padėkojo jam už dalyvavimą Pasaulio jaunimo dienų renginiuose Madride praėjusią vasarą.

Šventasis Tėvas, kaip kasmet, vadovavo Didžiosios savaitės ir Velykų pamaldoms, taip pat ir tradiciniam Kryžiaus keliui prie Koliziejiaus. Kryžiaus kelio stočių mąstymus šiemet parengė jau garbingo amžiaus sulaukę ir kone visą gyvenimą apaštalavimui tarp šeimų atidavę italai sutuoktiniai Danilo ir Anna Maria Zanzucchi (jam – 92, jai – 85 metai). Po Velykų sekmadienio Mišių Šv. Petro aikštėje Šventasis Tėvas 65 kalbomis palinkėjo džiugių Velykų ir suteikė iškilmingą palaiminimą „Miestui ir pasauliui“.

✿ Jau sulaukta pora savaitės anksčiau vykusios popiežiaus kelionės į Kubą bei Meksiką pirmo rezultato, nors tam tikru atžvilgiu tik simboliško, bet sykiu ir ganėtinai konkretaus: Kubos valdžia Didįjį penktadienį paskelbė nedarbo dieną. Viešpaties Kančios atminimas

kubiečių liaudies pamaldumo tradicijoje švenčiamas labai išraiškingai, tad baigiantis kovui Havanoje susitikęs su Kubos valstybės vadovu Raūliu Castro Benediktas XVI pasiūlė Didįjį penktadienį minėti kaip valstybinį šventadienį. Valdžios atsakymo nereikėjo ilgai laukti: jau šių metų Didysis penktadienis Kuboje minėtas kaip valstybės pripažįstamas šventadienis.

Kalbant apie šią kovo pabaigos apaštališkąją kelionę reikia priminti, jog Kubos komunistai religinio gyvenimo varžymus pradėjo švelninti jau prieš keliolika metų. Lemtingas posūkis įvyko 1998 m. sausio mėnesį, kai į Kubą buvo nuvykęs pal. Jonas Paulius II. Žinoma, iki visiškos laisvės dar daug trūksta, tačiau anuo vizitu prasidėjęs religinio gyvenimo laisvėjimas vyksta nuolat, o šiemetinis Benedikto XVI apsilankymas tikriausiai jį dar pagreitins.

✿ Po Kubos aplankytoje Meksikoje Šventasis Tėvas drauge su meksikiečiais minėjo šalies nepriklausomybės 200 metų sukaktį. Per visą šį nepriklausomo valstybingumo laikotarpį Bažnyčios gyvenimas Meksikoje nebuvo lengvas. XIX a. pradžioje už šalies laisvę kovojo revoliucionieriai Bažnyčią matė kaip senojo ispanų kolonijinio režimo sąjungininkę. Iš dalies tai ir tiesa, nes staigūs pokyčiai ne iš karto įtikina; nors,

antra vertus, kaip būdinga tiems laikams, meksikietiškos revoliucijos ideologija buvo nepalanki krikščionybei ar tiesiog masoniška. O tai lėmė, kad ir nepriklausomybės pradžioje, ir keliskart vėliau Meksikos katalikai buvo persekiojami, žudomi, jų veikimo laisvė visaip varžoma. Panašiai kaip Kuboje, taip ir Meksikoje, tik visai kitomis sąlygomis, lūžis įvyko į šalį atvykus pal. Jonui Pauliui II – vos išrinktas į Petro Sostą, jau 1979 m. pradžioje, jis nukeliavo į Meksiką. Tąkart šalies vyskupai jį pasitiko vilkėdami civiliniais drabužiais, nes tuomet drausta viešumoje rodytis su sutana, o už tai, kad popiežius ją dėvėjo, vietos gyventojai vėliau turėjo sumokėti baudą. Tačiau ta kelionė prasidėjo procesas, gana greit grąžinęs katalikams visišką laisvę. Dabar popiežius Benediktas XVI kartu su meksikiečiais dėkojo Dievui ir už du nelengvus Meksikos valstybingumo šimtmečius, ir už atgautą, šiandien jau tvirtą tikėjimo laisvę.

✿ Balandį Šventasis Tėvas minėjo ir tris sukaktis: 16-ąją jam sukako 85 metai; 19-ąją sukako 7 metai nuo išrinkimo popiežiumi, o 24-ąją – nuo oficialios pontifikato pradžios. Pontifikato inauguracija šiais laikais jau ne tokia iškilminga kaip dar prieš kelis pontifikatus vykdavusios vainikavimo trijų vainikų kepure – tiara – išklmės, tad septynerių metų sukaktis nuo Benedikto XVI popiežiškosios tarnystės pradžios paminėta tik kukliu įrašu oficialiame Vatikano kalendoriuje.

Balandžio 19 d. sukačiusios išrinkimo septintosios metinės prilygsta pilietinių valstybių nacionalinėms šventėms, tad šios dienos proga popiežių sveikino kone visų (su retomis išimtimis) valstybių vadovai, o apaštališkosios nunciatūros rengė šventinius priėmimus; už Šventąjį Tėvą meldėsi visas katalikiškas pasaulis. Trečioji, amžiaus sukaktis paminėta kamerinėje aplinkoje: Šventasis Tėvas gimtadienį šventė kartu su šia proga į Romą atvykusiais savo kraštiečiais bavarais. Iki Benedikto XVI paskutinis tokio amžiaus sulaukęs ir 1895 m. kovo 2 d. 85-ąjį gimtadienį šventęs popiežius buvo Leonas XIII.

Jonas MALINAUSKAS

Dvasios pavasaris

✿ Dvasios pavasariu šv. Velykas pavadinęs apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi atkreipė visuomenės dėmesį, jog už „gamtos atgimimą“ svarbesnis yra kiekvieno žmogaus atgimimas: tik „nauji vyrai ir naujos moterys gali kurti naują visuomenę, naują Lietuvą“.

Per šventes sausakimšos bažnyčios šiemet vėl skatino pamąstyti apie progresinio tikėjimo iššūkį, bet dar labiau – pasidžiaugti, jog Dievas nepaliauja traukti prie savęs. Kad jis „Šviesa, apšvietusi pasaulį“, skelbė miuziklą prieš didžiąsias šventes pastatęs ir evangelizacinį jaunų žmonių užsidegimą Bažnyčioje paliudijęs pranciškoniškas jaunimas Kretingoje.

Didžiuoju ketvirtadieniu prasidėjusioje Dievo Gailestingumo savaitėje Vilniuje šiemet Viešpaties melsta „gailestingumo vandenynė“ panardinti ne tik ištikimuosius, bet ir atšalusius, nutolusius, jo dar nepažįstančius ar nepripažįstančius. Netikėta Gailestingumo žinia per Atvelykį atskriejo į Kauną: Gerojo Ganytojo bažnyčioje pašventintas relikvijorius su gailestingosios Dievo meilės apaštalo pal. Jono Pauliaus II relikvijomis, regis, pirmosiomis Lietuvoje.

✿ 2012-ųjų Atvelykis Lietuvos Bažnyčios istorijoje liks paženklintas jo išvakarėse, balandžio 14 d., Kretingos bažnyčioje vykusia brolio pranciškono Lino Vodopjanovo konsekracija vyskupu, beje, pasak arkivysk. L. Bonazzi, šiuo metu jauniausiu visoje Ka-

Bažnyčios Lietuvoje pulsas

talikų Bažnyčioje. Į tarnystę Telšių ordinaro pagalbininku naujasis ganytojas palydėtas ir malda, ir dideliais lūkesčiais. „Per pastaruosius mėnesius turėjome akivaizdžių popiežiaus Benedikto XVI dėmesio ir meilės Lietuvai ženklų <...>. Nauji vyskupai – tai naujas gyvenimas, nauji puslapiai, kuriuos gali parašyti Bažnyčia. To ir linkiu iš visos širdies Bažnyčiai Lietuvoje“, – sakė nuncijus, balandžio 19 d. apaštališkojoje nunciatūroje surengęs iškilmingą priėmimą Šventojo Tėvo 85-erių metų amžiaus ir išrinkimo popiežiumi septintųjų metinių proga.

✿ Tėvišką dėmesį Lietuvai Benediktas XVI parodė ir atsiųsdamas nuoširdų sveikinimą bei padėką už labai vaisingai atliekamą ganytojo tarnystę Kauno arkivyskupui metropolitui Sigitui Tamkevičiui SJ, švenčiančiam 50 kunigystės metų. Balandžio 18–22 d. Kaune tūkstančiai žmonių – vyskupų, kunigų, vienuolių, pasauliečių, visuomenės atstovų – dėkojo Viešpačiui, kad šio žmogaus tarnystėje leidžia pamatyti, kokia šventa gali būti kunigystė. Pasirinkta dar neturint nė septyniolikos, ši tarnystė nebuvo, pasak ganytojo, „tik smagus pasivaikščiavimas gražiam Dievo pasaulyje“, turėjo sunkumų ir išmėginimų, drauge – ir Dievo paguodos bei gerų bendradarbių. Arkivyskupui, LVK pirmininkui, jau 44-erius metus Jėzaus draugijos nariui labiausiai dėkota už taip pat ir šiandien sakomą atvirą tiesos žodį, drąsų Dievo karalystės skelbimą ir liudijimą.

✿ Balandžio 16-ąją Kaune vykusio konferencija „Katalikiško švietimo uždaviniai Lietuvoje: padėtis, perspektyvos, iššūkiai“ iškėlė pirmaeilį tėvų ir Bažnyčios vaidmenį užtikrinant vaikų religinį ugdymą, paliudijo, jog katalikiškų mokyklų pasirinkta ugdymo kryptis pastebimai augina jų bendruomenes, atskleidė, jog tvirtus ugdymo pamatus

turintis katalikiškas švietimas, nors ir nestokojantis kliūčių bei sunkumų, yra gyvas procesas, gyvybės ir naujų vėjų galintis įnešti į esamą švietimo sistemą.

✿ Antrosios šimet „Gyvųjų akmenų“ bendruomenės rengiamos Atsinaujinimo dienos pranešėjai dalijosi mintimis, kaip krikščionims atpažinti blogį ir į jį atsakyti įsiklausant į pal. J. Matulaičio vyskupiškąjį šūkį „Nugalėk blogį gerumu“. Vyskupas Arūnas Poniškaitis ypač įsimintinai kalbėjo, jog „blogis sunaikinamas ne nusikaltėlio mirtimi, bet jo atsivertimu, o tam prielaidas galime sudaryti tik mylėdami ir palikdami erdvės, būtinos laisvai atsigręžti į Dievą“, be to, pal. Jurgio mintimi, būdami „priešais ne žmonių ar asmenų, o tik klaidingo mokslo ar nuomonių“.

Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje atidaryta pal. J. Matulaičiui skirta paroda vaizdžiai iliustravo, koks nuostabus ir šiandien atrodo tuometis Dievo veikimas mūsų tautos, krašto, atskiro žmogaus gyvenimo istorijoje.

✿ Daugelio Lietuvoje su dėkingumu už religinių, karitatyvinių, socialinių bei kultūrinių projektų rėmimą minima *Lietuvių katalikų religinė šalpa* balandžio 22 d. Niujorke, JAV, šventė įsteigimo 50 metų jubiliejų.

✿ Vargonų kultūros 90-metis, paminėtas koncertais šešiose Kauno bažnyčiose, priminė skaudžius, kaip ir visos Bažnyčios, išbandymus sovietmečiu, kai 13 metų nuo 1949 m. šios kultūros puoselėtojai buvo laikomi už įstatymo ribų, o ir vėliau pasirinkusieji vargonavimą bažnyčiose patirdavo valdžios nemalonių.

✿ Ypatingos šviesos šventės – paskutinį balandžio sekmadienį Lietuvoje minimos *Gyrybės dienos* idėja stabdė šmėkščiojančius tamsos darbus – sveitimautiškus ir antikrikščioniškus eutanazijos įteisinimo mėginimus. Plata ugdymo kryptis pastebimai augina jų bendruomenes, atskleidė, jog tvirtus ugdymo pamatus

Dalė GUDŽINSKIENĖ

Šeimos politikos aktualijos Gimdyti namuose: NEDRAUDŽIAMA, bet NEGALIMA?

Algimantas RAMONAS

Sėkminga šeimos politika atsižvelgia į šeimų poreikius, padeda spręsti įvairius jų gyvenimo klausimus, gerbdama ir saugodama jų individualumą. Dažniausiai kalbame apie vaikus auginančias šeimas, apie asmenybės išsiskleidimą ir ugdymą. Vienas jautresnių klausimų – kaip mes pasitinkame gimstantį žmogų – aptariamas dar gana retai. Deja, vertinant valstybės požiūrį į tai bei pagalbą šeimai, pastebimas siekis suvienodinti. Trumpai apžvelkime pasirinkimo, kur ir kaip gimdyti, problemas.

Lietuvoje gimdymas ne ligoninėje (ne gimdymo stacionare, dažniausiai – namuose) jau yra neretas reiškinys. Oficialios statistikos apie tokių gimdymų skaičių ir jų sąlygas mūsų šalyje nėra paskelbta. Lietuvos Respublikos įstatymai nedraudžia gimdyti namuose; tai susiję su žmogaus galimybe apsispręsti bei jo teise į privatumą (taip yra išaiškinęs ir Europos žmogaus teisių teismas byloje *Termovszky prieš Vengriją*).

Tiesa, reta kuri šiuolaikinė šeima pasiryžtų gimdyti be profesionalios pagalbos. Tradiciškai šeimoms padėdavo pribuvėjos arba artimos giminaitės. Vakarų pasaulyje nuo XIX a. gimdymai iš namų sistemingai perkelti į ligonines. Lietuvoje šis procesas itin sparčiai vyko iki XX a. vidurio. Nuo tada gimdyti ligoninėje tapo norma ir įprasto, ir komplikuo to gimdymo atveju. Tačiau po nepriklausomybės atkūrimo Lietuvoje kilo naujoji gimdymų namuose banga.

Žiūrint iš Vakarų šalių perspektyvos, tai buvo žingsnis demokratijos link: mat daugelyje Europos valstybių (Jungtinėje Karalystėje, Olandijoje, Danijoje, Norvegijoje, Švedijoje, Latvijoje, Estijoje, Lenkijoje ir kt.) šeimos gali laisvai pasirinkti, kur joms gimdyti, ir joms sudaromos sąlygos čia gauti reikiamą akušerinę priežiūrą. Nepaisant to, teisės gimdyti namie realizavimas Lietuvoje vis dar lieka už įstatymo ribų. Didžiausią susirūpinimą kelia tai, kad

ne ligoninėje gimdančioms šeimoms mūsų šalyje negali būti suteikta kvalifikuota medikų pagalba, o faktiškai pagalbą jiems namuose teikiantys gydytojai ir akušeriai priversti pažeisti esamą teisinį reguliavimą. Be to, namuose planuotai gimdančios šeimos dažnai patenka į kebias situacijas dėl neigiamo gydytojų požiūrio nuo pat nėštumo pradžios iki gimdymo, joms iškyla sunkumų registruojant naujagimius ir pan. O ir pati gimdymo ne ligoninėje tema visuomenėje yra mistifikuojama ir radikalizuojama, dažnai nevertai jai suteikiant neigiamą atspalvį.

Tyrimai ir užsienio šalių praktika rodo, kad gimdyti stacionare ir už jo ribų (namuose, natūralaus gimdymo centre ir pan.) yra vienodai saugu, jei gydytojas 37-ąją nėštumo savaitę, įvertinęs moters sveikatą ir nėštumo eigą, priskiria ją prie mažos komplikacijų rizikos grupės ir jei yra užtikrinama galimybė gimdymo metu gauti kvalifikuotą pagalbą. Tyrimai rodo, kad ne ligoninėje kūdikių susilaukusios moterys patiria mažiau medicininių intervencijų bei gimdymo komplikacijų, o motina ir naujagimis išgyvena mažiau streso. Mažai rizikingų gimdymų atveju toks būdas turi ir ekonominį pagrindą.

Matydamos problematišką situaciją, Lietuvos nevyriausybinių organizacijų (Prieaišiosios tėvystės centras, Nacionalinė šeimų ir tėvų asociacija, Nacionalinis aktyvių mamų sambūris, Lietuvos tėvų fo-

rumas, Lietuvos šeimos centras ir Paramos Valdorfo pedagogikai bendrija) š. m. balandžio 17 d. kreipėsi į LR sveikatos apsaugos ministrą Raimondą Šukį, prašydamos išspręsti gimdymų ne ligoninėje reglamentavimo ir medicininės pagalbos tokio gimdymo metu teikimo klausimus. Organizacijos pateikė išsamius argumentus ir nuodugnią užsienio šalių patirties analizę. Taip pat pateikė rekomenduojamus teisės aktų pakeitimų projektus, pagal kuriuos akušeriai ir gydytojai akušeriai-ginekologai galėtų teisėtai teikti pagalbą gimdyvei, planuotai gimdančiai ne gimdymo stacionare. Šiam tikslui pasiekti reikėtų keisti sveikatos apsaugos ministro įsakymais tvirtinamas medicinos normas, apibrėžiančias akušerio bei gydytojo akušerio-ginekologo kompetencijas, ir tvarką, reglamentuojančią nėščiųjų, gimdyvių ir naujagimių sveikatos priežiūrą.

Nevyriausybinių organizacijų paprašė sudaryti darbo grupę, kuri parengtų minėtų sveikatos apsaugos ministro įsakymų pakeitimų projektus. Šeimas vienijančios bei joms atstovaujančios organizacijos tikisi, kad šis žingsnis – suteikti profesionalią pagalbą šeimoms, gimdančioms namuose – pakvies diskutuoti ir visuomenę, ir medicinos profesionalus, ir politikus bei įstatymų leidėjus. Taip prasidėtų plati konstruktyvi diskusija. Tam jau sukurta ir interneto svetainė www.gimimas.lt, kurioje skelbiama informacija apie gimdymą ne stacionare, pristatoma motinai, vaikui ir šeimai palankaus gimimo iniciatyva, pateikiamos aktualios naujienos.

šeimos fotografija li nuotrauka

Santuoka – teisė ir prigimtis

Vygantas MALINAUSKAS

Seime ir visuomenėje vykstant diskusijai apie šeimos sampratą bei reikalą keisti Lietuvos Respublikos Konstituciją, pasigirdo balsų, kad nereikėtų „suplakti“ teisinių ir prigimtinių dalykų: t. y. santuokos, kuri, kai kurių manymu, yra teisinis institutas, ir tėvystės bei motinystės, kuri kyla iš prigimties. Nors Konstitucijoje yra kalbama apie prigimtines teises bei laisves, apie jas užsimenama ir viename kitame įstatyme, iki dabar prigimtinių teisių samprata Lietuvos teisės minties nėra plačiau išplėtoja ir diskutuojama.

Lietuvoje iki šiol nėra daug teisininkų, kurie giliau suvoktų, kas yra prigimtinė teisė. Manau, pagrindinė priežastis – nuo sovietmečio inertiškai teisininkus rengiančiose mokyklose tebedėstoma prigimtinių teisių karikatūra. Taip pat teisiniame mąstyme gaji samprata, jog teisė yra tik tai, kas parašyta įstatymuose. Prigimtinė teisė dažnai tapatinama tik su žmogaus teisėmis, kurias jis įgyja gimdamas. Tačiau toks siauras požiūris neatskleidžia, nei kas iš tiesų yra prigimtinė teisė, nei kas yra žmogaus prigimtis.

Tuo tarpu žmogaus prigimtis yra ne tai, kuo jis gimsta, bet tai, kuo jis gali tapti (jei gyvens pagal prigimtį). Prigimtinė teisė kaip tik ir stengiasi apsaugoti ir užtikrinti tvarką visuomenėje, kuri įgalintų žmogų gyventi ir vystytis pagal savo prigimtį. Pasakymu, kad siūlomas Konstitucijos keitimo variantas suplaka teisinius ir prigimtinius dalykus, lyg peršama mintis, jog Konstitucija turi kalbėti ne apie prigimtinius, bet tik apie teisinius dalykus. Tačiau iš tiesų Konstitucijoje yra minima daug dalykų, kurie priskirtini prie žmogaus prigimtinių sferų ir kurie yra saugomi Konstitucijos, pavyzdžiui: asmuo, orumas, nuosavybė ir t. t. Nuosavybė yra prigimtinė teisė ne todėl, kad žmogus gimsta kažką turėdamas, o todėl, kad, neturėdamas jokios nuosavybės, negalėtų gyventi savo prigimtį atitinkančio gyvenimo.

Ar santuoka yra prigimtinis, ar teisinis institutas? Pastaruoju metu žiniasklaidoje pasirodo tekstų, skleidžiančių mitą, kad santuoką kaip viešą šeimos kūrimo institutą XII a. sugalvojo Katalikų Bažnyčia. Lyg vestuvių nebūtų buvę senovės Judėjoje, Romoje, Graikijoje, Japonijoje ar net pagoniškoje Lietuvoje. Santuoka yra prigimtinė institucija ne todėl, kad ją palaikanti Bažnyčia vadovaujasi prigimtinė teise, o todėl, kad vyro ir moters santuoka atitinka kiekvieno vaiko prigimtinių poreikių turėti vienas kitam įsipareigojusius tėtą ir mamą. Kad tai suprastum, visai nebūtina būti kataliku ir tikinčiu. Todėl nesuvokiamas pasakymas, kad santuoka yra teisinis dalykas, o tėvystė ir motinystė – prigimtinis. Kaip ir nesusipratimas yra teigti, jog prigimtine teise pripažįsta ir ją vadovaujasi tik religingi žmonės.

Na, o jei kam įdomi Bažnyčios nuomonė dėl to, ar santuoka yra teisinis ar prigimtinis dalykas ir ar tik krikš-

čionims skirtas šis institutas, galime žvilgtelėti į *Katalikų Bažnyčios katekizmo* 1603 paragrafą: „Pašaukimas santuokai yra įrašytas pačioje iš Kūrėjo rankų išėjusių vyro ir moters prigimtyje. Santuoka nėra grynai žmonių išrasta institucija, nors per daugelį amžių skirtingose kultūrose, visuomeninėse struktūrose ir dvasinėse sanklodose labai įvairavo. Ši įvairovė neturi palikti užmarštyje bendrų ir pastovių santuokos bruožų. Nors šios institucijos orumas ne visur vienodai aiškiai matomas, vis dėlto visose kultūrose daugiau ar mažiau suvokiama santuokinio ryšio didybė, nes ‘paskiro asmens ir žmonių bei krikščionių visuomenės gerovė yra itin glaudžiai susijusi su sutuoktinių ir šeimos bendruomenės klestėjimu’.“

Siūlomas LR Konstitucijos 38 straipsnio keitimo variantas, kalbantis ir apie santuoką kaip šeimos kūrimo pagrindą, ir apie tėvystę bei motinystę, iš kurių kyla šeimos ryšiai, nesuplaka teisinių ir prigimtinių dalykų, bet stengiasi apsaugoti šeimos prigimtines struktūras – tą, kuri sukuria geriausią aplinką kiekvienam vaikui augti ir vystytis pagal savo prigimtį.

LR Konstitucijos 38 straipsnį dabar siūloma pakeisti, papildyti ir išdėstyti taip:

Šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas.

Šeima sukurama sudarius santuoką.

Santuoka sudaroma laisvu vyro ir moters sutarimu.

Šeima taip pat kyla iš motinystės ir tėvystės.

Valstybė saugo ir globoja santuoką, šeimą,

motinystę, tėvystę ir vaikystę.

Valstybė registruoja santuoką, gimimą ir mirtį.

Valstybė pripažįsta ir bažnytinę santuokos registraciją.

Sutuoktinių teisės šeimoje lygios.

Tėvų teisė ir pareiga – auklėti savo vaikus dorais žmonėmis ir ištikimais piliečiais, iki pilnametystės juos išlaikyti.

Vaikų pareiga – gerbti tėvus, globoti juos senatvėje ir tausoti jų palikimą.

Išganinga vienybė

Šventasis Raštas šeimoms

Aš esu tikrasis vynmedis, o mano Tėvas – vynininkas. Kiekvieną mano šakelę, neduodančią vaisiaus, jis išpjauja, o kiekvieną vaisingą šakelę apvalo, kad ji duotų dar daugiau vaisių. Jūs jau esate švarūs dėl žodžio, kurį jums kalbėjau. Pasilikite manyje, tai ir aš jumyse pasiliksiu. Kaip šakelė negali duoti vaisiaus pati iš savęs, nepasilikdama vynmedyje, taip ir jūs bevaisiai, nepasilikdami manyje. Aš esu vynmedis, o jūs šakelės. Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas duoda daug vaisių; nuo manęs atsiskyre, jūs negalite nieko nuveikti (*Jn 15, 1–5*).

Kartais, sunkiai bepaeinant kojomis, padeda rankos. Tada prireikia laiptų turėklų, pasiramščiuojama lazdele ar ramentais. Jei reikia užsliuogti virve, vien kojomis niekaip to nepadarysi. Liaudies išmintis sako: per kvailą galvą kojomis nėra ramybės. Ryškiai šviečiant saulei, kad galėtume geriau įžiūrėti šešelyje esančius daiktus, ranka prisidengiamo akis. O kaip reikia rankų mūsų burnai, kad valgytume kaip žmonės! Daug užduočių kūnas atlieka, kai vieni jo nariai gelbsti kitiems. Tačiau būtina tokios sėkmės sąlyga – gyvatinga narių bendrystė.

niškumas jiems nėra tik instinktas ar išugdyti bandos refleksai kaip gyvūnams. Pačia savo prigimtimi, kylančia iš panašumo į Dievą, žmogus yra sociali būtybė. Jau rojuje, vos sukūręs žmogų, Dievas jį prakalbina, skirdamas bendrystės užduotį. Vadinasi, žmogaus santykiai su kitais žmonėmis, bendri uždaviniai, poreikis juos kartu spręsti kyla iš Kūrėjo, persmelkia visą žmogaus prigimtį. Pačiai svarbiausiai jo bendradarbiavimo su Dievu raiškiai – santuokinei bendruomenei – atitenka ypatingos vienybės, dvasinio vaisingumo žymė ir malonė – Santuokos sakramentas.

Kiekvienas esame Dievo pašauktas kaip unikalūs kūrinys – individuali asmenybė. Vaidmenų įvairovė ir pasidalijimas priklauso nuo to meto kultūros, tradicijų, papročių, turinio statuso. Pavyzdžiui, vienoks moterų ir vyrų vaidmuo buvo matriarchalinėje, kitoks – patriarchalinėje, o dar kitoks – šiuolaikinėje daugiakultūrinėje visuomenėje. Tačiau, nepriklausomai nuo šių skirtingumų, krikščionybė visais laikais vienodai pabrėžia kiekvieno žmogaus vertę nuo pat jo pradėjimo akimirkos iki natūralios mirties, neatsižvelgdama į skirtingus vaidmenis ir užimamą vietą visuomenėje.

Dievo vienumo, bet ne vienvietės Bažnyčia moko enciklokoje apie Šventąją Dvasią *Dominum et Vivificantem*, o šeimos kaip bendruomenės ir jos narių tarpusavio santykius gražiai nusako apaš-

tališkajame paraginiame *Familiaris Consortio* ir enciklokoje *Humanae Vitae*.

Ne mažiau sudėtinga visuomenės pašventinimo užduotis atitenka ir kitoms Kristaus Bažnyčios bendruomenėms – tikėjimo, pašvęstojo gyvenimo institucijoms, karitatyvinėms organizacijoms. Savaime suprantama, kad jų vienybei, skirtingai nuo šeimos narių, tenka kur kas platesnės užduotys. Be to, prie jų dar pridedamos svarbios misijinės pasiuntinybės į nekrikščioniškų kultūrų visuomenes. Todėl, norint tinkamai įvykdyti šias užduotis, organizacijoje ar bendruomenėje reikia ypač puoselėti kiekvieno nario asmens šventumą, gebėjimą susitelkti, vienyti. Vienybė Bažnyčios bendruomenėje, kurioje gausu įvairiausių žmonių, charakterių, talentų, iš Dievo malonės įgauna viršprigimtinių vertę ir amžinumo žymę. Vynmedis ir jo šakelės simbolizuoja malonės gyvenimo slėpinius. Kaip šakelei teikia gyvybę medžio syvai, taip mūsų sielai antgamtinę gyvybę – Dievo malonė. Ją gauname, būdami tikėjimu ir meile susivieniję su Kristumi. Tokiu pat būdu Dievo malonės yra gaivinama ir kiekviena vynmedžio šakelė.

Visus šiuos metus žvelgiame į palaimintą Jurgį Matulaitį, kurio tarnystėje Kristaus Bažnyčia buvo viena labiausiai puoselėjamų vertybių. Joje esančios ir sukurtos bei atnaujintos vienuolijos, pasauliečių apaštaliavimo organizacijos per pal. Jurgį gavo gilias dvasinio gyvenimo, bendruomeniškumo įžvalgas, pagalbą bei ateities nuorodas. Pal. Jurgio istorinis ir dvasinis palikimas padeda suprasti kiekvieno Bažnyčios bendruomenės nario užduotį joje, bendruomenišką pagalbą vertę, aptikti gilius tyro dvasingumo šaltinius ir naudotis puičiu, krikščioniškai universaliu metodu: blogį nugalėti gerumu.

Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC

Tikrasis pamaldumas

Mergelei Marijai

Kun. Danielius DIKEVIČIUS

Tikras, brandus, krikščioniškas-katalikiškas pamaldumas Švč. Mergelei Marijai, t. y. marijiškasis dvasingumas, pasižymi penkiais bruožais: bažnytiškumu, bibliškumu, praktiškumu, didaktiškumu ir kristocentriškumu.

1. Bažnytiškumas. Šis bruožas reiškia paprastą mintį, jog marijiškasis dvasingumas turėtų būti praktikuojamas pagal šiuolaikinės Bažnyčios mokymą. Štai paprastas pavyzdys: skaitant vadinamąją Jokūbo protoevangeliją, kuri, anot žinovų, buvo parašyta antrojo šimtmečio antroje pusėje – taigi labai seniai ir praktiškai netrukus po Naujojo Testamento knygų užrašymo, – susidaro įspūdis (nors pats tekstas aiškiai šito nepasako), kad Švč. Mergelei Marijai buvo pradėta šv. Onos išciose be šv. Joachimo prokreacinės „intervencijos“ (plg. 4, 1–4). Iš pirmo žvilgsnio labai graži mintis: pasirodo, Marija buvo pradėta panašiu būdu kaip ir Jėzus Kristus (plg. *Lk 1, 26–38*). Bet iš tikrųjų tai visiškai nesiderina su Bažnyčios mokymu apie Marijos Nekaltąją Prasidėjimą – *Immaculata* (1854 m. gruodžio 8 d. paskelbta Pijaus IX bulė *Ineffabilis Deus*), pagal kurią pradėti *be nuodėmės* nereikia pradėti *be lytinių santykių*.

2. Bibliškumas. Šis bruožas irgi reiškia, jog marijiškasis pamaldumas turėtų būti paremtas Šventojo Rašto mokymu apie Švč. Mergele Mariją. Anot kai kurių Bažnyčios Tėvų mokymo, pvz., garsaus šv. Augustino (354–430), Marija buvo padariusi amžinos nekaltybės įžadą/pasiryžimą (plg. *De Sancta Virginitate IV, 4; Sermo CCXXV, II, 2; Sermo CCXCI, 5–6*). Vėli iš pirmo žvilgsnio labai gražus teiginys, lyg ir neprieštaraujantis Bažnyčios mokymui apie amžiną Marijos mergeliškumą – *Aeiparthenos* (paskelbtą Laterano Susirinkime, 649 m.), pagal kurią Marija buvo Mergelė prieš Jėzaus Kristaus pradėjimą (*virginitas ante partum*), gimdymo metu (*virginitas in partu*) ir po gimdymo (*virginitas post partum*). Tačiau neužmirškime: amžinos mergystės įžadas nėra Bažnyčios mokymo objektas. Bet čia svarbiausia yra tai, kad skaitybės įžadas visiškai nesiderina su Naujojo Testamento Švč. Mergelės Marijos vizija. Jos vaizduojama Marija yra tikroji, ištikimoji atstovė oficialiojo judaizmo, kuris, kaip žinia, buvo labai orientuotas prokreacijos atžvilgiu. O jeigu būtų taip, kaip teigė šv. Augustinas ir jo šalininkai, kurių ir Lietuvoje bent ankščiau tikrai netrūko (pvz., A. Macceina, J. Skvireckas, L. Tulaba), tai skaitybės įžadas paneigtų Marijos dieviškąją motinystę, nes padarytų iš jos tik įrankį – instrumentą, neatsižvelgiant į Marijos valią,

troškimus ir pasiryžimus (plg. Ireniejus Lionietis *Adversus haereses*). Kodėl? Nesunku suprasti: jeigu Marija buvo padariusi skaitybės įžadą/pasiryžimą, vadinasi, buvo visiškai išsižadėjusi motinystės, nes netgi mažytis jos troškimas būtų tolygus skaitybės įžado/pasiryžimo paneigimui. Juk mergelė, kaip rašo šv. Paulius, turėtų būti „šventa kūnu ir dvasia“ (*1 Kor 7, 34*).

3. Praktiškumas. Tai vienas labiausiai paplitusių ir seniausių bruožų. Jau pradėdant nuo pirmųjų krikščionybės amžių buvo įprasta prašyti Švč. Mergelės Marijos užtarimo. Be jo greičiausiai nebūtų netgi maldos „Sveika, Marija“ (beje, turinčios solidų biblinį pamatą). Marija, kaip teigia evangelistai Lukas ir Jonas, visada mokėjo pamatyti žmonių sunkumus ir jiems atskubėti į pagalbą (plg. *Lk 1, 39–56; Jn 2, 1–12*).

4. Didaktiškumas. Tai vienas svarbiausių bruožų. Reikia turėti tikrąjį Marijos suvokimą, reikia į ją kreiptis pagalbos, bet reikia iš jos ir mokytis. Tai natūralus motinos ir vaiko santykio padarinys. Ypač, sakyčiau, iš dangiškosios mūsų Motinos reikėtų mokytis dievobaimingos pagarbos Šventajam Raštui, nes tikėjimas kyla iš klausymo (plg. *Rom 10, 17*).

5. Kristocentriškumas. Tai svarbiausias marijiškojo dvasingumo bruožas. Jam paruošia jau aptarti bruožai, o jis savo ruožtu juos vainikuoja ir išbaigia. Be jų kiti neturėtų jokios prasmės ir tikslo. Šis bruožas taip pat yra labai biblinis: „Jo motina tarė tarnams: ‘Darykite, ką tik jis jums liepė’“ (*Jn 2, 5*). Kitaip tariant, tikras marijiškasis pamaldumas mus vis labiau priartina prie Kristaus ir skatina mus gyventi jo vertybėmis.

P. S. Tikrasis dvasingumas/pamaldumas Švč. Mergelei Marijai yra tada ir tikrai tada, jei visi šie bruožai eina kartu.

Miniatiūra iš Bedfordo kunigaikščio ir kunigaikštienės „Valandų knygos“, apie 1423–1430 m., Paryžius

Jolantos Kietkutės nuotrauka

Ši paprasta išmintis mus pasiekia kalbant apie vien tik kūnui skirtas užduotis. O kur dar sudėtingesni uždaviniai? Jiems atlikti reikia dar glaudesnės vienybės ir bendrumo. Kai daugiau asmenų susitelkia tai pačiai užduočiai, padaugėja ne tik jėgos, bet ir kūrybiškumo, nuojautos, išmanymo, atkaklumo, entuziazmo, pasitikėjimo. Tokią vienybės naudą suprasdami, žmonės kuria bendruomenes, organizacijas, visuomenes. Bendruome-

Dievas džiaugiasi kaip moteris

Kristinos Smulskytės nuotrauka

Tomas VILUCKAS

Pasaulinio *bestsellerio* „Valgyk, melskis, mylėk“ autorė Elizabeth Gilbert jo pradžioje pasakoja apie jai sunkiu metu išgyventą maldos Dievui patirtį. Būdama tikra savo meto dukra, Elizabeth (toks ir herojės vardas) bando išlaikyti „politinį“ korektiškumą ir beveik atsiprašinėja skaitytojų, kad kreipiasi į Dievą vyriškosios giminės forma. Savo pozicijai paaiškinti Gilbert skiria visą knygos trečiąją skyrių. Rašytoja teigia, kad vadindama Dievą „jis“, remiasi vyraujančia tradicija, o ne tikslėmis žiniomis apie Kūrėjo anatomiją, ir priduria, kad neturi nieko prieš tuos, kurie tiki, jog Kūrėjas – moteris. Mūsų noras pažinti Dievo slėpinį ir jo didybę verčia klausti, kas yra Dievas – ar būdamas Tėvas, jis dar yra ir Motina? Pagaliau kokius Dievo bruožus atpažįstame moteryje?

Moteriškieji ženklai Biblijoje

Kai išrinktoji tauta įžengė į Pažado žemę, susidūrė su vietos žemdirbių kultais. Juose figūravo daugybė deivių motinų bei kitų moteriškų dievybių. Įžymiausias iš jų buvo Anata (arba Astartė), dievo Baalo žmona ir sesuo, ir Ašera, klastinga Anatos varžovė, kuri kartu su dievu Eliu pagimdė septyniasdešimt dievų ir deivių. Senojo Testamento judaizmas ilgai kovojo su šiais kultais ir galutinai nugalėjęs juos ne tik panaikino moteriškąsias dievybes, bet ir griežtai apribojo moterų dalyvavimą religinėje veikloje.

Nenuostabu, kad moteriškiems ženklams judaizmo teologijoje neliko vietos. Taip buvo bandoma išgyvendinti bet kokią galimybę iškraipyti Dievo vaizdinį. Tačiau moteriškųjų pėdsakų randama ir Šventojo Rašto puslapiuose.

Vokiečių mokslininkė Hanna-Barbara Gerl-Falkovitz, Drezdeno universiteto Filosofijos ir lyginamosios religijotyros katedros docentė, savo knygoje „Dievas – Tėvas ir Motina“ (*Gott – Vater und Mutter*) sudarė vyriškųjų ir moteriškųjų Dievo savybių sąrašą pagal Bibliją. Pasirodo, Biblijoje 80-čiai vyriškųjų Dievo apibūdinimų tenka 20

moteriškųjų. Čia pravartu būtų prisiminti du Izaijo knygos pavyzdžius. Pirmiausia Dievas taip kalba savo tautai: „Ar gali moteris užmiršti savo mažylį, būti nešvelni savo įsčių sūnui? Net jeigu ji ir užmirštų, aš tavęs niekad neužmiršiu“ (*Iz 49, 15*). Antroje ištraukoje Kūrėjas žada ją pagosti: „Kaip motina guodžia savo sūnų, taip aš paguosiu jus“ (*Iz 66, 13*). Abiem atvejais pranašo lūpomis Dievas priylgina save motinai.

Senajame Testamente ne sykį, kalbant apie Dievą, vartojama sąvoka „iššios“ kaip spontaniškos, instinktyvios ir absoliučios meilės ženklas. Todėl kalbėdami apie Dievo motiniškąsias ir tėviškąsias savybes, turime prisiminti, kad tai – simboliai, o ne Kūrėjo priklausomybė vienai ar kitai lyčiai.

Dievas ieško kaip moteris

Kaip žinome, Jėzus Kristus mėgo kalbėti palyginimais. „Palyginimai būdavo pasakomi sukrėsti žmonėms, kad šie suklustų ir susimąstytų. <...> Tai pasaulis, padedantis pažinti Dievo slėpinį Kristuje, apreiškiantį žmogui“ – šie kardinolo Carlo Maria Martini žodžiai turėtų padėti mums suvokti palyginimo apie pametą drachmą (*Lk 15, 8–10*), kuriame Dievas lyginamas su namų šeimininke, svarbą.

Jėzus pasakoja apie moterį, turinčią dešimtį drachmų ir vieną pametusią. Siekdama rasti pametą monetą, daro visa, kas įmanoma. Moteris ieško

jos savo būste, apžiūrinėdama kiekvieną kampelį, ir jos uolumas atlyginamas – ji atranda dingusį pinigėlį.

Drachma buvo maža sidabrinė moneta, darbininko dienos uždarbis. Pamesti tokią monetą ano meto vals-

tiečio namuose buvo lengva, o rasti ją ilgai užtrukdavo. Mat namai būdavę tamsūs, nes juose – tik vienas mažas, maždaug 45 centimetrų skersmens, langas. Molio asla būdavo padengta sausomis nendrėmis ir maldais, tad ieškoti monetų ant tokių grindų – beveik tas pats, kaip ieškoti adatos šieno kupetoje. Todėl moteris nušluoja namų grindis, vildamasi pamatyti, kaip moneta sublizgės, ar išgirsti jos dzingtelėjimą.

Bet koku atveju lengva įsivaizduoti šios moters džiaugsmą, kai ji pamatė blizgantį pametą pinigėlį ir vėl laikė monetą rankoje. Taigi, Dievas džiaugiasi kaip moteris, kai net vienas nusidėjęs suranda kelią atgal namo, – byloja Jėzus.

Joks fariziejus niekada neišdrįso pagalvoti, kad Dievas yra toks. Vienas garsus žydų mokslininkas yra pripažinęs, kad Jėzus atvėrė žmonėms naują, iki tol neatskleistą tiesą apie Dievą – Viešpats tikrai ieško žmogaus. Žydai sutiko, kad jei žmogus atsiklaupia, nusizemina prieš Dievą, meldžia jo atleidimo, jis gali atleisti, bet niekada joks judėjas nedrįso svarstyti, kad pats Viešpats ieškotų prarastų nusidėjęlių. Krikščionys tiki Dievo meile, kuri ieško mūsų, nes mato meilę, įkūnytą Jėzuje Kristuje, Dievo Sūnuje, atėjusiame ieškoti ir gelbėti paklydėlių. Tos meilės paveikslas – kantri, kruopšti ir atkakli moteris, šluojanti pirkios grindis.

Gimdantis Dievas

Nepaisant šio jautraus palyginimo konteksto, Bažnyčia savo gyvavimo pradžioje nusprendė nekalbėti apie Dievą kaip motiną. Ir tam būta svarių priežasčių.

Visų pirma, motinos deivės garbinimas yra būdingas pagonybei, vaisingumo religijoms, ir, pavadinus Dievą motina, žmonėms gresia pavojus Dievą pakeisti gamta. Gimstanti krikščionybė susidūrė su gnosticizmo iššūkiu. Mokslininkė Elaine Pagels knygoje „Gnostinės evangelijos“ (*The Gnostic Gospels*) aiškina, kad gnostikų tekstai aiškiai vaizduoja Dievą kaip motiną trimis būdais: kaip pirmą pradžios poros dalį, kaip Trejybės trečiąją Asmenį – Šventąją Dvasią ir kaip Išmintį. Vengiant painiavų Dievo motiniškumo klausimas buvo apeinamas.

Tačiau vienas dalykas tapo neišvengiamas. Nors iš kasdienės, grynai fiziologinės patirties apie tėvą galima pasakyti daug klaidingų ir daug teisingų dalykų, neįmanoma pasakyti vieno – kad tėvas gimdo, nes tai motinos prerogatyva.

Būtent gimdančio Dievo vaizdinys atsiranda Laiške žydams, kurio autorius taip interpretuoja 2-ąją psalmę (žr. *Ps 2, 7*): „Kuriam gi angelų kada nors buvo pasakyta: *Tu esi mano Sūnus, šiandien aš tave pagimdžiau?!*“ (*Žyd 1, 5*). Tad Nikėjos-Konstantinopolio simboleje išpažįstame „vienatinį Dievo Sūnų, prieš visus amžius gimusį

iš Tėvo: Dievą iš Dievo, Šviesą iš Šviesos, tikrą Dievą iš tikro Dievo; gimusį, bet ne sukurtą, esantį vienos prigimties su Tėvu“.

Pasirodo, tai, kas yra išskirtinė moteriška savybė, būdinga pačiam Dievui. Šito nesugebėjo eliminuoti iš krikščioniškos minties jokie kultūriniai kontekstai, istorinės bei socialinės aplinkybės. Ne veltui popiežius Jonas Paulius I yra pasakęs, jog Dievas yra Motina.

Biblija, būdama įlaikintas Dievo žodis, vaizduoja Dievą kaip Tėvą dėl tautos, kurios kalba ji buvo parašyta, kultūrinių tradicijų. Juk Dievui svarbu ne išsamiai pasakyti apie save žmogui (joks žmogus negali pažinti Dievo esmės), bet taip kalbėti apie save, kad būtų supastas. Todėl Viešpats, nors ir yra belytis, Grynoji Būtis, nesąlygojama medžiagos, prisiima žmonėms, vyrams ir moterims, būdingas savybes.

Verta prisiminti, nors ne teologo, vokiečių poeto Johanno Wolfgango Goethe's frazė, taikliai atskleidžiančią klausimo esmę: „Mes galime kalbėti apie Dievą antropomorfiškai (tai reiškia, suteikiant jam žmogaus savybes), nes esame panašūs į Dievą.“ Kitaip tariant, ne mes jį „paverčiame“ vyrišku ar moterišku: patys esame tokie, nes buvome kuriami kaip jo atvaizdai. Tai ir leidžia mums jį atpažinti visur, kur pasireiškia tikrasis žmogiškumas.

SALVE SANCTA PARENS (Sveika, šventoji Gimdytoja)

Šią kompaktinę plokštelę išleido Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčios grigališkasis choralas *Schola Cantorum de Regina Pacis* (liet. Taikos Karalienės giedotojų mokykla; vadovas – Vidmantas Budreckis). Joje rasite 27 vienus gražiausių ir žinomiausių grigališka melodija atliekamų kūrinių ir giesmių iš šv. Mišių repertuaro bei *Valandų liturgijos*. Tai tarsi iš skirtingų gijų supinta vientisa malda Mergelei Marijai, prikaustanti klausytojo protą ir širdį.

Jau 20 metų gyvuojantis ir profesionalumu tebeaugantis choras turi savitą, subrandintą, išskirtinį atlikimo būdą.

Kompaktinės plokštelės ieškokite katalikų knygynuose.

Pal. Jurgio Matulaičio gyvenimas: DOKTORATAS FRIBŪRE

Kad labiau Tave mylėčiau

Ses. Viktorija PLEČKAITYTĖ MVS

Ryšys, jungęs Jurgį Matulaitį su Švenčiausiąja Mergele Marija, tikrai ypatingas. Kita vertus, jis tartum nutylėtas. Užrašuose, o ir jo raštuose, skirtuose Marijonų vienuolijai (*Vedamojoje mintyje ir dvasioje, Instrukcijoje*), Mergelės Marijos vardas paminėtas vos keletą kartų. Ir vis dėlto tos kelios pastraipos, labai skirtingos savo pobūdžiu, išduoda kažką iš pačios širdies gelmės. Gal kaip tik todėl jų taip mažai? Neretai sakoma: yra dalykų, tokių subtilių ir drauge tokių paprastų, kad jiems žodžiai netinka.

Štai dvi palaimintojo maldos. Pirmoji – iš *Užrašų: Panele Švč., išprašyk nuo savo Sūnaus man tą malonę, kad aš kaskart tave labiau mylėčiau, kaskart didesnę pasitikėjimą tavę turėčiau, kaskart labiau tavo garbingą globą branginčiau*. Priimk mūs Kongregaciją savo galingon globon, priimk mus nevertus, o Motina mūsų, jei ne dėl ko kito, nes mes neturtėliai, dvasiški elgetos, tai nors dėl to vardo, kurį nešiojame (*Užrašai, 1911 09 07*).

Skaityti žodžiai – tikrai ne formalumas. Tai iš pačios širdies kylantis prašymas ir pasivėdimas. Marijonų *Konstitucijoje* pal. Jurgis šiam atsidavimui suteikia visiškai konkrečią formą: *Vyriausia vienuolijos globėja yra Nekalta Prasidėjusioji Švenčiausioji Mergelė Marija, Dievo Motina* (CM 14).

Kitą, matyt, ypač mėgtą maldą jis net du kartus užrašo *Instrukcijoje*: *O mano Valdove, o mano Motina! Atsimink, kad esu Tavo. Saugok ir gink mane, kaip savo nuosavybę* (*Instrukcijos, p. 264 ir 270*).

Nuoširdi ir gili bendrystė yra procesas – nuo pirmo susitikimo iki glaudaus širdžių ryšio. Jai reikia užaugti. Ji turi savo seniau ir savo dabar. Tai dovana – duodama ir priimama, susitikimo slėpinys, paliečiantis pačią būties esmę.

Ačiū Tau, Viešpatie, už tai, kad sutei-kei man ypatingus meilės jausmus prie Švč. Panelės Nekalto Prasidėjimo. Se-niau sunkiai man ta malda ėjosi. Da-bar gi kaip saldu prie Jos kojų pripuolus melstis ir maldoje skendėti. Siela tarsi alpsta saldžių saldžiausių jausmų pa-gauta, o kūną stebėtini, nepermanomi, neišreiškiami šiurpuliai perėmę laiko. Tą pat beveik prityriau, kaip ir Tavo šv. Kryžių prie širdies ir krūtinės glaus-damas. Ačiū Tau, Viešpatie, už viską. Dieve mano, Dieve, kaip aš Tave myliu ir mylėt noriu (*Užrašai, 1911 01 13*).

Kur šio ryšio užuomazgos? Tik-riausiai svarbus vaidmuo čia teko

„baltiesiems“ (iki J. Matulaičio įvykdytos reformos marijonai dėvėjo baltus abitus – be gimtosios nuodė-mės pradėtosios Mergelės garbei) marijonams – pir-miesiems Jurgio tikybos mokytojams. Jie dėjo pagrind-us. Tačiau toks giluminis ryšys turi turėti dar ir kitus šaltinius, trykstančius iš asmeninės patirties klodų ir išsiliejančius Dievo malonės šviesoje. Galime tik spėlioti, nujausti šių versmių ištakas. Kur jos? Gal motinos nete-kusio vaiko sąmonėje? Greičiausiai. Bet ir kitų moterų, kurioms palaimintasis jautė gilią pagarbą ir dėkingu-mą, – sesers Emilijos, brolienės, galiausiai grafitės Ce-cilijos Pliaterytės-Zyberk paveikluose. Būtent iš jų pa-tyrė daugiausia gerumo, užuojautos ir veiklios pagalbos tada, kai jam labiausiai to reikėjo, – ligos gnaužtuose ir apleistumo, vienatvės patirtyje.

Viešpats Jėzus ir Švč. Mergelė Marija paprastai greta pal. Jurgio maldoje ir mintyje. Ir dažniausiai – Kryžiaus slėpinio šviesoje. Apsisprendęs pasirinkti Kristaus gy-venimo tikslą ir priemones savo tikslu ir priemonėmis, J. Matulaitis aiškiai suvokė, kaip šiame kelyje reikia Mo-kytojos, Vadovės, Motinos.

Tai gi Kristus tebūna vadas ir pavyzdys tiek visos Vie-nuolijos, tiek atskirų jos narių, o ypatingoji mūsų Globėja Nekaltai Pradėtoji Mergelė Marija tegu mums rodo ke-lią ir padeda „drauge su Kristumi gyventi ir mirti, drauge kentėti ir karaliauti“ (2 Tim 2, 11–12; *Vedamoji mintis ir dvasia, I. 12*).

O Užrašuose dar paprasčiau, tiesiau: *Švenčiausio-ji Panele Nekaltai Pradėtoji, padėk man mylėti Dievą!* (*Užrašai, 1925 08 21–30*).

Begalinės Dievo meilės akivaizdoje su-voktas savo paties nevertumas ir men-kumas skatino ieškoti šios Motinos ir Mokytojos pagalbos su tikrai sūniš-ku pasitikėjimu.

Viešpatie! Tavim pilnai pasi-tikiu, stiprink mano viltį. Kuo gi daugiau galiu aš pasitikėti, bū-damas toks dvasios vargšas ir plikšas, jei ne Tavo, Viešpatie, ge-rumu, jei ne Tavo Mieliausio Sū-naus Širdimi, pilna meilės ir pa-sigailėjimo, jei ne Švenčiausios Panelės Marijos galingu užtarimu (*Užrašai, 1914 02 23*).

Pal. Jurgis – kunigas, teologijos daktaras, profesorius, vienuolijos generolas. Tai nesvarbu – sūnaus

Švč. M. Marija su Vaikeliu (Vaizbūniškė). Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo bazilikoje, XVIII a.

ir Motinos bendrystė visada lieka paprasta, konkreti.

Dar vieną ypatingą malonę Švč. Panelė yra mums suteikusi, apsaugojo mus nuo Rafalovskio, kuris bene tik ar nebuvo šnipas <...>. Labai mano širdis buvo suspausta. <...> Pavedžiau visą reikalą Švč. Paneli Nekaltai Pradėjajai. Be abejo, per Jos priežastį pavyko man susekti Rafalovskio melai ir juo nusikratyti. Ačiū Tau, Švč. Panelė! Tiek kartų mus gynei ir globei, nesiliauk niekad mus gynusi ir globojusi (Užrašai, 1914 02 23).

„Gynei ir globei.“ Ne šiaip – „globojai“. Daug daugiau. Motina savo vaiką nuo visokio pavojaus gina globdama po savo skara, glausdama prie savęs... Iš tiesų nuostabus įvaizdis! Ko gero, nėra pasaulyje žmogaus, kuris kartais nepatirtų savo gyvenimo kaip kovos. Tik ne visi žino, kad beprasmiška kovoti vienam, pasikliaujant vien savo jėgomis, kad pergalė, iš tiesų, mums jau dovanota Jėzuje Kristuje. Pal. Jurgio gyvenimą paženklinusi kova tikrai nebuvo lengva. Bet jis tikėjo, kad yra saugus, jautė, kad nepasilieka vienas – niekur ir niekada.

Duok, Viešpatie, kad visokiose audrose, kurias nelabasis ir sugedęs pasaulis prieš mus sukels, užlaikytume ištvermę, nieku nepajudinamą ramybę, kad juo labiau mus persekios ir plaks, juo labiau prie Tavo Mieliausiojo Sūnaus Jėzaus Kristaus glaustumės, juo su didesniu pasitikėjimu po Marijos Nekaltai Pradėtos Panelės globa bėgtume (Užrašai, 1911 02 06).

Vyrų vadovaujama moterų Bažnyčia?

Antanas SAULAITIS SJ

Prieš kažin kiek metų, jau po Atgimimo, kalbamės apie galimybę iš užsienio vykti Lietuvon apsigyventi. 1913 m. emigrantų kartos močiutė pareiškė: „Jokiu būdu nenorėčiau persikelti į Lietuvą – vis eiti iš šulinio vandens semtis, kas rytą kūrenti krosnį ir malkas skaldyti.“

Vidutinio ir vyresnio amžiaus žmonės bažnyčią ir Bažnyčią neretai vertina remdamiesi vaikystės patirtimi. Kelerių metų vaiką į šaltą bažnyčią nusivedusi močiutė pamokė nekrutėti, nekalbėti, ramiai stovėti per ilgiausias jam dar nesuvokiamas pamaldas. Praėjo dešimtmečiai, bet vaikystės įspūdis gilesnis nei vėlesnė gyvenimo patirtis. Tačiau vietinė parapija dar nėra visuotinė Bažnyčia, nors ir atspindi jos bruožus, kaimas nėra visa žmonija, XIX amžius nėra XXI.

Vilniaus Šv. Jonų bažnyčioje per Žodžio liturgiją keturmetė dukrelė prisiglaudžia prie motinos ir klausia: „Kodėl bažnyčioje skaito tik apie vyrus?“

Pastebėję, kad maždaug pusė žmonijos yra moteriškosios giminės, ėmėme vaikams, jaunimui ir suaugusiems rengti užsiėmimus apie žymiąsias Šventojo Rašto moteris. Gal šios bus krikščionims nemenkesni pavyzdžiai už Abromą, Mozę, Petrą, Paulių ir kitus. Kai prieš Kalėdas ruošiamo Jėzaus kilmės (kartais vadinamą Jesės) medį, prie Nojaus, Dovydo, Joachimo ir kitų kabiname simbolius, vaizduojančius moteris: Ievą, Sarą, Mirjamą, Deborą, Oną, Rutą, Esterą, Juditą, septynių sūnų Motiną ir daugybę kitų. Pabrėžiama, kaip vieno asmens sprendimas paveikia daugybę žmonių, net visą tautą.

Dar neseniai įgaliotas kunigas privalėjo dalyvauti seserų vienuolių kapitulose, kunigas ar vyskupas priimdavo naujų seserų įžadus, priešais altorių kirpdavo kasas atsisakančiai pasaulio vilionių (šiais laikais vienuolės prisiekia prie savo vienuolijos vyresniosios). Senojo Testamento laikais teisme tiesai išaiškinti reikėjo dviejų vyrų, bet ne moterų liudininkių. Po Atgimimo atnaujinta Kauno choralinė sinagoga vargo rinkdama nors dešimt vyrų, kad galėtų vykti pamaldos. Pirmąkart kultūrose gydymo apeigų ir kreipimusi į dievus vedėjai dažnai buvo vyriškos giminės. Iš Azijos, Afrikos kultūr atvykę JAV apsigyventi ir parapijose tarnauti kunigai seminaruose mokomi apie moterų atsakingą vaidmenį parapijų, vyskupijų ir bažnytinių tarnysčių darbe.

Istorikai teigia, kad krikščionių bažnyčiose, taip pat ir pamaldose, iki XVII a. vyravo daugiausia vyrai. Tik artėjant prie 1800 m. persivėrė į moterų pusę. Taip kad šiandien apie Katalikų Bažnyčią nepagrįstai sakoma, jog tai „vyrų vadovaujama moterų Bažnyčia“, panašiai kaip ir eilinis juokelis apie klebonijos šeiminkės galią spręsti ar tvarkyti parapijos reikalus. O vis dėlto kažkas glūdi pasakymuose ir atpasakojamoje istorijoje. Labai gerbiame dykumos tėvus – IV a. po Kr. Egipto, Palestinos, Arabijos, Persijos dykumose gyvenusius vienuolius

atsiskyrėlius ir jų pirmtaką – šv. Antaną Didįjį; nebeprisimename, kaip atsiskyrėlis buvo dėkingas savo pirmtakei ir kitoms ankstesnėms už jį – dykumos motinoms.

Tyrinėjantys naujų vienuolių steigimą istorikai mano, kad moterų vienuolijos stipriausiai kuriasi tada, kai toje srityje ar visuotinėje Bažnyčioje esama sąmyšio, neaiškumų dėl veiksmingo vadovavimo ir taiklios apaštalinės veiklos.

Silbijos Knezkytės nuotrauka

Nebūdamas mokslininkas, gali pastebėti, kiek daug moterų vienuolių įkurta XIX a., kai popiežiaus valstybė žlugo ir didžioji dalis jam priklausiusių žemių perėjo Italijos karalystės valdžiai, nutrūko Vatikano I Susirinkimas, didžiulės ir gąsdinančios permainingos vyko pramonės, migracijos ir kultūros srityse. Iki 1914 m. pusė milijono lietuvių emigravo į JAV, nauji ateiviai ten vargo vargą ir skriaudą; tuomet moterys įsteigė kazimieriečių, pranciškonų ir Nukryžiuotojo Jėzaus vienuolijas lietuviams aptarnauti. Neseniai šventosiomis paskelbtos kelios vienuolės, vadovavusios vienuolijoms didžiuosiuose imigracijos kraštuose (Kanadoje, Australijoje, JAV ir kt.). Bėdoje moterys pirmos šoka į talką.

Velyknaktį po aštuonių vigilijos skaitinių (ar Velykų sekmadienio pamaldose) kai kur Evangelijos knygą atneša ne kunigas ar diakonas, o moteris, atstovaujanti Marijai Magdalietei prie Jėzaus kapo, siųstai pranešti mokiniams apie Prisikėlimą, taip pat pirmosioms liudininkėms, einančioms patepti kūno, radusioms Gerąją Naujieną skelbiančių angelą. Pirmosios tikėjimo mokytojos būdavo tikinčios ir pamaldžios močiutės. Studija apie jaunų vyrų ryžtą stoti į seminariją, priimti kunigo pašaukimą ir tarnystę rodo, kad lemiamą vaidmenį būsimam klierikų apsisprendimui turi motinos pažiūros, laikysena.

Brangus lobis gali slypėti visoje Lietuvos (ir kitų kraštų) patirtyje sovietmečiu tiek tėvynėje, tiek tremtyje. Labai gražus kaunietės Mačiokienės kadaise prisiimtas vaidmuo. Sibire tremtinių šeimoms ilgus metus vargstant be kunigo, ji ėmėsi laidoti, krikštyti ir jaunavedžiams vesti maldas bei apeigas. Kai vyskupų bei kunigų galimybės okupantų buvo ribojamos, seserys vienuolės ir kiti rengė

vaikus bei jaunimą sakramentams, mokė tikybos pradmenų, buvo dvasiniais palydovais.

Kapelionais paprastai galima vadinti tik išventintus asmenis. Tačiau liaudiškai vis labiau kapelionėmis vadinamos ypatingomis sąlygomis tarnaujančios (mokslu bei patirtimi pasirengusios) moterys. Frankfurto moterų kalėjime yra daugybė per apgaulę patekusių nelaisvės užsieniečių. „Kapelionauja“ vokiečių sielovadininkės.

Jų išklausomi gyvenimo, išgyvenimų, skriaudos ir nuodėmių pasakojimai pranoksta išpažintimi kunigui pasakojimo galimybes (prisimenama, kad iki XVI a. kartais nuodėmės išpažintos vienam asmeniui, o išrišimą atskirai teikė kitas asmuo – kunigas). „Kapelionauja“ moterys kalėjimuose, ligoninėse, slaugos namuose, mokyklose, akademinėje sielovadoje, jaunimo sąjūdžiuose ar programose.

Kur bažnytinėms bendruomenėms patarnauja vienas kunigas, o tikinčiųjų daug, esama extraordinarinių Komunijos dalytojų. Kartais jie pasirenka baigti Ligoninių lankytojų

kursus ir neša Komuniją vienišiesiems ir ligoniams namuose, prieglaudose, ligoninėse. Kai kurių šalių tvarka skatina tarnystės imtis vyrą ir žmoną, kad vienas kitą suprastų, palaikytų, pavaduotų. Jūdviejų bendra malda, ruošia, tarnystės patirtis praturtina santuokinį gyvenimą ir pačią šeimą. Panašiai ir su nuolatinėmis diakonų (ne klierikų) tarnyste. Neretai žmonos išklauso tas pačias paskaitas, kursus, dalyvauja kartu rekolekcijose, susitelkimo dienose, palaikydamos bažnytinę tarnystę, bendrą jų šeimai. Jau kurį laiką kalbama apie galimybę po aštuonių šimtmečių pertraukos atkurti diakonų tarnystę (Vakarų) Bažnyčioje.

Toks moterų vaidmuo atspindi ir bažnytinį pamaldumą, pavyzdinių krikščionių vertinimą. Jau esame pripratę tarp Bažnyčios mokytojų (lotyniškai ir kai kuriomis kitomis kalbomis – daktarų) matyti moterų vardus. Šalia Grigaliaus Didžiojo, Bazilijaus, Tomo Akviniečio ir kitų svarbus Teresės Avilietės, Kotrynos Sienietės, Kūdikėlio Jėzaus Teresės vaidmuo.

Vienokia sielovada veikė krikščioniškoje Europoje viduramžiais ar šiandien dar „katalikiškose“ šalyse. Kitokia sielovada Azijoje, kur didžiulės šalys turi tik vieną du nuošimčius katalikų, ar plačiai išsiskleidusiose misijų žemėse. Šventojo Dvasia, kurios pavadinimas hebrajų ir graikų kalba tolygus vėjui, pučia, kur nori. Moterų ir vyrų klausimai neretai politizuojami, kovojama už vienokią ar kitokią lygybę, teises valdžioje, versle, švietime ir kitur. O Kristaus Bažnyčioje vedimas lyg priskirtinas Jėzaus Kristaus dovanotai Dievo Dvasiai ir ja laikytinas.

Darbas ar gyvenimo būdas?

Vaida SPANGELEVIČIŪTĖ-KNEIŽIENĖ

Šiuo straipsniu nenoriu ko nors kažkam įrodyti ar kelti dar vienos diskusijos apie vyrų ir moterų lygybę; anaipol, norisi kalbėti apie tai, kaip jie vienas kitą papildo ir būdami šeimoje, ir įvairiose tarnystėse Bažnyčios gyvenime. Joje labiau nei kur kitur esame pakviesti tapti vienas kitam duona, pašaukti dovanoti savo gyvenimus vieni kitiems – tik taip tampame gyvą bendruomenę.

Bet vis dėlto – moters reali vieta Bažnyčioje ar tik klauptuose?

Sukūrė kaip vyrą ir moterį

„Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį; vyrą ir moterį; sukūrė juos“ (*Pr 1, 27*) – skaitome Pradžios knygoje. Nuo pat sukūrimo pradžios žmonijoje reiškėsi šis santykis, gal dėl to ir nereikėtų stebėtis, kad tai yra nuolat analizuojama tema. Tačiau šias diskusijas dažnai papildo ir krikščioniško pasaulio klausimai – kokia moters vieta Bažnyčioje?

Nors Jėzus pasirinko dvyliką apaštalų vyrų, negalime teigti, kad jis ignoravo moterų vertę ar jų darbus. Skaitydami tiek Senąjį, tiek Naująjį Testamentą randame daug moterų, kurios tarnavo, buvo išgydytos, darė įtaką

Norint išties tarnauti žmonėms nereikia titulo, kartais net nereikia sutanos, pakanka atviros širdies ir troškimo dovanoti savo gyvenimą kitiems.

vieno ar kito asmens gyvenimui; net prie kryžiaus matome ne dvyliką apaštalų, bet moteris ir mylimą mokinį Joną, jau nežiūrint to, kad prisikėlęs Jėzus pasirodo pirmiausia Marijai

Magdalietei, ir jos užduotis buvo paskelbti šią džiugią žinią kitiems. Apaštalas Paulius, atvykęs į pirmą miestą savo kelionėje, sutiko Lidiją – moterį, kurios širdį Viešpats atvėrė, ir ji įtikėjo. Per moterį krikščionių tikėjimas atkeliavo į Europą, kaip per Moterį į pasaulį atėjo pats Jėzus. Atrodo, užtenka to, kad moters jaustųsi svarbios ir pakankamai įtakingos religiniame gyvenime. Dažniausiai ir daugelio mūsų tikėjimo pirmuosius žingsnius padeda žengti močiutės, mamos.

Moteris Bažnyčioje

Keistai man atrodo kovojančiosios dėl moterų kunigystės; drįsciau jas apibūdinti kaip nesuradusias savęs arba neatskleidusias savo moteriškumo. Tikriausiai, pasiekusios savo, jos vis tiek nebūtų laimingos. Tuomet moteris,

idant būtų savimi, tampa vyro priešininke, eikvoja jėgas kovodama dėl lyčių lygybės, šitaip vienos lyties tapatybė bei vaidmuo akcentuojami kitos nenaudai, sukeliant žalingą antropologinę painiavą, kuri dažnai skausmingai veikia tiek vyrų, tiek pačių moterų ir net šeimos tapatybę (plg. Tikėjimo mokslo kongregacijos *Laišką Katalikų Bažnyčios vyskupams apie vyro ir moters bendradarbiavimą Bažnyčioje ir pasaulyje*, pasirašytą tuometinio kongregacijos prefekto, dabar popiežiaus Benedikto XVI).

Norint išties tarnauti žmonėms nereikia titulo, kartais net nereikia sutanos, pakanka atviros širdies ir troškimo dovanoti savo gyvenimą kitiems. Moterų vaidmuo Bažnyčioje ryškus tose šalyse, kur jos sudaro lankytojų daugumą ir yra aktyviai įsitraukusios į parapiinę, socialinę veiklą – jos aktyviau jungiasi kurdamos maldos, saviarpių pagalbos grupes, įvairias socialines paslaugas teikiančias organizacijas.

„Tarp pamatinių vertybių, susijusių su konkrečiu moters gyvenimu, aptinkama ta, kuri vadinama „gebėjimu būti dėl kito“. Nepaisant to, kad kai kurios feministinės srovės reikalauja „buvimo dėl savęs“, moteris išlaiko gilų intuityvų jausmą, kad geriausią jos gyvenimo dalį sudaro veikla, orientuota į kito budinimą, auginimą bei apsaugą“, – teigiama laiške.

Marija – moteriškumo pavyzdys

„Kalbant metaforiškai, galima sakyti, kad Marija yra tarsi Bažnyčios veidrodis, kuriame pastaroji gali pažinti savo pačios tapatybę, taip pat širdies polinkius, laikysenas bei veiksmus, kurių iš jos laukia Dievas. <...> Nuo-

roda į Mariją bei jos klausymo, priėmimo, nuolankumo, ištikimybės, šlovinimo ir laukimo laikysenas, užuot teikusi Bažnyčiai atsitiktiniu moteriškumo modeliu grįstą tapatybę, daro ją Izraelio dvasinės istorijos tęsėja. Jėzuje ir per Jėzų tokios laikysenos tampa kiekvieno pakrikštytojo pašaukimu“ – rašoma minėtame laiške apie vyro ir moters bendradarbiavimą. Nesvarbu, koks būtų mūsų pašaukimas, gyvenimo būdas – šios savybės sudaro esminį krikščioniškojo gyvenimo tapatybės aspektą. Šių savybių turėtų siekti kiekvienas krikščionis, tačiau moteris jomis gyvena ypač intensyviai bei natūraliai.

Dar vienas Marijos bruožas – tarnystė; ji nevadovavo – tarnavo. Ir jei kalbame apie moteris, esančias vadovaujamose pozicijose bažnytinėse iniciatyvose, šio bruožo jos neturėtų apieiti. Galbūt reikia laiko, o gal brandumo, kad vadovaujamą postą priimtum ne kaip garbę, bet kaip atsakomybę ir tarnystę. Svarbu, kad ta tarnystė ateitų ne tik iš pareigos, bet iš meilės.

Pati daug metų dirbu bažnytinėje institucijoje ir kuomet kas nors paklausia, koks mano pagrindinis darbas, juokaudama atsakau – pirmiausia mylėti. Tame yra daug tiesos, nesakau, kad to jau išmokau, vis dar mokausi, bet tik meilė iš tiesų įkvepia tikrai tarnystei, moko nepanaudoti savo galios netinkamai; tik meilė leidžia pastebėti tą, kuriam labiausiai reikia pagalbos, tik meilė leidžia matyti ne tik akimis, bet ir širdimi.

Papildyti vienas kitą

Marija niekada nerodo į save, neaukština savęs, bet rodo į Jėzų. Ji paklusniai ir nuolankiai elgiasi Kanos vestuvėse, liepdama: „Darykite, ką tik jis jums lieps“ (*Jn 2, 5*), ištikimai lydi Jėzų jo kančioje, ištikimai meldžiasi drauge su apaštalais. Tame pačiame laiške aptariama, kad moteris turi specifinių gebėjimų, ypač – intuityvą. „Toks gebėjimas, realizuojamas ar potencialus, yra tikrovė, iš pagrindų ženklinanti moters asmenybę. Jis leidžia moteriai labai greitai subręsti, suvokti gyvenimo rimtumą ir nuo to neatsisėjamą atsakomybę. Tai išmoko ją jausti bei gerbti konkrečius dalykus, priešingus abstrakcijoms, kurios dažnai neša mirtį individo ir visuomenės egzistencijai.

Galiausiai moteriai net beviltiškiausiose situacijose būdingas nepakartojamas gebėjimas nepalūžti ištikus nelaimei“, – teigiama laiške. Kiekviena moteris yra apdovanojama daugeliu savybių ir dovanų, kuriomis Bažnyčioje gali pasitarnauti. Jau Pradžios knygoje apie sukūrimo istoriją skaitome: „Viešpats Dievas tarė: ‘Negera žmogui būti vienam. Padarysiu jam tinkamą bendrininką’“ (*Pr 2, 18*). Čia nerašoma: „sukursiu konkurentą arba kitą lygiai tokį patį“ – ne! Rašoma, kad sukurs bendrininką, tai yra asmenį,

su kuriuo bus galima dalytis, kuris galės padėti, ir ta pagalba bus ne vienas pusė, bet abipusė. Moteris papildo vyrą, kaip vyras papildo moterį. Ir šiuose sakiniuose aš įskaitau mintis ne tik apie šeimą, bet ir apie kasdieninį gyvenimą, apie tarnavimą Bažnyčioje.

Vietoj epilogo

Baigusi mokyklą, studijavau skirtingas specialybes – pedagogiką, menotyrą, vadybą; vis kalbėdavau, kad nestočiau į teologiją, nes tikinčių žmonių reikia visur. Bet panašu, jog Dievas pajuokavo – turėdama tris skirtingus diplomus, jau daugiau nei dešimt metų dirbu bažnytinėse institucijose. Man visada patikdavo organizuoti renginius, dirbti su žmonėmis, bet kartu norėjosi tarnauti Dievui – kam tarnauti Karaliaus tarnams, jei galima tarnauti pačiam Karaliui. Darbas Kauno arkivyskupijos kurijoje man leido suderinti abu troškimus – organizuoti ir drauge tarnauti Dievui gana tiesiogiai. Aišku, ir čia viskas priklauso nuo požiūrio – net renkant šiuksles ar skaičiuojant kėdes prie altoriaus, gali matyti tik patį darbą, bet gali ir tokiais mažais darbais ruošti vietą ateiti Viešpačiui pas mus regimu būdu – Eucharistijoje. Džiaugiuosi šiuo darbu, kai kada juokaudama sakau, kad tai ne darbas, tai jau gyvenimo būdas, bet svarbiausia, kad jis artimas ir savas.

Aišku, meluočiau sakydama, kad nesusilaukiu nevienareikšmių žvilgsnių – ką čia ta moteriškė veikia tarp kunigų? – arba dviprasmiškų komentarų, o ir pačiai sukantis zakristijoje kartais iškyla klausimas: „Ką aš čia veikiu? Ar tai tikrai, Dieve, Tavo valia? Gal jau būtų laikas trauktis ir keisti darbą?“ Bet jei tikime, kad Dievas kiekvieną žmogų kalbindamas skiria uždavinį – misiją, o jai įvykdyti suteikia reikalingų dovanų bei malonių, tai Bažnyčioje, anot Pauliaus, „nebėra nei žydo, nei graiko; nebėra nei vergo, nei laisvojo; nebėra nei vyro, nei moters: visi jūs esate viena Kristuje Jėzuje!“ (*Gal 3, 28*). Taigi klausimas – kas galėtų atlikti šią užduotį ar įvykdyti misiją – yra svarbesnis, nei šeimyninė padėtis, socialinis statusas, plaukų spalva, ūgis ar lytis.

Stereotipuose pasiklydę

Zita VASILIAUSKAITĖ

Dažnai psichologinės pagalbos kreipiasi šeimos, kuriose kyla konfliktų, kai sutuoktiniai skirtingai suvokia savo vaidmenis joje. Pavyzdžiui, vyras arba žmona būna įsitikinę, kad moteris turi rūpintis „namais ir vaikais“, o vyras – finansine šeimos gerove. Vis dažniau atsiranda šeimų, kuriose dėl tokių vaidmenų pasiskirstymo nesutariama, nes vienai pusei tai visai nepriimtina.

Kodėl vadovaujamės stereotipais?

Psichologijoje seniai pastebėtas daugumos žmonių polinkis suvokti kitus gana paviršutiniškai, supaprastinti ir schematizuoti. Išankstinė nuomonė apie tam tikros grupės žmonių asmenines savybes yra vadinama stereotipu. Šis terminas pirmą kartą pavartotas JAV spaudoje dar 1922 m., aiškinantis, kaip vyksta kito asmens pažinimas. Nustatyta, kad paprastai žmogus pagal tam tikrą savybę (pvz., plaukų ar odos spalvą) priskiria asmenį, kurį siekia pažinti, prie tam tikros, pasižyminčios tomis savybėmis grupės. Kitaip sakant, pažindami kitus, dauguma žmonių linkę naudotis išankstinėmis nuostatomis – stereotipais – ir eiti lengviausiu, bet toli gražu ne teisingiausiu keliu. Stereotipams, nesvarbu, koku pagrindu (tautybės, rasės, lyties, religijos etc.) atsirandantiems, būdingi tam tikri požymiai. Pirmia, stereotipai yra paprastesni už tikrovę. Antra, jie labai retai grįžti asmenine patirtimi. Dažniausiai stereotipinį požiūrį perimame iš artimiausios aplinkos – iš tėvų, draugų ar žiniasklaidos. Būtent jie mums suteikia žinių tos srities, kurioje jų turime mažiausiai.

Stereotipas pasiūlo „greitą žinojimą“, kuris kartais padeda, bet dažniausiai apsunkina teisingą kito žmogaus suvokimą.

dinės yra kvailos, – nesąmonė. Galiausiai – stereotipai yra labai gyvybingi. Netgi tada, kai jų klaidingumas akivaizdus (pvz., žentas žemaitis yra ne užsispyręs ir nesukalbamas, o nuolaidus ir taikus), dažniausiai teigiama, jog „išimtis tik patvirtina taisyklę“. Toks polinkis laikytis stereotipų iš dalies paaiškinamas keliomis priežastimis. Nežinodami jaučiamės labai nejaukiai, mums norisi aiškumo. Tačiau norint savarankiškai mąstyti ir vadovautis savo protu, reikia asmeninių pastangų ir laiko, o jų dažniausiai stokojame. Stereotipas pasiūlo „greitą žinojimą“, kuris kartais padeda (ypač naujose situacijose, pvz., žinant, kad Rytų šalių turguje prekeivis pradinę prekės

kainą įvardija kelis, o gal ir keliolika kartų didesnę), bet dažniausiai apsunkina teisingą kito žmogaus suvokimą. Tai ypač akivaizdu, kai kalbame apie vyro ir moters vietą bei vaidmenį gyvenime.

„Tikras vyras“ ir „tikra moteris“

Anot garsaus psichologo E. Eriksono, kiekvienas žmogus tam tikrais amžiaus tarpsniais siekdamas pažinti gyvenimą ir save, susiduria su problemų, užduočių sprendimu. Paauglystėje mūsų užduotis – atrasti savo lytinį tapatumą. Tada žmogus ieško atsakymo, ką jam reiškia būti vyru/moterimi ir kaip juo/ja būdamas(-a) turi elgtis. Į pagalbą ateina visuomenėje susiformavę ar, tiksliau, suformuoti „tikro vyro“ ar „tikros moters“ stereotipai, demonstruojami informacijos priemonėse, reklamoje.

Psichologus ši tema domino ir tebedomina ne tik todėl, kad tokie stereotipai yra labai stiprūs ir gyvybingi, bet ir dėl to, kad jie labai apsunkina abiejų lyčių bendravimą. Prieš kelerius metus 25-iose šalyse buvo atliktas tarptautinis tyrimas, kuriuo siekta išsiaiškinti, kokiomis savybėmis, moterų nuomone, pasižymi tipinis vyras ir, vyrų nuomone, tipinė moteris. Tipiniam vyrui buvo priskiriamos šios savybės: stiprus, linkęs rizikuoti, nepriklausomas, dominuojantis, agresyvus, valdingas, grubus, pasitikintis savimi, aktyvus, protingas, drąsus, nedemonstruojantis emocijų, logiškas, ambicingas, iniciatyvus, realistiškas, šmaikštus, patikimas. O tipinė moteris sentimentali, nuolanki, prietaringa, jautri, švelni, linkusi svajoti, baikšti, priklausoma, silpna, geraširdė, emocionali, rami, šneki, žavinga, gera, drovi, maloni, baukšti. Taigi, daugelyje šalių manyta, kad vyras turi būti aktyvus ir veiklus, o moteris labiau prisitaikanti ir nuolanki. Taip stereotipiškai vyrai linkę suvokti moterį, o moterys – vyrą.

Akivaizdu, kad tiek moterys, tiek vyrai patys save suvokia toli gražu ne taip, kaip yra suvokiami priešingos lyties atstovų. Be to, ši neatitiktima nemažai jų išgyvena kaip problemą. Per konsultacijas dažnai susiduriu su situacija, kai žmona ar vyras, remdamiesi stereotipais, kaltina vienas kitą, kad neatitinka vyraujančios visuomenės nuomonės, kas yra „tikras vyras“ ar „tikra moteris“. Pvz., pastaruoju metu, tikriausiai dėl gyvenimo būdo TV laidų ir spaudos, padaugėjo moterų, kurių gyvenimo idealas – būti turtinga namų šeimininke. Tačiau vyras, dirbdamas kiek galėdamas, jei nėra klestinčios įmonės savininkas, daug pinigų uždirbti negali. Tada jo žmonelė jaučiasi labai

nelaiminga, nes neatitinka žiniasklaidoje propaguojamo gyvenimo būdo standartų. Ji bando „paaiškinti“ vyrui, kokio gyvenimo nori, bet šis jos „nesupranta“. Tuomet ji kreipiasi psichologinės pagalbos, kad specialistas vyrui „išaiškintų“, jog jei jis „tikras vyras“, vienas dirbdamas turi išlaikyti šeimą taip, kad jai nieko netrūktų. O vyras tokiai žmonai atkerta, kad jei ji norinti geresnio gyvenimo, turinti dirbti ir prisidėti prie šeimos finansinės gerovės: „Išsivaizduok, kaip atrodytų, jei aš užsinorėčiau tik rūpintis namais, o tu turėtum uždirbti viena visus šeimai išlaikyti reikalingus pinigus?“ Arba štai labai valdingas vyras šeimyniniuose santykiuose siekia žmonos paklusnumo, kad ši būtų jam aklai nuolanki ir leistųsi kontroliuojama. Žmona, atvirksčiai, siekia garbingų ir lygiaverčių santykių šeimoje. Dirbdama ji save realizuoja mėgstamoje profesijoje, finansiškai nepriklauso nuo

puliuoti „pasenusių“ vaidmenų stereotipų laužymu. Štai dėl nesutarimo ir dažnų konfliktų šeima kreipiasi psichologinės pagalbos. Į klausimą, dėl ko dažniausiai vyksta bėrimai šeimoje, vyras atsako, kad dėl žmonos nesusivaldymo ir labai padidėjusio dirglumo („viskas jai kliūva, viskas, ką aš darau, ją nervina ir pan.“). Žmona sutinka, kad jai dažnai „nervai nedažo“, nes vyras jau trečiame metams niekur nedirba, mat neranda tokio darbo, kuris jį tenkintų pobūdžiu ir atlyginimu. Šeimoje auga sūnus, rudenį pradėsiantis lankyti mokyklą. Šeimą išlaiko žmona, plėšdamasi per kelis darbus, bet pinigų vis tiek trūksta, nes jie turi grąžinti paskolą bankui. Žmonos prašymo eiti dirbti bet kur vyras nesupranta, o tiksliau – nenori suprasti. Jam atrodo, jog šiandien normalu, kad šeimą išlaiko tas, kuris turi darbą, nesvarbu, jei tai moteris. Žmona jaučia, si išnaudojama ir išsekusi. Šiuo atveju reikia kalbėti ne

apie pasenusį požiūrį į vyro ir moters vaidmenis (ką akcentavo vyras), o apie sveiką protą ir žmogiškumą. Vaidmenų stereotipai yra mūsų galvose ir mus veikia. Juk pasižiūrėkime – dažnas vyras, išlaikantis žmoną ir vaikus, jaučiasi oriai ir, esant reikalui, tai drąsiai įvardija. Tuo metu moteris, išlaikanti vyrą, dažniausiai to gėdijasi ir stengiasi padėti švelninti sakydama, kad vyras labai daug padeda namų ūkyje arba kad jis „kuria verslą“ (beje, „kol kas“ nesėkmingai) ir pan. Taigi, visai ignoruoti ir neigti stereotipų įtakos mūsų gyvenime nevertėtų.

Taip, gyvendami visuomenėje, neišvengiamai esame veikiami vyraujančių

nuomonių, požiūrių, stereotipų apie vyro ir moters vaidmenis gyvenime, lūkesčių jų atžvilgiu. Klaidinga būtų tiek aklai siekti atitikti stereotipus, tiek kategoriškai juos atmesti. Tiesą sakant, tai toli gražu ne svarbiausiais klausimas sprendžiant iškilusias tarpasmeninių santykių problemas šeimoje. Deja, kai kurie sutuoktiniai būtent taip suvokia problemą ir kreipdamiesi psichologinės pagalbos klausia: „Ar normalu, kad vyras/žmona šeimoje...?“ Tuomet paprastai atsakau: „Jūs patys turite išsiaiškinti, koks elgesys vienas kito atžvilgiu jums yra normalus, priimtinas, o koks ne.“ Jei šeimoje tarp sutuoktinių vyrauja pagarba, dėkingumas ir tikras rūpinimasis vienas kitu, jei šeimos santykiai yra persmelkti atsakinga meile, tai nesvarbu, kas šeimoje prisiima atsakomybę už namų ruošą, valgio gaminimą, kas pasiima vaiko auginimo atostogas ir t. t. Tačiau reikia suvokti, kad sąžiningas su savimi ir savo gyvenimu žmogus, kurdamas santykius su artimu, negali gudrauti ir slėptis už stereotipų, nes kiekvienas esame asmeniškai atsakingas už savo gyvenimo sėkmę bei kokybę.

Kristinos Šmiltynienės nuotraukos

vyro. Tuomet nepatenkintas vyras kaltina žmoną, kad ji nemoteriška, nes „tikra moteris“ yra nuolanki savo vyrui ir užsiima gyvenime tuo, ką jis mato reikalinga, o ne tuo, ko pati nori ir mato esant prasminga. Taigi dažniausiai žmonės griebiasi stereotipų deklaravimo, kai nori paslėpti savanaudiškus siekius. Juk kartais moterys, kurios svajoja būti tik turtingomis namų šeimininkėmis, neturi nei išsilavinimo, nei profesijos, nei darbštumo. Arba vyrai, siekiantys įkalinti žmoną namuose, dažniausiai jaučiasi nevisaverčiai ir savo reikšmingumą išgyvena tik valdydami ir kontroliuodami „antrąją pusę“. Todėl kai kurie žmonės, nenorintys gilintis į atskiros žmogaus pažinimą ir supratimą, siekdami savo egoistinių tikslų linkę pernelyg pabrėžti lyčių skirtumus ir kalbėti bendromis frazėmis bei mosikuoti stereotipais.

Pasidalijimas vaidmenimis

Vertinant priešingos lyties asmenį, vienodai klaidinga tiek vadovautis egzistuojančiais visuomeniniame gyvenime stereotipais, tiek juos visiškai ignoruoti. Vis dažniau susiduriu su šeimyniniais santykiais, kai bandoma mani-

Mano vaidmuo

Dovilė ZELČIŪTĖ

Kai nežinau, ką veikiu šiame pasaulyje, kai mane galutinai išderina žodžiai ir garsai už lango ar troleibusuose, ar miesto šurmulingoje erdvėje, tuomet tiesiog sustoju ir įkvėpiu. Per šį veiksmą – gilų stiprybės dvasios įkvėpimą – susitinku su savimi, o kartais netgi draugiškai sau nusišypsau – kad ir kaip paradoksaliai tai skambėtų. Išderintame pasaulyje aš, t. y. moteris, galiu būti kamertonas, tasai išgalingas tikslusis la skambtelėjimas, duodantis švarią pradžią pirmajam orkestro taktui.

Įsuktoje vilkiuko buityje moters, turinčios pareigų sau, namams, tėvynei, būtis dažnai regisi visiškai nepagaunama. Nes vilkiukas tik švyti įvairiaspalviais šonais, tačiau nebegali sustoti. O kaip moteriai – motinai skambėti kasdienybės orkestre nedetonuojant ar netgi griežiant pirmuoju smuiku? Ir ar moteris kūrėja (meno, literatūros atstovė) pajėgi būti dar ir rūpestinga motina, atidi žmona? Štai klausimas koksai...

Rytmetį pažiūriu į veidrodį ir atrodo – sudušu. Penkiasdešimt keleri jau pasiliko kitoje amalgamos pusėje, priešais mane – nežinia nuo ko pavargusi, ne kasdien gebanti šypsotis, turinti pretenzijų literatūrai ir teatrui moteris. Vaje, kur akių spindėjimas? Kur dusinantis džiaugsmas? Ką tik kažką aiškinausi su dukrele, – na, žinoma, kažkokios smulkmenos: virtuvė, grindys, indai, langai, vitaminai etc. Kokie tai niekai, niekai, niekai! „Kada grįši, kur būsi, ką veiksi?!“ – „Gyvensiu!“ – visa savo esybe šaukte šaukia dukra. Ir ji tikrai dar visko išmoks, nes tasai „viskas“ įrašytas mūsų kraujyje: ir susidėlioti buityje, ir ieškoti bei atrasti, kuo būsi, ir lauktis bei gimdyti vaikus, ir juos auginti, auklėti, stiebtis. Ir rašyti, kurti, būti kūrybos sūkurėje. Bet – neprarasti ramybės. Net ir tuomet, kai labai labai neramu ar sunku.

Aš mokausi pasitikėjimo Viešpačiu. Visą laiką – mokausi. Žinau, kad tai ir yra pagrindinis mano, moters, vaidmuo. Pasitikėjimas... Kad ir kas atsitiktų, kad ir

kokie išbandymai tektų. Nuo mano ramybės, nuo mano gebėjimo įkvėpti ir nurimti, susitelkti priklauso visi artimi žmonės. Nuo mano ramybės (kalbu ne apie vidinį užmigimą) manieji namai arba švies, spindės, juoksis ir džiaugsis, arba... Jau sau atsakiau, kad šitaip manyti, jog tiek daug nuo manęs vienos priklauso, nėra paprasčiausia puikybė: štai kokia, žiūrėkite, esu visagalė. Bet kai žvilgteliu į save sąžiningai, tikrai suvokiu: taip, nuo manęs priklauso laaaba daug.

Tam, kad orkestrui pametėčiau svarųjį *la*, pirmiausia turiu lavinti vidinę klausą. O ji neįmanoma be maldos. Neįmanoma be susitaikymo. Per susitaikymą į mane, vadinasi, ir į pasaulį, grįžta harmonija. Per susitaikymą liaujuosi būti ardanti, irzli, serganti, pavargusi nuo pernelyg didelių sau keliamų tikslų (o kas gi liepia?). Gal didžiausias moters pašaukimas – išsaugoti dieviškąją pasaulio harmoniją, puoselėti ramybę. Ir neleisti sau išeiti iš ramybės krantų, nes tasai išėjimas būtinai atsigręš ir prieš mylimus žmones, prieš tėvus, prieš vaikus ir, žinoma, prieš save pačią.

Todėl – malda. Kad neperdegtų, kad nesprogtų visos vidinės „lempos“. Malda, kad net ir lėkdama dideliu tempu negriūtumei ir nenusisuktum galvos. Kokia bus toji malda, ne tiek ir svarbu. Gal tradiciniai žodiniai ryto-vakaro poteriai. Gal tiesiog atviras ir dėkingas žvilgsnis į šiltėjantį ir šviesėjantį pavasario miestą. O dažniausiai – gilus įkvėpimas, toks gilus ir sutelktas, per kurį įvyksta viskas, ko reikia: grįžimas į ramią save, susitaikymas. Toks, kurio metu praleidžiu tai, ko negaliu išspręsti, ir paleidžiu visa, kas drumstė, neramino.

Kai gebu stabtelėti ir įkvėpti, tuomet žaibiškai pajuntu, kiek daug nuo manęs čia priklauso. Ne tik namuose – visur, kur tik žengiu. Mano vaidmuo – įkvėpti Tavo ramybės, Viešpatie. ■

Aš mokausi pasitikėjimo Viešpačiu. Žinau, kad tai ir yra pagrindinis mano, moters, vaidmuo. Pasitikėjimas...

Kristina Smulskytė nuotrauka

Lygios teisės ar... pagarba?

Dalia LUKĖNIENĖ

Žvelgiant į istoriją matyti, jog tikrai nemažai naudos atnešė moterų judėjimai už vadinamąsias lygias teises. Juk rinkimų teisė ir galimybė siekti mokslo moterims iškovotos taip neseniai. Dar mano močiutės vaikystėje į mokyklą dažnai eidavo tik berniukai. Mergaitės mokėsi namuose arba mokslo joms visai nereikėjo. Dažniausiai joms priklausė tik vaikai ir virtuvė.

Tačiau, sutikite, bereikia tik nuogam atsistoti prieš veidrodį, kad pamatytum, jog vyrai ir moterys gerokai skiriasi. Mūsų šeimoje net ir nuogam nereikia būti: du sūnūs yra aukšti, augaloti, dvi dukros – smulkios, vidutinio ūgio nesiekiančios. Manau, kad protu kai kuriose srityse jie tikrai galėtų parungtyniauti, tačiau jėga – moterys neturėtų jokių šansų. Ir kokios tada lygios teisės ar vienodos pareigos? Jei tiesos ieškotojai būtų tikrai sąžiningi, kovotų ne už lygias, bet už skirtingas teises. Ar galime tikėtis vyrams ir moterims lygių teisių gimdyti vaikus? O gal kuri moteris nori parungtyniauti su vyrais sunkumų kilojime? Gal girdėjote, kad naktį į namus laužiantis plėšikams vyras žmonai sakytų: „Brangioji, pažiūrėk, kas ten triukšmauja, ir išvyk tuos niekdarius?“ Ne lygių teisių, bet vienodos pagarbos vienas kitam turėtume siekti, o su pagarpa ateis ir reikiamos teisės.

Įsivaizduokime jauną mamą, surikavusią vaikus, išdalijusią jiems muškietas, vėzdus ar šautuvus ir mokačią rikiuotės bei karybos meno. Bent man šis vaizdelis atrodo karikatūriškai. Turbūt ne tik man. Kas kita vyrai. Kažkodėl rikiuotės, medžioklės, sporto varžybos, karybos menas ir raumenų auginimas jiems visai dera. Juokingiau atrodytų tėčiai, vystantys lėles. Paašškinti labai paprasta – taip jau gamtos sukurta, kad moterys gimdo ir augina vaikus. Paprieštarausite, kad ir vyrai juos augina. Atsakysiu, kad tikrai nesutikau vaikų darželio auklėtojų vyrų. Gal jų yra, bet man nepasitaikė. O ir pradinių klasių mokytoją vyrą pažinojau tik vieną. Taigi, akivaizdu, kad vaikus augina tik moterys.

Bet moterys augina moteriškai, o auginti tenka ir berniukus. Ko juos gali išmokyti mamos? Juk aš pati dažniau-

siai savo berniukams sakydavau: nelipk – nugriūsi, nešok – užsigausi, neplauk – paskęsi. Vyrai sako priešingai: lipk – palaikysiu, šok – pagausiu, plauk – padėsiu. Suprantu, kad toks palaikymas būtinas berniukų tapatybei. O mergaitės iš tėčių laukia jų moteriškumo ir žavesio patvirtinimo. Tokia jau mūsų prigimtis. Man asmeniškai kovos laukas visada buvo svetimas: nemėgau varžybų nei sporte, nei darbe. Manding, daugiau nuveikti galima bendradarbiaujant, tarantis, kuriant drauge. Dabar jau suprantu, kad kitai lyčiai dažnai atrodo kitaip.

Taigi, moterys augina vaikus, todėl ir žmogiški santykiai joms labai svarbūs. Įsivaizduokime vaikų auginimą kovos lauke, varžybose ar medžioklėje. Tokios vietos mažiems vaikams tiesiog pavojingos. Mes, moterys, laimingos kurdamos santykius. Mes džiaugiamės, kai visiems gerai, liūdime, kai kažkam liūdna. Tačiau, kuriant jaukų namų židinį, mums reikia materialaus pamato, o tai jau turėtų būti vyrų rūpestis.

Dabar įsivaizduokime vyrą, kuris savo žmonos, auginančios kelis mažamečius vaikus, neišlaiko ir siūlo užsidirbti pačiai. Ar jis panašus į vyrą ir šeimos tėvą? Sako, kad vyrai laimingi, galėdami įsipareigoti. Kodėl vis dažniau sutinkame nenorinčių to daryti? Ar tik neprisidedame prie to auklėdamos berniukus namuose, darželiuose, mokyklose? Gal vis dėlto vyriškumo ugdymo sumetimais berniukų auklėjimą reiktų bent iš dalies patikėti vyrams?

Nežinau, ar kam gražu, kai moterys dirba statybose, nešioja plytas ar skiedinį, vairuoja traktorių, darbuojasi rizikinguose ir pavojų gyvybei keliančiuose darbuose. Man ne. Man daug gražesnės motinos, maitinančios kūdikį. Senoviška? Bet jaudinamai gražu. Nieko nėra pasaulyje malonesnio, kaip vaikščioti po parką su mažamečiu vaiku ir atsakinėti į jo tūkstančius „kodėl“, virti valgyti ir maitinti tuo maistu vaikus, vyrą, draugus ir pažįstamus. Gal aš senamadiška, bet man daug labiau patinka, kai vyrai remontuoja gyvenamuosius kambarius, automobilius, taiso santechnikos ir elektros įrenginius ar bent jau pasirūpina, kad tai padarytų profesionalūs meistrai. Manau, kad ir namuose kiekvienas turėtų elgtis taip, kaip liepia širdis.

Gintaro Cesonio nuotrauka

Kartais girdime priekaištaujant: „Vis aš ir aš darau tą ir aną. Gal ir tu galėtum vieną kartą tai padaryti?“ Mums būdinga ieškoti tiesos ir manyti, kad darbus turime dalytis po lygiai. Meilė sako ką kita. Ji tvirtina, kad mylėdami kiekvienas turime daryti tai, ką pajėgiame, neskaiciuodami ir nevertindami to, ką daro kitas. Neišvengiamai atsiras dalykų, kurių visiškai nepajėgsime padaryti ir tai guls ant mūsų sutuoktinio ar kitų šeimos narių pečių. Nereikia dėl to sielotis, nes bus akimirkų, kai sutuoktinis nieko nepajėgs, ir mes galėsime parodyti jam visą savo meilę. ■

Vaidmuo ir gyvenimas

Antanas GAILIUS

Kartais pagalvoju, kad mes esame linkę tam tikriems labai gerai žinomiems dalykams duoti naujus vardus – dažniausiai tuos dalykus lyg ir palengvinančius. Tas mūsų polinkis yra nuo labai senų laikų žinomas. Jau pačios primityviausios tautos varėto eufemizmus nusakyti nemėgstamiems, negražiams, baisiems ar draustiniems dalykams. Nesu tikras, ar apie mūsų ypatingą stiprybę byloja tas faktas, kad šiandien visokiausių naujų eufemizmų esame prisikūrę tikrą gausybę.

Vienas tokių eufemizmų yra terminas „vaidmuo“. Išrado jį socialinės psichologijos tyrinėtojai, ir toje sferoje, t. y. kaip mokslo terminas, jis gal ir visai pateisinamas.

Tačiau kai mes tą žodį perkeliame į savo kasdienę kalbą, jis, užuot skaidriai ir tiksliai apibrėžęs tam tikrą pasaulio reiškinių, iš tikrųjų pradeda nuo mūsų akių slėpti tai, ko mes, ko gera, dėl kažkokių priežasčių norėtume nematyti.

Juk tie iš mūsų, kurie turėjome bent šiekį ar tokį sąlytį su teatru ar net patys esame vieną ar kitą tikrą vaidmenį vaidinę, gerai suprantame, kad „vaidmuo“ yra tai, kas nėra gyvenimas. Tai tik laikinas gyvenimo pakaitalas. Štai tas laikinumo atspalvis, kaip man regisi, ir yra šiuo atveju pavojingas.

Vido Venglovičio nuotrauka

Kai pagalvoju apie savo paties gyvenimą, tai juk net nuėjęs į krautuvę ne vaidinu pirkėją, bet iš tikrųjų esu pirkėjas. Surizikuočiau pasakyti, kad prieš dvi dešimtis metų trumpą laiką lyg ir vaidinau diplomata, bet būtent todėl, kad tai ir buvo dar tik vaidmuo – nebuvo tuo metu Bonoje tikros ambasados, negavom algų, gyvenom nežinia kur, bet vis tiek turėjom būti Lietuvos diplomatiniais atstovais. Tačiau gerai suprantu, kad, gyvenimui kitaip susiklosčius, gana greitai būčiau turėjęs vaidmenį pakeisti tikru gyvenimu.

Žinia, tikrajame savo gyvenime, kol kas, dėkui Dievui, dar gal ir nemėginame apsimesti, kad ne gyvename,

o vaidiname. Nelabai būtume suprasti, jei imtume savo draugų ar bičiulių rate kalbėti, kad vaidiname, pavyzdžiui, tėvo vaidmenį – net ir tuo atveju, kai turėtume tik atstoti, tik pavaduoti mirusį ar dėl kitos priežasties nesamą tikrąjį tėvą.

Tačiau įsiklausykime, kaip dažnai žodis „vaidmuo“ girdimas viešojoje erdvėje. Išgirdę, pavyzdžiui, kad kas nors atlieka ministro vaidmenį, jau, ko gera, net neatkreiptume į tai dėmesio.

Kur kas pavojingesnis yra tas mūsų viešojo gyvenimo reiškiny, kad dažnai, net nevarojant žodžių „vaidmuo“ ar „vaidinti“, iš tikrųjų vaidinama. Jau nė nekalbu apie visiems įgirusius Seimo narių pasirodymus pačiuose įvairiausiuose dainų ir šokių konkursuose ar vadinamosiose linksmosiose televizijos laidose. Bet štai, pavyzdžiui, ar atkreipiame dėmesį, kiek ir kokių šiaip ne per uoliausių Seimo narių be galo karštai puola dalyvauti tuose posėdžiuose, kurie transliuojami per televiziją. Jie juk iš tikrųjų nėra Seimo nariai, jie tik vaidina seimūnų vaidmenis. Ir ne vienas jų vaidina kartais taip įspūdingai, kad mes net patikime, kad jie ne vaidina, bet gyvena. Nors, tiesa, esame regėję ir kone tragikomiškų paveikslų, kai labai gabus aktorius taip ir nesugebėjo deramai suvaidinti ministro. Šiuo atveju gyvenimas, kitaip sakant, tikrasis šio aktoriaus asmuo, taip lindo laukan pro visas ministeriško kostiumo siūles, kad, spėju, jog jis ir pats džiaugiasi, nuo šio vaidmens buvęs atleistas.

Ypatingas vaidmens ir tikrojo gyvenimo išsiskyrimo atvejis yra mūsų Prezidentė. Drįsčiau sakyti, kad čia mes tikrojo gyvenimo išvis nematome, regime vien geriau ar blogiau vaidinamą vaidmenį, gal net mėginimą tapti Prezidentės ikona. Tačiau juk pamaži pradedame suprasti, kad toks asmens virtimas vaidmeniu byloja greičiau ne apie asmens tvirtybę, o apie jo didį silpnumą.

Apie vaidmens ir gyvenimo priešybę šiuo metu kaip tik dera kalbėti todėl, kad prasidėjo Seimo rinkimų kampanija. Čia tikrai pamatysime tiek teatro, mėginamo mums iškišti už tikrą gyvenimą, kad galėsime pasisotinti bent ketveriems metams. Tik būtų gerai, jei suprastume, kad balsuodami ne už gyvenimą, bet už vaidmenį, kitaip sakant, už – kad ir labai viliojantį – gyvenimo pakaitalą, tik pakaitalą galiausiai ir gausime.

Tokios žaidimo taisyklės

Vaikai apie pasiskirstymą vaidmenimis

Lukas, 10 metų

– Lukai, ar jūs savo šeimoje esate pasiskirstę vaidmenimis? Pvz., kas iš jūsų svarbiausias, labiausiai vadovauja visiems šeimos nariams?

– Mano šeimoje svarbiausia yra močiutė. Mes ją kartais vadiname šeimos prezidente. Ji dažniausiai viską visiems sugalvoja. Mamai pasako, ką pirkti parduotuvėje, tėčiui – kada reikia eiti nusiprausti, net kada baltinius pasikeisti ji pasako, o man tai nurodinėja viską: kada privalau mokytis, kada ateiti pavalgyti ir kada galiu pasiimti dviratį į kiemą arba ledų nusipirkti. Ji viską žino geriausiai. Su močiute ginčytis praktiškai neįmanoma, nes tuomet ji pyksta ir sako, kad aš nenoriu jos klausyti. Bet tą patį sako ir mama. Ji dažnai kartoja, kad jei ne močiutė, tai aš likčiau nepietavęs, o į kiemą išeičiau su naminėmis šlepetėmis.

– Jei močiutę vadinate prezidente, tai gal ji ir labai gerbiama šeimoje?

– Taip, gerbiama. Aš stengiuosi jai visuomet padėti. Visada surandu kėdę, kad ji nevargtų ir galėtų atsisėsti, padėkoju pavalgęs už skanius pietus, o tėtis jai kartais savaitgalį ryte kavos išverda ir atneša tiesiai į lovą, kad jai net keltis nereikėtų. Aš labai myliu savo močiutę, nes ji, nors ir visiems vadovauja, vis vien labai gera. Tėtis ir mama kartais tyliai paburba, kad kartais jiems atsibosta tas močiutės vadovavimas, bet kai kam nors pradeda vadovauti tėtis, tai irgi ne visuomet viskas gerai išeina.

– O kodėl tėčiui ne visuomet pavyksta vadovauti?

– Na va, kartą susiruošėme į kino teatrą ir norėjome pasižiūrėti filmą: aš, mama ir tėtis. Tai kol nuvažiavome, į tą filmą pavėlavome. Tada, kai likome be filmo, visi drauge ėjome į kavinę valgyti picos. Taigi planavome pasižiūrėti filmą, o iš tikrųjų prisivalgėme picos. Mama juokėsi, kad taip tik tėtis gali suorganizuoti. Bet man ir pica labai patiko, gal net dar geriau nei filmas.

Agnė, 14 metų

– Agnė, kaip manai, ar šiandienė visuomenė yra pasiskirsčiusi vaidmenimis? Ar egzistuoja hierarchijos laipsniai visuomenėje?

– Gal oficialiai ne, bet praktiškai tikrai egzistuoja. Juk mūsų šaliai vadovauja prezidentė, paskui dar labai daug Seimo narių, ir dar manau, kad Kubilius vadovauja. Tiesa, turi klausyti prezidentės, bet vis vien visiems Seimo nariams ir visiems ministrams jis vadovauja. Bažnyčiai

vadovauja kardinolas Audrys Juozas Bačkis, o jam turbūt vadovauja Šventasis Tėvas. Aš manau, jog kardinolas turi klausyti Šventojo Tėvo, kitaip šis gali jį išmesti iš darbo.

– O tavo šeimoje ar kokia nors hierarchija egzistuoja?

– Taip. Aš turiu mažą broliuką. Jam tik šeši mėnesiai. Bet jis puikiai visiems vadovauja – ir man, ir tėtei, ir mamai. Kai pradeda verksti, tai visi meta visus darbus ir puola jam padėti. Kartais jis verkia todėl, kad nori valgyti, kartais todėl, kad būna šlapias, o kartais niekas negali atspėti, ko jis rėkia, gal jam šiaip nuotaikos nėra. Mama juokiasi, kad pats mažiausias mūsų šeimos narys geriausiai vadovauja mums visiems. Nes kartais net naktį jis visus namus ant kojų sukelia, o kartais net kaimynus pažadina. Bet nieko, kaimynai nesiskundžia, o aš manau, kad jis užaugs ir tada gal jau nebeverks naktimis.

Radvilė, 12 metų

– Kai žaidžiame su draugėmis, dažniausiai vadovauju aš, nes sugalvoju, kokį žaidimą žaisime, ir tada privalau tam žaidimui vadovauti. Manau, kad vaikai, kurie žaidžia, gerbia tą, kuris tam žaidimui vadovauja, nes kitaip neišeitų žaisti. Tokios žaidimo taisyklės.

– O namuose, tavo šeimoje kas vadovauja?

– Net nežinau. Gal dažniausiai vadovauja mama. Bet jai ne visuomet taip jau gerai sekasi. Kartą buvome parduotuvėje ir man labai patiko viena suknelė. Aš prašiau, kad mama ją nupirktų, bet ji tik leido pasimatuoti ir tos suknelės nenupirko. Kitą dieną mama sugalvojo, kad jau nupirks ją. Nuvažiavo į parduotuvę, bet joje suknelės jau neberado. Pardavėja pasakė, kad jau nupirko kiti žmonės. Aš labai nenusiminiau, nes vėliau man nupirko kitą suknelę. Bet tėtis truputį pyktelėjo ir sakė, kad mama prastai vadovavo pirkdama tą suknelę.

Vaikus kalbino Aldona ATKOČIŪNAITĖ

Šeimos lobis*

Koks retas radinys sumani žmona, brangesnė už perlus yra jos vertė! Savo širdį jai patiki jos vyras, ir turi tikrą lobį. Ji gerumu atsilygina, o ne piktumu, per visas savo gyvenimo dienas. Ji pasirūpina vilnų bei linų ir pluša įgudusiomis rankomis. Kaip pirklio laivai, ji pargabena iš toli maisto atsargas. Ji keliai, kai dar tamsu, paskiria maistą namams ir dienos nurodymus tarnaitėms. Ji apžiūri ūkį ir jį nuperka; iš savo rankų uždarbio įveisia vynuogyną. Ji yra apsijuosusi jėga; stiprios yra jos rankos. Ji mato, kad jos verslas klesti; naktį jos lempa niekad neprigęsta. Ji ima į rankas ratelį, o jos pirštai stveriasi verpstės. Ji dosniai duoda vargšui ir ištiesia ranką elgetai. Jai nereikia rūpintis savo šeima, kai sninga, nes visi jos namiškiai yra šiltai aprengti. Ji pati išsiaudžia antklodžių; plona drobė ir purpuras yra jos drabužiai. Jos vyras yra įžymus miesto vartuose, kur jis sėdi tarp šalies seniūnų. Ji siuva lininius drabužius ir juos parduoda; pirkliams tiekia juostas. Stiprybė ir orumas yra jos drabužis; su šypsniu ji žiūri į ateitį. Kai atveria burną, ji kalba išmintingai, o ant jos liežuvio malonus pamokymas. Ji atidžiai prižiūri savo šeimos elgesį, niekad nevalgo dykaduonio duonos. Pakilę jos vaikai ją giria; jos vyras – ir jis liaupsina ją: „Daug yra sumanių moterų, bet tu viršiji jas visas!“ Žavumas – apgaulingas, o grožis – rūkas; moteris turi būti giriama už jos pagarbią VIEŠPATIES baimę. Duokite jai atlygį už jos triūsą, – teaidi miesto vartai jos darbų gyriumi! (Pat 31, 10–31)

Koks retas radinys sumani žmona

Patarlių knygos paveikslas moters veikla yra labai svarbi namų ūkiui ir šeimai. Moteris, žmogiškosios ir dieviškosios išminties figūra, savo darbu išreiškia kūrybinę žmonijos genijų. Moteriai priskiriamos savybės gali būti taikomos visiems žmonėms, *pašauktiems būti atsakingiems šeimoje bei darbe*.

Šiame paveiksle vaizduojama ideali moteris, puoselėjanti gerus santykius šeimoje. Izraelyje vyras, pasitikėdamas savo žmonos organizaciniais gebėjimais bei darbu, galėdavo atsiduoti teisėjo tarnybai, – šis vaidmuo tekdavo išmintingiems, paprastai vyresnio amžiaus vyrams, su metais įgijusiems išminties.

Pasidalijimas namų ūkio ir profesinėmis užduotimis atskleidžia, kokia svarbi yra vyro ir žmonos tarpusavio darna planuojant darbą: jie raginami visai kaip stengtis, *kad kiekvienas galėtų kaip galima geriau išskleisti savo talentus*. Savo ruožtu visuomenė turėtų visokeriopai remti šeimą, idant sutuoktiniai galėtų laisvai ir atsakingai daryti savo profesinius pasirinkimus. Drauge su vyru vaikai taip pat giria motiną ir aukština jos talentus. Šis idealizuotas šeimos paveikslas siūlomas kaip pavyzdys, iš kurio gali-

ma semtis įkvėpimo ir padrąsinimo. Pavyzdinga šeima gyvena pagarbiai bijodama Dievo ir pasitikėdama juo. Šeima džiaugiasi gerove, pripažindama tai Dievo dovana, saugojama ir vertinama kasdieniu darbu.

Moteris jaučia jai patikėtą atsakomybę ir netausodama savęs stengiasi atsilipti į jai keliamas užduotis. Savo nuostata ji kviečia kiekvieną būti atsakingą už savo veiksmus, taip pat rūpintis kitais šeimos nariais ir domėtis visuomeniniu gyvenimu prisidedant prie bendrojo gėrio. Asmeniniai gebėjimai ir talentai sykiu reiškia *atsakomybę Dievo ir artimo atžvilgiu*. Min tyse iškyla palyginimas apie talentus, duodamus kiekvienam, idant būtų padauginti (plg. Mt 25, 14–30).

Ji keliai, kai dar tamsu

Tai, kad moteris pakyla ir darbuojasi dar neišaušus, nusako uolumą, kuriam svetima bet kokia tinginystė. Toliau tekste pabrėžiamas moters

darbštumas be jokio aplaidumo: „Ji atidžiai prižiūri savo šeimos elgesį, niekad nevalgo dykaduonio duonos.“ Kiekvienas žmogus turi būti nuolat *budrus ir nepasiduoti tingumo pagundai* apleisti atsakomybes ar nepaisyti įsipareigojimų.

Idealios moteriškos paveikslas yra bet kokios tinginystės priešybė – tai žmogus, nebijantis triūso ir aukos, jis žino, kad jėgas naudoja ne veltui, bet prasmingai. Dirbdama ji rūpinasi šeimos poreikiais, taip pat gali padėti vargšams ir elgetoms.

Šis nepraradęs aktualumo pavyzdys yra iššūkis šeimos gyvenimui. Viena iš šeimos atsakomybių yra atsiverti kitų, tiek artimųjų, tiek tolimesnių žmonių poreikiams. Dėmesys vargšams – viena gražiausių meilės artimui formų, kurią galima patirti šeimoje. Žinojimas, kad darbu galime padėti stokojantiesiems būtinų dalykų, sustiprina žmogaus įsipareigojimą ir palaiko nuvargus. Kita vertus, duoti nieko neturintiems ir dalytis turtu su vargšais reiškia pripažinti, jog *viskas, ką gavome, yra malonė* ir kad mūsų gerovės šaltinis – Dievo dovana, kurios negalime pasilaikyti tik sau, bet ja dera pasidalyti su kitais. Laikantis tokios nuostatos yra puoselėjamas socialinis teisingumas ir prisidedama prie bendrojo gėrio, prieš-

nantis egoistiškam turto savinimuisi ir abejingumui bendrojo gėrio atžvilgiu.

Kai atveria burną, ji kalba išmintingai

Vienas iš būdingų idealios šeimos bruožų yra tai, kad joje susilaikoma nuo apkalbų. Apie ką kalbama šeimoje? Kaip vyksta pokalbiai? Patarlių knygoje vaizduojamos moters žavesys kyla taip pat iš to, kad atvėrusi burną „ji kalba išmintingai, o ant jos liežuvio malonus pamokymas“. Tėvų pareiga yra mokyti vaikus daryti gera ir vengti blogio, branginti meilės Dievui ir artimui įsakymą. *Tėvų gyvenimo nuoseklumas sustiprina jų mokymą ir įrodo jį esant teisingą*, o juo labiau tuomet, kai kalbama apie darytiną gėrį ir meilę, kuria dera gyventi. Žmonių, gyvenančių tuo, ko moko, pavyzdys nuolat veikia ir šiandien išlieka neprilygstamai veiksmingas.

Šiandien bendravimas dažnai atrodo sužalotas. Žodžiai tariai nerūpestingai, žinios skleidžiamos lengvabūdiškai, neprisimant atsakomybės už padarinius. Atsakingas asmuo patikrina faktų tikrumą ir kalba tai, kuo yra įsitikinęs. Biblinė išmintis kviečia mus nemeluoti ir vengti nenaudingų kalbų. Besiklausančiai Dievo žodžio krikščioniškajai šeimai tenka didžiulė atsakomybė jį ištikimai liudyti ir saugotis, kad jis nebūtų uždusintas daugybe nenaudingų žodžių. Visuomenėje, kur pažeistas ir melagingas bendravimas sukelia tiek daug kentėjimų ir nesusipratimų, šeima gali tapti *palankia aplinka ugdant nuoširdumą ir tiesą*. Pripažinti klaidas, prašant atleidimo ir nuosekliai imantis atsakomybės, yra gyvenimo stilius, kuris neatsiranda savaime ir kuriam vaikai turėtų būti ugdomi nuo ankstyviausio amžiaus.

Ideali moteris kalba išmintingai, „ant jos liežuvio malonus pamokymas“. Kalboje glūdinti išmintis reiškiasi tuo, kad *kalbama tai, kas gera*, ir vengiama grynios kritikos, griaušančios šeimos dialogą. To siekiant reikia leisti, kad Dievo žodžio klausymasis padarytų šeimos gyvenimą evangeliškesnį, nušviesdamas ir praturtindamas bendravimą.

Su šypsniu ji žiūri į ateitį

Šeimos gyvenimas ir moters gyvenimas šeimoje nėra toks paprastas ir lengvai prieinamas, kaip atrodo Patarlių knygos idealiaame paveiksle. Pavyzdžiui, ten, kur moteris verčiama dirbti dvigubai: ir namie, ir ne namie. Labai svarbu tiek praktiniu, tiek meilės raiškos požiūriu, kad sutuoktiniai *dalytųsi auklėjimo užduotimis ir bendradarbiautų atlikdami namų pareigas*. Todėl šiandien daugelyje šeimų labiau vertinamas senelių buvimas, deja, per menkai pripažįstamas jų indėlis į šeimos gyvenimą ir linkstama juos pernelyg išnaudoti.

Labai aktualus žavesys moters, kuri su pasitikėjimu žvelgia į ateitį ir ragina viltis ateitimi. Nepaisant kasdienos sunkumų, *daugelis šeimų yra autentiškas vilties ženklas* mūsų visuomenei. Vilties dorybė kyla iš pasitikėjimo dieviškąja apvaizda.

Dėkingumo nusipelno kiekviena žmona ir motina. Patarlių knygoje sakoma, kad ji turi būti giriama už triūsą. Darbas rūpinantis namais, ugdant vaikus ir padedant vyresniesiems bei ligoniams yra visuomeniškai kur kas reikšmingesnis už daugelį profesinių veiklų, kurios, be to, yra gerai apmokamos. Nepamainomas moters indėlis į šeimos ugdymą ir visuomenės vystymąsi dar turi būti deramai pripažintas ir įvertintas.

Šeima – tai įvairių dorybių ugdymosi aplinka, taip pat dėkingumo mokykla, kurioje dėkojama už didžiadviasiką ir meilingą tėvų atsidavimą. Mokymasis pasakyti „ačiū“ toli gražu nėra savaime suprantamas dalykas, vis dėlto tai labai svarbu.

„Dovana ir atsakomybė“ sudaro žodžių porą, kurioje telpa šeimos ir visų jos narių darbas. Visi yra kviečiami pripažinti iš Dievo gautąsias dovanas, savo dovanas atiduoti kitų labui ir iškelti kitų turimų dovanų vertingumą. Kiekvienas yra atsakingas už kitų gyvenimus. Per darbą kiekvienas rūpinasi visų šeimos narių gėriu, taip pat gali paremti stokojančiuosius. Taip gyvenant šeimyniniai meilės jausmai ir ryšiai tiek išsiplečia, kad kiekvienas vyras ar moteris priimamas kaip brolis ar sesuo, visi priimami kaip dangaus Tėvo vaikai.

Klausimai sutuoktinių porai:

- ▶ Ar dėkojame Viešpačiui už darbą, leidžiantį išlaikyti savo šeimą?
- ▶ Koks santykis tarp mūsų profesinės veiklos ir pašaukimo būti sutuoktiniais bei tėvais?
- ▶ Ar abu dalijamės namų ūkio darbais ir vaikų priežiūra?

Klausimai šeimų grupei ir bendruomenei:

- ▶ Ar darbo pasaulyje egzistuoja diskriminacija tarp vyrų ir moterų, tarp netekėjusių ir ištėkėjusių moterų?
- ▶ Kokį ugdomąjį vaidmenį gali atlikti šeima, mokykla ir parapija ugdant jaunų žmonių darbštumo ir socialinės atsakomybės vertybes?
- ▶ Kaip šiandienos darbo pasaulyje gali būti iš naujo siekiama solidarumo? Kaip prie to gali prisidėti Bažnyčia?

* Tęsiame 2012 m. kovo „Artumoje“ pradėtą spausdinti Popiežiškosios šeimos tarybos parengtų katechezijų ciklą š. m. gegužės 30–birželio 3 d. Milane vykšančiam VII Pasauliniam šeimų susitikimui, kurio tema „Šeima: darbas ir šventė“.

Šeimų akademija KILTI ir KELTI santuokoje

Indrė ir Ramūnas AUŠROTAI

Žmogui yra būdinga augti. Sakoma, kad fiziškai žmogus auga iki dvidešimt ketverių metų, o dvasiškai – visą gyvenimą. Net ir Jėzus, Dievo Sūnus, tapęs Žmogumi, augo, kaip Raštas sako, išmintimi, metais ir malone Dievo ir žmonių akyse (plg. *Lk 2, 52*).

Dievas, kurdamas žmogų kaip vyrą ir moterį, norėjo, kad jie kartu augtų. Pirmiausia jis truputėlį „paaugino“ Adomą, kad šis atrastų pirmąjį savo širdies troškimą – būti su moterimi. Po to, padovanojęs jam moterį, Viešpats norėjo,

kad jie abu drauge paaugtų iki Jo, atrasdami galutinį savo širdžių troškimą – drauge būti Dieve. Kaip žinome, šio išbandymo mūsų protėviai neišlaikė. Jis atiteko mums.

Augti drauge yra sunku

Taigi, sudarydami santuoką, be kitų dalykų, mes įsipareigojame ir drauge augti. Bet augti iškart dviem yra sunkiau, negu pavieniui. Pirmiausia dėl to, kad skiriasi mūsų augimo tempas. Panašiai kaip bambukas, kuris auga greitai, o ažuolas – lėtai, taip ir mes, būdami skirtingi, augame skirtingu greičiu. Tad pirmasis santuokos iššūkis yra priimti kito augimo tempą.

Kartais tam, kurio tempas didesnis, gali atrodyti, kad jis yra kaip jautis, tempiantis jungą. Tokia nuostata yra neteisinga, nes santuokoje mes negalime augti už kitą. Joje, panašiai kaip komandinio bėgimo rungtyje, kiekvienam tenka nubėgti savo distanciją. Čia reikia gerai apibrėžti mano, kaip sutuoktinio, atsakomybės už savo sutuoktinį ribas. Priimdami Santuokos sakramentą iš tiesų tampame vienas už kitą atsakingi. Tačiau santuokoje nesame atsakingi už tai, ką kitas kalba, mąsto ir daro, bet esame atsakingi už tai, ko jam reikia ir ką jam patys galime duoti. Pvz., galime priimti atsakomybę padėti jam atrasti tikėjimą, kuris leistų sutuoktiniui augti, bet ne už tai, ar jis tiki, ar ne. Trumpai tariant, sutuoktinio į bažnyčią tempti nereikia, bet pakviesti ir paaiškinti, kodėl kvieti ir pats ten eini, – būtina.

Antra priežastis, kodėl mūsų nuomone, augti kartu yra sunku, yra ta, kad mūsų prigimtis norėtų lipdyti ar-

timą – vienokį ar kitokį. Bet suaugęs žmogus yra kaip išdegtą molinę vazą, jos neįmanoma perlipdyti, ją galima tik sudaužyti.

Sutuoktinis – Dievo pagalba man

Bet mums yra duota pagalba. Tai mūsų sutuoktinis. Santuoką galima palyginti su vienuoliniu ordinu – skiriasi tik tuo, kad „santuokinio ordino“ vyresnysis – mano „antroji pusė“ – visada yra su manimi. Natūralu, kad santuokoje būdami labai arti vienas kito, gerai matome vienas kito silpnumus ir trūkumus. Dažnai kyla pagunda pastebėti mažas dėmeles – tarsi ant baltos staltiesės – ir jas priminti savo išrinktajam. Aišku, iš meilės. Bet Dievas panor, kad mes įsileistume sutuoktinį į savo širdį ne tam, kad jis sudarytų mūsų dėmių katalogą, bet tam, kad sutuoktinio padedami ir pasitelkę tinkamus įrankius apvalytume savo širdį. Neatsitiktinai vienuolinio gyvenimo praktikoje yra taisyklė, ribojanti ir nurodanti, kada ir kaip galima savo broliui pasakyti priekaištą. Ir būtinai su meile.

Bet dar naudingiau, nors ir sunkiau, būnant santuokoje pastebėti tai, ką partneris turi gero ir gražaus. Šionštato šeimų akademijos judėjimo įkvėpėjas tėvas Josephas Kentenichas tai vadino *aukso ieškotojo žvilgsniu*, kuriuo patvirtiname sutuoktinį slypinį grožį ir gerumą: „Aš turiu suprasti savo artimą ir taip, kad jis nesijaustų nuleistas žemyn, nesijaustų keičiamas, spaudžiamas, en-

giamas. Mano supratimas, žinios apie kito ypatingumą ir iš to kylanti elgsena turi pakylėti mano artimą.“

Žiūrėti į sutuoktinį tokiu žvilgsniu yra nuolatinė mūsų pastanga. Būna situacijų, kai atrodo, tarsi bandytum šieno kupetoje surasti adatą. Tačiau jei tik išdrįsti pradėti, pamatai, kaip tavo žvilgsnis palaipsniui plečiasi, o tai, kas buvo neregima, tampa regima. Tik akys turi prie to priprasti, panašiai, kaip jos pripranta prie šviesos auštant rytui.

Toks žvilgsnis į sutuoktinį išlaisvina nuo baimės suklysti, įgalina pasitikėti savo partneriu ir padeda jam augti. Tai panašu į virvę, kuria prisirišama vienas prie kito einant į kalnus. Kopiant virvė laiduoja saugumą, yra ir abipusės pagalbos priemonė. Kalnuose rizikuojame nukristi, todėl prisirišdami virve galime to išvengti. Kita vertus, kartais vienam iš kopiančiųjų tenka prilaikyti, net pakelti tą, kuris yra nepatogesnėje situacijoje.

Vienas mūsų pažįstamas yra veiklus katalikiškosios organizacijos narys. Baigdamas savo tarnystę jis dėkojo visiems, lydėjusiems jį kadencijos laikotarpiu. Kalbą baigė žodžiais: „Bet labiausiai dėkoju savo žmonai, išvalgiausiai savo kritikei.“ Kodėl žmona yra išvalgiausia jo kritike? Tikrai ne todėl, kad geriausiai jį pažįsta, bet todėl, kad į jį žvelgia meilės kupinu žvilgsniu. Stipraus, valingo, turinčio aiškią nuomonę vyro lūpose šie žodžiai buvo pripažinimas, kad tik meilė iš tikrųjų gali mus paskatinti augti.

Auginantis supratimas

Santuokoje dažnai galima sutikti du sutuoktinių tipus: *užkariautojo* ir *atsiduodančiojo*. Užkariautojo tipo žmonės bendraudami yra linkę nepakankamai atsižvelgti į tai, ko partneriui reikia, taip pat nepakankamai įsiklausyti į tai, ką jis sako. Atsiduodančiojo tipo žmogus kar-

tais pamiršta save ir tai, kad pats turi stiprių savybių, kuriomis gali naudotis. O kas yra geriau – kovoti ar atsiduoti? Iš tikrųjų ir viena, ir kita yra gerai, abiejų reikia. Užkariautojas moka augti, bet nemoka auginti kito, atsiduodantis – save dovanoja kitam, bet jam sunku augti pačiam. Tačiau kad ir kokie būtų mūsų gebėjimai, kopti į santuokos kalną tenka drauge. Tikriausiai sutiksite, kad ekspedicija, kurioje vienas kopija, o kitas yra tik tempiamas, jau iš anksto pasmerkta žlugti. Ką daryti, kad santuokos ekspedicija pavyktų?

Tėvas J. Kentenichas kalbėjo apie *auginantį supratimą* kaip būdą padėti kitam augti. Jį galima apibrėžti kaip dva-

sinį sutuoktinio pakylėjimą, palaikymą, įvertinant kiekvieną, kad ir mažiausią jo pastangą kopiant į santuokos kalną. Supratimas augina, kai kitame matome Dievo paveikslą, kurį turime stiprinti ir auginti. Todėl, jei vienas sutuoktinis atsilieka, reikia ne gailėti savęs, ne graužti nagus ar širsti, bet palaukti kito, kartais net grįžti atgal, kad padėtum jam nueiti tą kelio dalį, kuri sutuoktiniui galbūt yra labai sunki. Nes būtent jis yra tas, kuriam reikia gailestingumo.

Užkariautojas turėtų stengtis matyti kitame kažką nuostabaus ir didingo, o atsiduodantysis kitam gali padėti mokydami spinduliuoti stiprybę. Taip abu ir kils, ir kels kitą. Bet kad tai vyktų

santuokoje, reikia tikėti, jog tavo partneris trokšta gėrio. Auginančio supratimo sąlyga yra begalinis, nepalaužiamas pasitikėjimas tuo, kad mano sutuoktinis, nepaisant jame kerujančių piktžolių, yra asmeniškai pašauktas Dievo.

Pašvęstoji našlystė – kas tai?

Parapijose ir bendruomenėse dažnai svarbų vaidmenį atlieka moterys, į dangiškojo Tėvo namus jau išlydėjusios savo sutuoktinius (beje, ir Lietuvos statistika negailestinga: vidutinis moterų gyvenimo amžius 79 metai, o vyrų – 68). Kad našlių meilė Dievui ir žmonėms būtų išreikšta, nepakanka vien namų sienų. O koks oficialus našlių statusas Bažnyčioje? Ar jos – tik specifinė visuomenės grupė, ar savito pašaukimo vykdytojos?

Pašvęstosios našlystės užuomazgos Bažnyčioje

Nuo apaštalų laikų pirmosiose krikščionių bendruomenėse pastebimos našlės, pasišventusios Kristaus meilei ir tarnystei. Pirmasis šią tarnystę liudijantis dokumentas – tai *Apaštalų mokymas* (III a., Sirija). Pagal jį, vyrų netekusios

moterys, sąmoningai priimančios savo statusą ir suteikiančios jam religinį aspektą, sudaro instituciją, vadinamą „Našlių ordinu“. Dokumente nurodoma, kad į instituciją norinti įsitraukti našlė turėtų būti bent 50-ies metų, nuolanki, garbinga, nepriekaištingos reputacijos (vėl ištekėdama užtrauktų negarbę ordinui).

Vienas mūsų pažįstamas vyras yra labai impulsyvus ir, ginčydamasis su žmona, įsikarščiaavęs dažnai mesteli: „Nusišneki“ arba: „Nesąmonė.“ Į tai moteris paprastai sureaguoja atsakydama: „Taip, mielas, tu teisi.“ Ji taip elgiasi ne todėl, kad bijotų vyro pykčio ar norėtų išvengti konflikto. Siekdama mylėti sutuoktinį, ji supranta, kad jis taip sako iš silpnumo, ir tiki, kad, nepaisant jo žodžių, jame vis tiek yra gėrio. Žmonos atsakymas yra kaip medus kirviui. Rezultatas? Anksčiau ar vėliau viskas baigiasi bučiniu ar meiliu žodeliu. Tik jau iš vyro pusės.

Augti drauge verta stengtis, nes būtent čia glūdi *bendrystės palaimos galia*. Nežinome nė vieno žmogaus, kuris būtų gimęs santuokos alpinistu. Mes irgi ne tokie. Bet bandome kopti kartu ir jau vien tai darydami patiriame džiaugsmą. O kas bus, kai užlipsime į kalną? Kaip teigia t. Kentenichas, pirminis auginančio supratimo tikslas – geri sutuoktinių tarpusavio santykiai, o galutinis – sutuoktinių bendrystė su Dievu.

Vilma BARAUSKIENĖ

Pašvęstosioms našlėms, kaip, beje, ir visoms moterims, *Mokymas* neleidžia mokyti tikėjimo slėpinių, tačiau jos gali klausiantiems bendrai nusakyti krikščionių tikėjimo ir moralės pagrindus, tik nevalia kalbėti apie Įsikūnijimo ir Kristaus kančios slėpinius. Besidomintį jos turėtų nukreipti pas atsakinguosius už mokymą. Kitoks elgesys būtų buvęs kliūtis Evangelijai skelbti, nes joms būtų nepakakę išsilavinimo ir doktrinos išmanymo, o pagonyš šaipytųsi iš moters žodžių. Moterims draus-ta ir krikštyti – Kristus nė vienos moters

nesiuntė kartu su apaštalais mokyti ir nedavė nurodymo krikštyti.

Našlėms patikima pareiga nuolat melstis už geradarius ir Bažnyčią. Malda yra kiekvieno krikščionio pareiga, tačiau našlėms ši pareiga suteikiama kaip savita Bažnyčios pasiuntinybė. Taigi, sambūrio tikslas – užtariamoji malda, o ne mokymas ar krikštijimas. Našlės malda prie ligonio lovos buvo laikoma ypač vertinga. Jai ruošdavosi pasninkaudama, o maldos pabaigoje dėdavo rankas ligoniui ant galvos. Dėl šios savitos tarnystės keliaudavo iš namų į namus, todėl našlėms primenamas pagrindinis jų įsipareigojimas – melstis, – ir įspėjama apie galimą išsiblaškimą, išsisėmimą ir paskendimą smulkmenose. *Apaštalių mokymas*, ragindamas šias moteris likti ištikimas savo pareigoms, moko, kad jos yra Viešpaties altoriaus atvaizdai: kaip altorius yra tvirtai pastatytas vienoje vietoje, taip ir našlė turi pasilikti namuose ir atsiduoti maldai.

Vido Venslovaitio nuotrauka

Tad pirmaisiais krikščionybės amžiais Bažnyčioje jau vyko procesai, iš paprastos pagalbos išaugę į organizuotą našlių tarnystę, ypač moterims ir ligoniams. Ši tarnystė būdavo suteikiama specialia apeiga, kurios pagrindas – vyskupo malda. Našlių ordinas buvo pavestas vyskupo jurisdikcijai. Be vyskupo ar diakono pritarimo jos negalėdavo imtis jokios iniciatyvos.

Padėtis pasaulyje šiandien

Vatikano II Susirinkimo dogminėje konstitucijoje apie Bažnyčią *Lumen Gentium* randame naują žvilgsnį į našlystės vertingumą pasauliečių apaštalavimo kontekste. Jų buvimas yra pakeliamas į aukštesnį dalyvavimo Bažnyčios gyvenime lygmenį kaip aukščiausias meilės laipsnis.

Našliai ir našlės skatinami neužsidaryti savyje ir dalyvauti bažnytinės bendruomenės, vyskupijos ir parapijos gyvenime, nes Dvasios duotos charizmos gali aiškiai atsiskleisti santykiuose su broliais, kaip sako apaštalas Paulius: „Esama skirtingų malonės dovanų, tačiau ta pati Dvasia. Esama skirtingų tarnysčių, tačiau tas pats Viešpats. Ir esama skirtingų darbų, tačiau tas pats Dievas, kuris visa veikia visur kur. Kiekvienam suteikiama Dvasios apraiška bendram labui“ (*1 Kor 12, 4–7*). Taigi, apaštalas Paulius sako, kad mums niekas nepriklauso, Dievas mums duoda malonių visų gėriui. Taip pat ir našlystė, jei į ją pažvelgtume kaip į skaitų vienišumo paženklinimą gyvenimą, vis labiau kuriantį artimus santykius su Dievu per meilę, tampa charizma, dovana, galinčia būti vaisinga ir asmens vidiniam tobulėjimui, ir apaštalinei veiklai.

Didžiadvasiškas savo statuso priėmimas išreiškia pasitikėjimą Dievo valia ir Dvasios – stiprybės davėjos – buvimu. Ištikimybė sutuoktinio atminimui, nors būtina ir garbinga, nes paremta stipriu dvasinės meilės ryšiu bei būsimą susitikimo viltimi, negali būti tikslas savaime – tuomet kyla pavojus užsidaryti gedule ir nuvysti. Priešingai, stiebtis į aukštybes gali būti askezės motyvas, nes gyvenimą praturtina malda, dvasia skaisčiau, išgyvendama sunkius išbandymus ir kančią.

1994 m. Vyskupų Sinode popiežius Jonas Paulius II atkūrė pašvęstosios našlystės praktiką. Šiandien yra daug pašvęstojo gyvenimo našlių, tiek susivienijusių į institutus, tiek pavieniui praktikuojančių savo pašaukimą.

Jie ir jos daugiau ar mažiau tarnauja socialinėje srityje: ligoniams, benamiams, apleistiesiems, neįgaliesiems, taip pat ir ligotiems senyvo amžiaus dvasininkams. Našliai įsipareigoja gyventi krikščionišką gyvenimą, tarnauti parapijos bendruomenei, gyventi aktyvų sakramentinį gyvenimą, būti lojalūs vietinei Bažnyčiai, ypač vyskupui, kunigams, diakonams ir seminaristams, laukdami ateinant Suža-

dėtinio Kristaus, būti įrodę, kad yra protingi, atviros širdies, išmintingi, atsargūs, pamaldūs, nuoširdžiai padedantys.

Krikščioniškoji našlystė Lietuvoje

Lietuvoje Pasišventusiųjų našlių asociacija įsteigta prieš metus Vilkaviškio vyskupijoje. Ją sudaro našlės, laisva valia apsisprendusios pasiaukoti Dievui ir Bažnyčiai. Organizacijos reglamente, patvirtintame Vilkaviškio vyskupo Rimanto Norvilos, teigiama, kad „kai kurios krikščionės moterys, kurių santuokos sakramentas yra nutrūkęs dėl sutuoktinio mirties, yra šaukiamos pašvęsti savo našlystę, kuri yra „santuokinio pašaukimo“ tęsinys, kad taptų būsimą amžiaus ženklą ir dovana“. Jos duoda privačius skaistumo įžadus, kad mylėtų Kristų nepadalyta širdimi ir geriau tarnautų artimui.

Į asociaciją priimamos vienybėje su Bažnyčia esančios ir katalikų tikėjimą praktikuojančios našlės, raginamos, kiek leidžia galimybės, gyventi aktyvų sakramentinį gyvenimą. Asociacijos kapelionas ir vyskupo delegatas asociacijai – kun. Žydrūnas Kulypas.

Pasaulinėje Bažnyčios praktikoje dažniau kalbama apie pašvęstuosius našlius, nes toks pašaukimas praktikuojamas ne tik moterų, bet ir vyrų. Lietuvoje pašvęstoji našlystė kol kas žengia pirmuosius žingsnius, bet reikia viltis, kad vis daugiau vyrų ir moterų našlių atras šį Viešpaties pašaukimą.

Krikščioniškoji našlystė, išgyvenama visiškai ir sąmoningai atliepiant Dievo valią, gali tapti dorybių, o dažnai ir šventumo keliu, nes Viešpats suteikia galimybę mirties paliestą gyvenimą perkeisti į bendrystę su Dievu ir artimu Bažnyčios bendruomenėje. Tad šitaip žvelgiant galima kalbėti ir apie našlystės dvasingumą. O koks gi tas našlių šventumo kelias? Tai visada Kristus. Kaip našliai gali prisidėti prie Bažnyčios šventumo ir veiklumo? Gyvendami jo artume, visiškai ir iki galo dovanodami save Dievui ir broliams bei seserims, apmirdami kaip kviečio grūdai, kad taptų vaisingi (plg. *Jn 12, 24*).

Joana Arkietė. Clément de Fauquembergue piešinys Paryžiaus parlamento protokoluose, 1429 m. Tai vienintelis žinomas portretas, nupieštas jai gyvai esant.

Vaikystė Lotaringijoje

Šiame Prancūzijos krašte būta niekuo neišsiskiriančio Domrėmi (Domrémy) kaimo. Jo seniūno Jacques'o d'Arc ir šio žmonos Isabelle Romée šeimoje 1412 metų pradžioje gimė mergaitė, pavadinta Žanetos (Jeannette) vardu. Darni valstiečių šeima augino dvi mergaites ir du berniukus. Tėvai buvo labai pamaldūs, dori ir darbštūs. Gyvenimas kaime nelengvas, skurdus, tad nuo mažens visi sunkiai dirbo fizinį darbą. Apie raštingumą nebuvo ko net kalbėti, užtat jie augo tvirti, sveiki, ištvermingi. Laikai buvo tokie, kad išlikdavo tik stipriausieji... Be to, vyko Šimtametis karas. Ką tai reiškė? Nusiaubtus kaimus, sudegintas sodybas, gaujas plėšikaujančių ir prievartaujančių, alkanų bei sužvėrėjusių kareivių. Abiejų pusių – priešų anglų, prie jų prisijungusių burgundų ir vadinamųjų savų. Laikas itin žiaurus, nualinęs Prancūziją ne tik materialiai, bet smarkiai su-niokojęs ir moraliai. Prancūzija buvo išduota karalienės Izabelės Bavarietės ir su anglais susidėjusių šiaurinių provincijų feodalų. Būsimasis karalius Karolis VII nekarūnuotas, šis silpnavalis, neveiklus žmogus vis dar dofinas (tai sosto įpėdinio titulas). Anglai jau taikstosi užgrobti šalį ir į sostą pasodinti savo karalių. Šalis be valdžios, feodalai išdavikai ir plėšikai,

Joana Arkietė

(arba Žana d'Ark):
šventumas ir paslaptis

Daugumos šventųjų gyvenimo tėkmė aiški ir istoriškai patikrinta. Šventosios Joanos Arkietės (Jeanne d'Arc) žemiškoji kelionė istorikams kelia kai kurių klausimų, ir jį juos tikslų atsakymų kol kas nėra. Tačiau neabejotini jos šventumas ir karžygystė. Tai tikra ir neginčytina. Joana nėra vien šventoji. Ji – prancūzų tautos nacionalinė didvyrė, jos pasididžiavimas, patriotiškumo, laisvės simbolis. Tautiečiai apie ją sako: „Joana – Prancūzijos garbė.“ Tokia ji ir yra tiek religiniu, tiek ir tautiniu požiūriu. Drąsiai galima sakyti – ir žmogiškuoju. Jokia kita tauta negali pasigirti tokia asmenybe, nors pasaulyje gyveno daug didvyriškų, išskirtinių moterų.

Ji yra Prancūzijos ir Orleano (Orléans) bei Ruano (Rouen) miestų globėja. 1909 m. Joana Arkietė paskelbta palaimintąja, o 1920-aisiais – šventąja. Apie Joaną išliko daug istorinių dokumentų, bet, nepaisant to, jos gyvenimas ir darbai yra apaugę legendomis ir pramanais. Rašytojai rašė ir teberašo apie ją knygas, dramaturgai – scenos veikalus, kinematografininkai kuria filmus. Tai vyksta ir vyks ateityje, nes jos asmuo toks ryškus, kad kitaip ir būti negali.

2012-aisiais Prancūzija ir visas krikščioniškasis pasaulis mini Joanos Arkietės 600 metų gimimo sukaktį.

grobiantys viską, kas pakliuvo. Ir nesibai-giantis karas...

Joana augo užgrūdinta, tvirta, geležinės sveikatos. Dievas ją apdovanojo išskirtiniu prigimtiniu intelektu ir sveika nuovoka, tad neraštingumas ne itin kliudė. Supama gražios gamtos, auganti geros šeimos glėbyje, giliai, autentiškai tikinti Joana buvo ir didelė savo tėvynės patriotė. Tiksliai nežinoma, kiek jai buvo metų, kai pirmą kartą regėjo vizijas, nes tuolaikiniai dokumentai nėra visiškai patikimi, nors jų ir daug. Tačiau 17-metė Joana viešai ir garsiai prabilo išgirdusi Dangaus įsakymą eiti ir išvaduoti Prancūziją. Mergina pakluso. Dabar jau ne kaip Žaneta, o kaip Joana, ji pradėjo didįjį savo gyvenimo ir visos Prancūzijos žygį.

Skaisčioji mergelė

Kaip paprastai kaimo merginai pavyko įtikinti gudrų vietos feodalą pasiųsti ją pas karaliaus įpėdinį, dabar jau niekas nepasakys. Tačiau nepaneigiamas faktas, kad

aukštas valdininkas ir turtuolis mergaitę aprengė, davė žirgą, šešių raitelių padėdą ir išleido į kelionę pas dofiną. Apie pamaldžiąją merginą, kuri išvaduos Prancūziją, girdas jau plačiai sklido. Nesibaigiančio karo ir negandų nukamuoti paprasti žmonės su viltimi tiesė į ją rankas ir laukė pagalbos. Aplink Joaną ėmė spiestis eilinių žmonių pulkai. Praėjo beveik metai, kol Joana įkalbėjo didžiūną išleisti ją pas dofiną. Per tą laiką ją „išbandė“ šventintu vandeniu (o gal apsėstoji?!), tėvai bandė skubiai ištekin-ti, bendraamžiai tyčiojosi. Bet mergina tvirtai siekė tikslo, o jos gerbėjų minios

Joanos gimtasis namas Domrėmi

didėjo. Joaną jau vadino Skaisčiąja mergele ir iš jos tikėjosi stebuklų.

Po ilgus ir nelengvos kelionės pulkelis raitelių pasiekė Šinoną (Chinon), kur tada buvo dofinas. Šis sutrikęs, labai atsargus ir bailus žmogus aiškiai sumišo, nežinojo, ką daryti su ta keista, atkaklia kaimiete. Įtakingų patarėjų įkalbėtas, jis surengė virtinę išbandymų. Joana turėjo minioje atpažinti niekada nematytą dofiną, pagyventi dieną naktį akylai sekama, atlaikyti kelias dienas trukusius mokytų teologų kvotimus, leistis ginekologiškai patikrinama dėl mergystės. Visa tai ji stojįškai iškentė. Joana reikalavo leisti jai vesti karius į mūšį ir atkakliai tvirtino esanti tam pasiūsta Dievo bei Mergelės Marijos. Dofiną ji atpažino, teologijos profesoriai, lygiai kaip ir sekliai bei seklės, nerado prie ko prikibti, o mergystės plėvė buvo nepažeista.

Vienintelis išlikęs Ruano pilies bokštas, vadinamas Joanos bokštu. Manoma, kad ji jame buvo kalinta

Tuo metu anglai ir tėvynę išdavę šiaurinės Prancūzijos feodalai brovėsi į krašto gilumą. Svarbiausia, visa lemiančia vieta buvo Orleano miestas ir aplinkinės tvirtovės. Nuo šios vietos priklausė tolesnė karo eiga ir Prancūzijos išlikimas.

Joanos atžvilgiu aukšti asmenys, tarp jų ir pats dofinas, turėjo savo kėslų. Susirazgė didelis intrigų kamuolys, bet jomis siekta vieno ir to paties: pasinaudoti Skaisčiąja mergele, o paskui jos atsikratyti, geriausia – fiziškai. Tuo pat metu liaudyje plito kalbos, legendos apie Dievo siųstąją mergele. Ja tikėjo, netgi besąlygiškai pasitikėjo.

Orleano mergelė

Anglai sutraukė prie šio miesto ir tvirtovių galingas karines pajėgas, tačiau prancūzai irgi buvo neblogai pasirengę. Įtampa augo vis labiau.

Tuo metu į netoliese esantį Turą (Tours) atvyko Joana. Ji išsirinko sau ginklus, šarvus, vėliavą – vienoje jos pusėje buvo išsiuvinėtas laiminantis Viešpats, antroje – taikos balandis. Kai kurie šal-tiniai teigia vėliavą buvus baltą. Joanos niekas nepaskyrė karo vade – ja tapo savaime. Aplink Joaną spietėsi žmonės, jų minios sparčiai didėjo. Lygiai taip prie jos lipte lipo ir profesionalūs kariai. Ji drausmino vyrus, draudė plėšikauti, gerti, kalbėti nešvankys. Ir jie paklusdavo šiai jaunutei mergaičiukei!

Po ne itin sklandžiai vykusios kelionės 1429 m. balandžio 29 d. Joana atsidūrė Orleano. Tačiau prieš ją jau buvo rezgamas sąmokslas. Didžiūnams ir dofinui atrodė naudinga turėti „deivę“, kurią liaudis tiesiog dievina, bet nuopelnus prisiskirti sau... Štai kodėl prancūzų kapitonas slapčia nuo jos puolė Sen Lu (Saint-Loup) tvirtovę naktį. Anglai atsakė triuškinamu smūgiu ir prancūzai gėdingai pasileido bėgti, palikdami likimo valiai sužeistuosius.

Joana pabudo dėl kažkokios nuojautos ir pašokusi iš miegų su nedideliu būriu vyrų atlėkė į mūšio lauką. Ji sugebėjo greit surikiuoti pakrikusią kariuomenę ir su neapsakoma narsa, savo pavyzdžiu įkvėpdama žmones, per tris valandas paėmė priešų tvirtovę.

Po trijų dienų, nepaisydama didžiūnų daromų kliūčių, Joana vadovavo Turėlių (les Tourelles) tvirtovės sutriuškinimui. Strėlės sužeidė merginai koją, petį, bet ji nepasitraukė iš kovos lauko. Miesto apsiaustis buvo nutraukta. Daugiau nei pusmetį apgultyje buvusį Orleaną Joana išvadavo per 9 dienas!

Prancūzija atkuto, atgavo viltį. Pasirodo, anglai ir jų sąjungininkai nėra nenugalimi, jei prancūzų kariuomenę veda Joana! Buvo paimtas Žaržo (Jargeau), kapituliuo Božansi (Beaugency), sutriuškinti priešai prie Patė (Patay). Tėvynė išgelbėta, nors darbai dar neužbaigti. Be to, Joana užsimojo užtikrinti savo „mielojo dofino“ karūnavimą. Visa

tai daro eilinė valstietė, beraštė kaimietukė, prieš kurią protingiausi ir gudriausi vyrai rezga sąmokslus, stengiasi savo tikslams panaudoti jos populiarumą. Ji juos perpranta, nors yra viena, o jų daug. Patyrusių, suktų, vėtytų mėtytų.

Ką gi, Joana dofinui pataria kuo greičiau karūnuotis Reimse (Reims). Jis apkabina Skaisčiąją mergele, dėkoja jai už viską. Joanai suteikiama palyda, dovanojamos arklidės su jose esančiais žirgais, puošnūs drabužiai, pasiūloma bajorystė, kurią priima jos šeima, o ji – ne...

Aplink Joaną susispiečia 30 000 žmonių kariuomenė, tais laikais grandiozinis darinys. Dofinas su dvaru ir Joana su kariuomene patraukia į Reimsą. Pergalės prieš neklusnuosius ir priešus kelyje vėl intrigos, klasta, bet Reimsas pagaliau pasiektas ir, pasak Joanos, „mielasis dofinas“ Valua (Valois) 1429 m. liepos 17 d. karūnuojamas Prancūzijos karaliumi Karoliu VII.

Po ceremonijos karalius dosniai apdovanoja didžiūnus titulai, dvarais. Kai paklausia Joanos, ko ji norėtų, ši paprašo atleisti nuo mokesčių jos gimtąjį Domrėmą ir gretimą Grio (Greux) kaimus...

„Nebijau nieko, išskyrus išdavystę“

Joana svajojo atkovoti dar iki galo nesutriuškintų priešų užgrobtą Paryžių. Miestas buvo čia pat, atrodytų, ranka pasiekiamas. Prasidėjo puolimas. Deja, karalius įsakė jį nutraukti ir paleisti armiją...

Mergelė liūdnam keliavo su karaliaus svita. Jai patikėdavo tik vis mažesnes karines užduotis. Vieną iš jų pralaimėjo. Ne dėl savo kaltės. Mūšyje dėl Kompjeno (Compiègne) prasmukęs į tvirtovę kapitonas pagal išankstinį planą įsakė pakelti tiltus, palikdamas Joaną priešų rankose.

Paimtą į nelaisvę Joaną Arkietę pusmetį kalino įvairiose pilyse. Daug negražbyliaujant, reikia įvardyti gėdingą faktą: Prancūzijos didvyrė buvoarduota priešams už 10 000 auksinių livrų. Dabar jau buvo galima sunaikinti ją fiziškai. Mažiausiai trys institucijos veržėsi padaryti šį darbą. Anglai ir jų kolaborantai numetė jį Bovė (Beauvais) vyskupui Pierre'ui Cauchonui.

1431 m. sausio 9 d. prasideda Joanos Arkietės teismas. Jis trunka iki gegužės 30-osios. Kuo kaltinama Joana? Ją apšaukė eretike, apkaltino raganavimu, vyriškų drabužių dėvėjimu (tais laikais šitai buvo griežtai draudžiama) ir t. t. Inkvizitoriai elgėsi nieksiškai, o teismas vyko itin papiktinamai. Ją apkaltino net paleistuvavimu su kareiviais ir vėl tikrino ginekologiškai. Bet ir čia kaltintojams teko nusivilti. Tai viena iš labiausiai kompromituojančių inkvizicijų bylų, kupina apgaulės, melo, šmeižtų, kraugerystės ir godumo (vyskupui P. Cauchonui dosniai atlygino ir anglai, ir prancūzai).

1431-ųjų gegužės 30 d. Joaną Arkietę, Skaisčiąją Orleano mergelę Ruene sudegino ant laužo.

Po 25 metų Paryžiaus Dievo Motinos katedroje popiežiaus Kaliksto III nurodymu prasidėjo naujas Joanos Arkietės bylos nagrinėjimas. Jis buvo ilgas, nuodugnus ir kruopštus. 1456 m. liepos 7 d. verdiktas paskelbė Joaną buvus nekaltą ir „be gėdos žymės“.

Bet tuo Skaisčiosios mergelės istorija nesibaigė.

Spekuliacijos ir mįslės

Netrukus po Joanos nužudymo pasipylė virtinė pseudojoanų. Apsisaukėlės išdygdavo viena po kitos, bet gana greit jas demaskuodavo. Viena iš jų, pasivadinsi Jeanne des Armoises, atsiradusi praėjus šešeriems metams po Orleano mergelės sudeginimo, viešumoje rodėsi ilgokai. Keista ir įdomu, kad ją priėmė savo namuose gerai pažinoję Joaną asmenys. Pripažino ir broliai (greičiausiai savanaudiškais tikslais), o karalius padovanojo gana didelę pinigų sumą. Su ja susitikdavę ir tikrąją Joaną gerai pažinoję aukšti pareigūnai visai neabejojo, kad tai Orleano mergelė. Liaudis, nenorėjusi tikėti Joanos mirtimi, irgi ją priėmė su entuziazmu. Vis dėlto ji taip pat buvo demaskuota.

Dėl Joanos Arkietės mirties daug spekuliacijų vyksta ir mūsų laikais. Išliko daugybė istorinių dokumentų apie jos kovas, inkvizicijos surengtą teismo procesą, tačiau nėra nė vieno apie mirties nuosprendžio įvykdymą. Tai davė pretekstą spėlioti, kad gal vietoj Joanos buvo sudeginta kita moteris. Juolab kad

Šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresė Orleano mergelės vaidmenyje, 1894 m.

minia matė vedamą moterį su gobtuvu, kas buvo neįprasta.

Apskritai rašytinių, patikimų šaltinių, liudijančių, kad Joana Arkietė nebuvo sudeginta, nėra. Yra tik miglotos užuominos, kuriomis tikėti nederėtų, nes tai nėra rimti dokumentai.

Egzistuoja teiginių, jog Joana buvo nesantuokinė Izabelės Bavarietės ir hercogo Liudviko Orleaniečio duktė (Karolio VII netikra sesuo), atiduota auginti į Domrėmą kaimą. Visa tai irgi nepatvirtinta jokiais rašytiniais šaltiniais.

Kiti autoriai tvirtina, kad vyskupas Pierre'as Cauchonas buvo Joanos... gelbėtojas!

Tokių ir panašių istorijų yra daugybė. Jų atsiradimą nesunku paaiškinti. Tiesiog stulbinanti asmenybė, pasižymėjusi ypatingomis tautos simpatijomis ir meile, tapo legenda dar būdama gyva. O juk legendos mėgsta turėti tęsinį. Metams bėgant tie „tęsiniai“ apauga pseudomoksliniais apvalkalais ir iš pirmo žvilgsnio atrodo panašūs į tiesą. Juolab kad žmonės mėgsta sensacijas.

Kad ir kaip būtų, Bažnyčia nebeatifikuoja ir nekanonizuoja asmenų, kurių gyvenimas ir darbai nėra išaiškinti ir išnagrinėti iki mikroskopinių smulkmenų. Taip buvo padaryta ir Joanos Arkietės atveju. Beje, net tris kartus: 1456, 1909 ir 1920 metais.

Šventosios asmuo ir išvaizda

Joana Arkietė buvo išskirtinė asmenybė. Dangus ją apdovanojo aštriu ir galin-

gu, kartą per šimtmečius sutinkamu protu. Septyniolikmetė mergina, sugebėjusi vesti į mūsų tūkstantines vyrų kariuomenes, įkvėpusi joms entuziazmo, narsos ir laimėjusi prieš stiprius, gerai ginkluotus priešų junginius, – tokia istorijoje, ko gero, buvo tik viena. Ji nežinojo karybos pagrindų, nieko neišmanė apie karą, vadovavosi tik savo neeiliniu intelektu ir labai sveika valstietiška nuovoka. Be jokios abejonės, pasižymėjo ypatinga charizma, jei užsitaravo tokią žmonių meilę, karių pagarbą ir besąlygišką paklusnumą. Būdama itin išmintinga, perprato didžiūnų sąmokslus, kėslus. Geniali karvedė išsiskyrė ir nebūdinga to meto kariams savybe – troško taikos. Kai kurie autoriai stebisi, jog, būdama taikinga, vedė kitus pralieti kraujo. Tačiau tai nieko keisto. Tais laikais kito būdo, kaip sustabdyti karą nepraliejęnt kraujo, tiesiog nebuvo.

Didžiūnų neapykanta ir noras Joanos atsikratyti taip pat visiškai aiškūs. Ji buvo naudinga ir patogi kaip karvedė, bet... Karo metais feodalai bei aukšti pareigūnai gerokai pasipelnėdavo, taigi, iš karo pralobdavo. Joanos asmuo juos trikdė ir kėlė pavojų. Gąsdino Orleano mergelės dora, principingumas, ištikimybė tėvynei ir tai, jog ją tiesiog dievino masės, pasiruošusios sekti savo numylėtinę. Nepamirškime ir to, kad valdžioje buvo išimtinai vyrai. Ar lengva aukštam dignitoriumi vyrui pripažinti, kad moteris, ir dar „niolikmetė“ neraštinga kaimietukė, už jį protingesnė, doresnė ir visais atžvilgiais pranašesnė?! Kas gi mėgsta atžvilgiais pranašesnė?! Kas gi mėgsta protingesnę už save? Juolab dar daugiau nei dabar maskulinizuotame pasaulyje ir dar XV amžiuje! Joanos išskirtinumą liudija ir tai, jog beveik paauglė valstietė iš Lotaringijos kaimo sugebėjo įveikti aukštus diduomenės ir net dofino slenksčius ir įtikinti patikėti jai armiją. Šito jie taip pat nepamiršo. Taigi, vyrai jai norom nenorom pakluso, o paskui nuteisė mirti. Reikia prisiminti moters padėtį XV amžiuje ir feministinėmis užuominomis čia net nepakvips. Beje, net ir tardoma bei teisiamą Joana dažnai suriesdavo į ožio ragą savo teisėjus. Aišku, ją vedė Šventoji Dvasia, nes eilinei mergaičiukei toks gyvenimas ir žygiai būtų buvę ne pagal jėgas.

Joana buvo mažo ūgio, berniukiškos figūros, bet moteriška ir gana daili. Kartais nepakeldavo neteisybės ir duodavo valią ašaroms. Gamta ją apdovanojo neeiline sveikata, jėgomis ir ištvermingumu. Jaunas, stiprus organizmas greit susidorodavo su kovose gautomis žaizdomis ir, nors ne kartą buvo sužeista, jėgų neprarado.

Gilus tikėjimas, dorovė, mylinti širdis pelnė Dievo malonę ir jis pasirinko ją savo įrankiu užbaigti tą nelemtąjį blogį – Šimtametį karą. Kodėl Dievas leido žmonėms taip niekšiskai elgtis su Orleano mergele ir ją net nužudyti, žinoma tik jam vienam. Nežinomi Viešpaties keliai ir ne mums juos bandyti suprasti.

Vis dėlto žmonės praregėjo. Iškelta į altorių garbę Joana tapo daugybės po jos gyvenusių prancūzų kartų įkvėpėja. Ir ne tik jų. Ja iki šiol žavisi visas pasaulis. Taip bus visada, nes šventoji Joana Arkietė, Skaisčioji Orleano mergelė, negali nekelti susižavėjimo ir noro sekti ja visų laikų, tikėjimo ar tautybės žmonėms.

Katalikų Bažnyčios liturginiame kalendoriuje šventoji Joana Arkietė yra švenčiama gegužės 30 d.

Šventoji Joana, melski už mus!

Parengė Vanda IBIANSKA

Su cezariu ar natūraliai?

Gydytojo Petro patarimai

Cezario pjūvis, kai kūdikis išimamas „per viršų“, reikalingas ir daromas mamytėi dėl kurių nors priežasčių negalint gimdyti natūraliai. Deja, deja, nemažai moterų reikalauja komforto: nuskausminkite mane, išimkite kūdikį, nes aš bijau gimdymo skausmų... Be to, turiu pinigų. Pasaulio sveikatos organizacija vienareikšmiškai laikosi nuomonės, jog nesant indikacijų ir vien tik reikalaujant gimdyvei atlikti cezario pjūvio operacija yra amoralus veiksmas. Tuo viskas ir pasakytą, nieko čia neprisidursi.

Kaip galima vertinti motiną, kuri atima iš savo(!) kūdikio, savo pačios vaikelio tai, kas natūraliai jam priklauso? Kokia gi ji motina? Norint pateisinti šias pinigų kiaušinius nesąžiningiems akušeriams-ginekologams dedančias vištas, buvo sukurta ištisa virtinė „teorijų“. Girdi, po cezario pjūvio gimę vaikai sveikesni, jie netraumuojami ir pan. Tai visiška nesąmonė, nes naujagimio sveikata čia niekuo dėta, cerebrinis paralyžius gali išsivystyti ir motinos išciuose, lygiai kaip ir kitos ligos. Priešingai, nenatūraliai gimstančiam vaikelui sunkiau pradėti kvėpuoti, todėl gali kilti įvairių kvėpavimo problemų. Be to, kiekviena operacija yra rizikinga, ją atliekant gali nukentėti motina ir kūdikis. Taigi, cezario pjūvio tik dėl komforto reikalaujančios moterys, dar kartą sakau, yra tik pinigingos vištos. Taip, skamba šiurkščiai, tačiau gyvybė yra šventa, gimstantis vaikelis visiškai bejėgis, todėl ginsiu jį nesirinkdamas žodžių.

Kada cezario pjūvio operacija yra etiška? Tada, kai iš anksto planuojama ir daroma esant netaisyklingai vaisiaus padėčiai, labai dideliu kūdikiui, labai siauram motinos dubeniui, kai motina serga tam tikromis sunkiomis ligomis. Skubiai ši operacija atliekama tada, kai kūdikis dūsta, motiną ištinka traukuliai, ji alpsta ir pan., tai yra, iškilus pavojui motinos ir kūdikio gyvybei.

Nors cezario pjūvis yra dažna operacija, bet natūralus gimdymas vis dėlto daug saugesnis abiem gyvybėms. Operuojant perpjaunama pilvo sienelė ir gimda, todėl galimi raumenų, šlapimo pūslės pažeidimai, infekcijos, kraujavimai ir kiti negeri dalykai. Maža to, vėl pastoti galima tik po dvejų metų, be to, ir pieno gali atsirasti vėliau, pilvas gyja

1–2 mėnesius, tad kaip prižiūrėti kūdikį, jei pati motina dar ligonė? Na, ir ligoninėje ją laiko savaitę, pusantros (jei viskas gerai). Gimdžiusią natūraliai išleidžia po 2–3 dienų, jai ir pieno paprastai atsiranda be sutrikimų. Patirtas, išgyventas gimdymo džiaugsmas: galima laikyti kūdikį prie krūtinės, ant pilvo, čiūčiuoti jį, pajusti motinystės palaimos pilnatvę.

Carin Araujo nuotrauka

O kaip tos, kurios norėjo gimdyti patogiai ir lengvai, ne taip, kaip gamtos sutvarkyta? Jos džiaugiasi, kad jų vaikelis gimė neva tokiu pat būdu kaip Julijus Cezaris, tad bus toks pat didis... Tai kad ne. Cezario pjūvio pavadinimas kilęs nuo įstatymo, susijusio su mirtimi. Romos imperijoje galiojo įstatymas *Lex Caesarea*, pagal kurį iš mirusios per gimdymą moters gimdos būdavo išimamas kūdikis. Jei dar gyvas, bandydavo gelbėti. Jei miręs, palaidodavo šalia motinos. Tai štai kaip.

Kuri moteris, būdama sveika ir dora, gali panorėti šios operacijos vien dėl savo komforto? Labai skaudžiau, jog pasitaiko gydytojų akušerių-ginekologų, dėl pinigų galandančių peilius. Teisti nevalia, teis Dievas, bet toleruoti irgi negalima.

Ką mylime ir ko nemylime

Vanda IBIANSKA

Kai Dievulis mus sugalvojo ir kūrė, neabejotinai prieš tai sudarė tam tikrą projektėlį. Jis apmąstė ne tik mūsų kūną, bet ir protelį, polinkius, būdo bruožus, t. y. psichologinių savybių visumą. Žinoma, erdvės savarankiškai vystytis ir rutuliotis paliko daugiau nei pakaktų. Geriau jos būtų mažiau, gal tada ne tokie šlykštukai būtume? Nors angelai jau egzistavo... Taigi, kokie mes esame? Apie tai byloja faktai, kokius žmones mylime, kokius draugus renkamės.

Atrodytų, kas čia ypatingo: mylime svarbius, reikšmingus žmones! Nieko panašaus. Tas „svarbus“ gali būti įžymybė, nuveikęs garbingų darbų, doras, darbštus, išsilavinęs, teisingas, bet visuomenei antipatiškas, ir čia tu nors pasiusk. Kodėl taip yra – nežinia, nors ne visai. Užtenka labai gerai ir nuoširdžiai pagalvoti. Bet nesigilinant galima pasakyti, jog viską lemia elgesys, laikysena. Tas individas gali būti labai mandagus, tačiau tarsi „persišviečia“ savo paties vertės suvokimas. O kas mėgsta vertingesnį už save? Niekas. Antra vertus, toji vertė dažnai priklauso nuo žiūros kampo ir vertinančiojo asmens.

Taip jau yra, kad mylime ar bent mėgstame ne doringus išminčius, bet draugiškus ir nuoširdžius. O visų pirma – tuos, kurie mėgsta mus! Šia savybe sėkmingai pasinaudoja pataikūnai ir padlaižiai. Tol suokia, čiulba, ulba, kol ištyžtame.

Vienoje mums nedraugiškoje šalyje buvo atlikti vaikų elgesio tyrimai. Na, šalis gal ir neigiama, bet šiuo atveju mokslas niekuo dėtas, tyrimai buvo objektyvūs. Pradinukų mokytoja, prieš susodindama trečiokus į suolus, paprašė, kad kiekvienas užrašytų lapelyje trijų vaikų, su kuriais norėtų sėdėti, vardus. Paaiškėjo, kad Joną pasirinko devyni berniukai, bet pats Jonas nė vieno iš jų... Su Petru iš visos klasės norėjo sėdėti tik Kazys. Petras irgi pasirinko Kazį! Tada mokytoja paskelbė rezultatus ir paklausė, kurio berniuko situacijoje vaikai norėtų būti. Rezultatas pribloškė: niekas nenorėjo būti populiariuoju Jonu, o beveik visi troško atsidurti Petro vietoje! Tai štai: užvis vertingiausia yra abipusė simpatija!

Bet ar kiekvienas vertingas, mums palankus ir malonus asmuo sulaukia mūsų simpatijų? Toli gražu. Kodėl? Nes žmogus mus dar turi ir dominti!

Ko nemėgstame?

Storžievių, blogai išauklėtų, netaktiškų žmonių. Tai bendra geležinė taisyklė. Jokie nuopelnai bei geri darbai neatsveria nemandagaus elgesio. Lenkijoje dažnai prisimenamas pokalbis tarp dviejų prezidentų: prancūzo Raymondo Poincaré ir lenko, garsaus muziko Ignaco Jano Paderewskio. Poincaré paklausė: „Pas mus sakoma:

geria kaip lenkas. Ar tikrai visi lenkai tokie girtuokliai?“ Į tai Paderewskis atsakė: „Ak, pone prezidente, netikėkite tais posakiais. Žinote, Lenkijoje sakoma: mandagus kaip prancūzas.“ Čia jau nieko neprisidursi.

Tad į ką dar linkstame?

Visiems patinka gero, ramaus būdo, turintys humoro jausmą, dažnai besišypsantys žmonės. Tai nėra kažkokios ypatingos dorybės, bet pasižymintieji šiomis savybėmis yra žavūs, tad siekiame jų draugystės. Norime matyti tik šviesiąją žmonijos veido pusę, nepageidaujame išvysti svetimų bėdų, blogos nuotaikos. Nemalonus faktas, tačiau tokie jau esame. Simpatizuojame mokantiems pasišaipyti iš savęs, autoironiškiems. Tik, šiukštu, nelieskite manęs ir nedrįskite net ir geraširdiškai pajuokauti mano temą!

Žmonės vienija bendras interesų ratas. Tai prasideda vaikystėje, smėlio dėžėje, vaikų darželyje. Tuoj pat susidraugauja tų pačių žaidimų mėgėjai. Šitai tęsis visą gyvenimą, tik jungs nebe žaidimai, o pažiūros, pomėgiai, veiklos sritis ir t. t.

O štai karjeristų nepakenčia visi – nuo darželinukų iki gilių senolių ar nakvynės namų klientų. Nesunku suprasti, kodėl taip yra. Karjeristas vienaip ar kitaip, pelnytai ar ne, išstumia kitą individą ir užima jo vietą. Dėl lyderystės gyvūnų pasaulyje vyksta nuožmi kova, tarp žmonių irgi, skiriasi tik motyvai. Gyvūnai siekia kuo geriau „investuoti“ savo genus, žmonės gviečiasi materialinės gerovės.

Sakoma, kad priešingybės traukia viena kitą. Netiesa. Mums patinka į mus panašūs. Šitai aišku ir normalu. Kaip mane gali dominti asmuo, kurio aš visai nesuprantu? Jis tarsi iš kitos planetos, šneka nežinoma kalba apie man nesuvokiamus dalykus. Ogi panašų išsyk suprantu.

Visiems patinka autentiški žmonės, apie kuriuos sakoma: „nevaizduoja“, „nevaicina“. Aplinkiniams nepatinka dideli atlapaširdžiai, lygiai kaip ir įkyriai siūlantieji savo pagalbą, per daug paslaugūs. Toks elgesys kelia nepasitikėjimą ir net įtarumą. Bijome, kad už jo slypi savanaudiškumas, išskaičiavimai. Kartais toji baimė esti ne be pagrindo.

Absoliučiai ir vienareikšmiškai visi nepakenčiame tiek melagių, tiek ir brutaliai rėžiančių tiesą. Kuri kreivakojė moteris apsidžiaugs girdėdama: „Na ir kreivos gi tavo kojos!“ arba vyras: „Oje, kaip tu nuplikai!“ ir pan. Auksinė taisyklė byloja:

- nesigirk, kiek turi pinigų;
- netikėk viskuo, ką girdi;
- nesakyk visko, ką žinai ir matai.

Bet kurio amžiaus, lyties, išsilavinimo, socialinio statuso žmonėms reikia pripažinimo, todėl mūsų nemėgstantiems atsakome tuo pačiu. Mus priimančios ir mums pritariantys asmenys yra simpatiški, nes padeda didinti mūsų savivertę.

Kritikuojančių nė už ką nepamilsime, nes kaip gali būti palankus individui, kuris pirštu bado į tavo neto-

bulumus, silpnybes, ydas. Deja, tokių kritikų daug. Kai sykį kolegės ėmė tiesmukiškai kritikuoti Charlie Chapliną, šis atrėžė: „Į svetimas klaidas žiūrime kaip į svetimas žmonas. Jos visada labiau domina negu savos.“ Gaila, ne visi turime tokį liežuvį kaip Chaplinas...

Ironizuojantieji taip pat negali tikėtis tapti kompanijos siela. Tai visada reiškia, jog toks tipelis kasasi po mano pamatais... Subtiliai, bet kasasi. Ir dar žemina mane. Net jei pasižymi daugybe dorybių, anksčiau ar vėliau santykiai su juo atšals, o gal ir visai nutrūks.

Atsiskyrėliai ir vienišiai taip pat tegul negalvoja, kad juos kas nors pa-

mils. Jų vengiama, kontaktai užmezgami tik esant būtinybei ir tai trumpam. Bet geri pasakotojai ir geri klausytojai itin vertinami. Tiesa, pasakotojai, bet ne plepiai. Ypač tie, kuriems įdomiausia tema yra jie patys.

Tuos mylimus, mėgstamus nuolat keičiame. Taip vyksta visą gyvenimą. Paimkite seną užrašų knygelę, pasklaidykite. Kiek ten pavardžių, telefonų, adresų žmonių, apie kuriuos senų seniausios nieko nežinote! Kiek tokių, apie kuriuos pagalvosite: „Oi, kas čia toks galėtų būti?“

Štai kaip esame sukonstruoti. Mūsų „meilės“ ir „nemeilės“ visada pagrįstos, turi aiškią priežastį. Tad sukonstruoti esame puikiai. Na, bet kiekvienu prietaisu reikia mokėti naudotis. Išmokyti – jau mūsų pačių reikalas. Kaip ir panorėti to mokėjimo.

ŠYPSENOS BE RAUKŠLIŲ

* * *

Įdomu, kodėl dienos, kai tvarkai namus, skalbi ir gamini valgyti, vadinamos poilsio dienomis?

* * *

Uodai humaniškesni už kai kurias moteris: gerdami kraują bent zyzti nustoja.

* * *

Vaikams rūpi, iš kur viskas atsiranda. Suaugusiems – kur viskas dingsta.

* * *

Sąžinė – tai plonas balselis, prašantis nedaryti to, ką štai ką tik padarei.

* * *

Jei mintis neateina į galvą, ją reikia atvilkti į jėga.

* * *

Teoriškai teorija nuo praktikos nesiskiria, bet praktiškai – pasitaiko.

* * *

Mėgstu galutinius darbų baigimo terminus. Jie taip smagiai švilpia pralėkdami!

* * *

Patirtis – tai toks daiktas, kuris atsiranda iškart po to, kai buvo reikalingas...

* * *

Nuo žinių dar niekas nemirė, bet geriau nerizikuoti.

* * *

Kuo dažniau šypsokis. Žmonės iškart ims spėlioti, ką turi omenyje.

MARIJOS RADIJAS

GIRDIMAS:

Alytuje 107.4MHz
Anykščiuose 95.0MHz
Druskininkuose 107.6MHz
Ignalinoje 99.0MHz
Kaune 95.7MHz
Klaipėdoje 106.0MHz
Laukuvoje 106.7MHz
Mažeikiuose 92.7MHz
Nidoje 92.1MHz
Panevėžyje 95.0MHz
Raseiniuose 105.2MHz
Skuode 91.6MHz
Šiauliuose 91.8MHz
Telšiuose 101.1MHz
Vilniuje 93.1MHz
Visagine 105.4MHz

Taip pat galima klausyti internetu.

ADRESAS:

M. Daukšos 21/
V. Sladkevičiaus 1,
Kaunas LT-44282

TELEFONAI:

Redakcijos (8 37) 41 04 01

Tiesioginio eterio
(8 37) 32 32 30

SMS (8 650) 49 107

Intencijų ir pokalbių
(8 37) 42 84 08

Administracijos
(8 37) 37 71 60

Vilniaus studijos
(8 5) 2724310

Visą naujausią programą galite rasti interneto svetainėje www.marijosradijas.lt

	Pirmadienis	Antradienis	Trečiadienis	Ketvirtadienis	Penktadienis	Šeštadienis	Sekmadienis
05:00	Marijos valandos						
05:25	Vatikano radijas (kart.)						
06:00	Dievo žodis						
06:20	Rožinis (kart.)						
06:50	Rytmetinė valandų liturgijos malda					07:00 Vatikano radijas (kart.)	
07:20	Vatikano radijas (kart.)					07:30 Rytmetinė valandų liturgijos malda	07:20 Knygų lentynoje (kart.)
07:40	Dievo žodis (kart.)						
08:00	Žinia iš Pakutuvėnų (kart.)	Akademija (kart.)	Katekizmo komentaras (kart.)	Gyvybės medis (kart.)	Lyderis (kart.)	Dievo žodis (kart.)	
08:45						Naujienu apžvalga	
09:00	Liturginė katechezė	Katechezė				Meilė tiesoje (kart.)	Bernardinų valandėlė (kart.)
09:45	Bažnyčia pasaulyje	Bernardinai.lt naujienos	Knygų apžvalga	Naujienos iš vyskupijų	„XXI amžiaus“ apžvalga	Bažnyčia pasaulyje (kart.)	Knygų apžvalga (kart.)
10:00	Aktualijos				Musica sacra	Pokalbių laida „Klausk drąsiai“	Šv. Mišios
10:45	Naujienu apžvalga (kart.)						
11:00	Dvasinė ekologija	Aukštyn širdis	Popiežiaus katechezė	Religija. Mokslas. Kultūra	Bažnytinės teisės klausimai	„YouCat“ komentaras/ „MR šeima“	Ganytojo žodis (kart.)
11:45	Dienos šventasis						
11:50	Viešpaties Angelo malda						
12:00	Šv. Mišios						Šv. Mišios
13:00	Dieninė valandų liturgijos malda						
13:20	Intencijos ir sveikinimai						
14:00	Rožinis						
14:45	Skaitymai II						
15:00	Gailėstingumo vainikėlis						
15:15	Šv. Faustinos dienoraštis						
15:20	Dievo žodis (kart.)						
15:45	Skelbimai						
16:00	Pažinkime Šv. Raštą	Meilė tiesoje (kart.)	Laida šeimai (kart.)	Biblijos slėpiniai (kart.)	Bendruomenių laida (kart.)	Bernardinų valandėlė	Sandoros skrynia (kart.)
16:45	Bažnyčia pasaulyje (kart.)	Bernardinai.lt naujienos (kart.)	Knygų apžvalga (kart.)	Naujienos iš vyskupijų (kart.)	„XXI amžiaus“ apžvalga (kart.)	Bažnyčia pasaulyje (kart.)	Knygų apžvalga (kart.)
17:00	Vakarinė valandų liturgijos malda						
17:15	Akademija	Katekizmo komentaras	Gyvybės medis	Lyderis	Knygų lentynoje	Žinia iš Pakutuvėnų	Katekizmo komentaras (kart.)
18:00	Meilė tiesoje	Laida šeimai	Biblijos slėpiniai	Bendruomenių laida	Sandoros skrynia	Ganytojo žodis	Sekmadienio meditacija
18:45	Artyn prie Jėzaus						18:30 Artyn prie Jėzaus
19:00	Rožinis						
19:30	Dievo žodis (kart.)						
19:50	Dienos šventasis (kart.)						
20:00	Visa atnaujinti Kristuje	Iššūkis	Kūno teologija	Naujas gyrius	Pasilik su mumis, Viešpatie!	Šv. Jono valanda	Naujas gyrius (kart.)
21:00	Naktinė valandų liturgijos malda						
21:15	Vatikano radijas						
21:35	Skelbimai						
21:45	Skaitymai I (kart.)						
22:00	Aktualijos (kart.)				Musica sacra (kart.)	Klausk drąsiai (kart.)	Atokvėpio valandėlė
22:45	Skaitymai II (kart.)						
23:00	Sandoros skrynia (kart.)	Dvasinė ekologija (kart.)	Aukštyn širdis (kart.)	Popiežiaus katechezė (kart.)	Religija. Mokslas. Kultūra (kart.)	Bažnytinės teisės klausimai (kart.)	Pažinkime Šv. Raštą (kart.)
23:45	Skelbimai						
24:00	Naktinė programa, laidų kartojimai						

remia kai kurias „Artumos“ skyrelių „Kronika“, „Didelės ir mažos kryžkelės“, „Akiračiai“ publikacijas

Artuma

Katalikiškas mėnraštis šeimai

Nr. 5 (270) / 2012

Eina nuo 1989 metų spalio

ISSN 1392-382X

Steigėjas Lietuvos Caritas
Leidėjas Viešojo įstaiga Caritas
leidykla „Artuma“

Įmonės kodas 134460120
A. s. LT097300010002264553

Vyr. redaktorius Darius CHMIELIAUSKAS

Redaktorė Vanda IBIANSKA

Redaktorė stilistė Dalė GUDŽINSKIENĖ

Techninė redaktorė ses. Teresė ELSTERYTĖ MVS

Korektorė Rūta LAZAUSKAITĖ

Dailininkė Silvija KNEZEKYTĖ

Vyr. buhalteris Arūnas URNIEŽIUS

Redakcijos adresas:

Rotušės a. 23, LT-44279 Kaunas

Tel./faks. (8 37) 20 96 83

redakcija@artuma.lt www.artuma.lt

SL Nr. 340. Užsakymo Nr. 35418

Tiražas 10 700 egz.

Spausdino UAB „Spaudos praktika“
Chemijos g. 29, LT-51333 Kaunas

Žurnalą galima bet kada užsisakyti
kiekviename Lietuvos pašte

Indeksas – 5010

Žurnalo kaina 3 Lt (atsimant redakcijoje – 2,9 Lt)

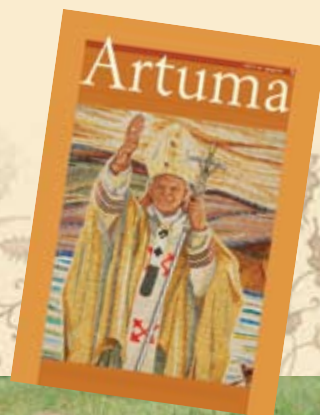
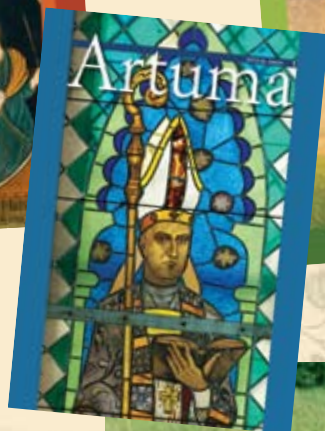
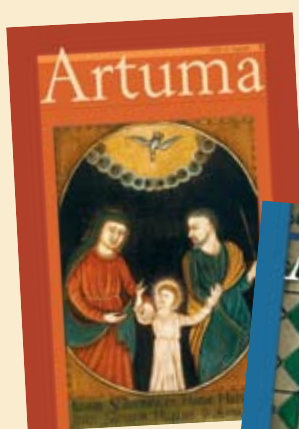
© Artuma

Redakcija pasilieka teisę savo nuožiūra taisyti ir trumpinti rankraščius. Jų negrąžina ir nerecenzuoja

Artuma

Katalikiškas mėnraštis šeimai

Apie tai, kas svarbu
trokštantiems
Dievo ir žmogaus
artumos...

Užsisakykite vienintelį Lietuvoje katalikišką žurnalą šeimai!

Artumą galima užsisakyti nuo kiekvieno numerio savo parapijoje, bet kuriame „Lietuvos pašto“ skyriuje, interneto svetainėje www.post.lt (indeksas **5010**) arba redakcijoje (Rotušės a. 23, Kaunas, tel. (8 37) 20 96 83).

Pusmečio prenumeratos kaina: **24 Lt** (pašte), **18 Lt** (atsiimant redakcijoje ar bažnyčioje).